



Hogeschool-Universiteit Brussel

Campus Stormstraat – Stormstraat 2– 1000 Brussel



Faculteit Taal en Letteren
Studiegebied Toegepaste Taalkunde
Master in het vertalen

Receptieonderzoek naar Geronimo Stilton

Masterproef aangeboden door
Yannick HINDRYCKX
tot het behalen van de graad van
Master in het vertalen

Promotor: Jan VAN COILLIE

Academiejaar 2010 - 2011

Woord vooraf

Eerst en vooral wil ik mijn promotor Jan Van Coillie bedanken voor zijn steun tijdens het volledige masterproefproces. Dankzij zijn nauwkeurige feedback was het mogelijk om op een vlotte en efficiënte manier aan deze masterproef te werken.

Daarnaast gaat mijn dank uit naar basisschool Het Palet in Brugge dat me de toestemming gaf mijn enquêtes bij hun leerlingen af te nemen.

Johan Velter, Saskia Schepers en Martine Seys, respectievelijk bibliothecaris in Gent, Hasselt en Brussel, worden bedankt voor het doorsturen van erg nauwkeurige uitleenlijsten.

Eva Devos van de Stichting Lezen (Villa Kakelbont) en Stijn Baeckens van Baeckens Books worden bedankt voor hun medewerking aan het receptieonderzoek. Hun persoonlijke mededelingen waren erg bruikbaar.

Ten slotte wil ik via deze weg ook mijn ouders, zussen, vriendin en, bij uitbreiding, al mijn naasten bedanken die me niet alleen tijdens dit masterjaar, maar gedurende mijn volledige opleiding gesteund hebben.

Inhoudstabel

1. Inleiding	1
2. Literatuuroverzicht	2
2.1 Geronimo Stilton.....	2
2.1.1 Auteur	2
2.1.2 Boeken.....	3
2.1.3 Uitgever	4
2.2 Polysystemen en (buitenlandse) jeugdliteratuur	5
2.2.1 De positie van vertaalde literatuur.....	5
2.2.2 De positie van jeugdliteratuur	7
2.3 Over jonge lezers / leesbevordering.....	8
2.4 Functies van jeugdliteratuur.....	11
2.4.1 De 6 basisfuncties.....	12
2.4.2 Psychologische, maatschappelijke en intellectuele functies	14
2.5 Jeugdliteratuur en andere media	15
2.5.1 Televisie	16
2.5.2 Internet.....	18
2.5.3 Gedrukte media	20
2.5.4 Andere verschijningsvormen.....	21
2.6 Receptieonderzoek en kinderliteratuur	22
3. Receptieonderzoek naar Geronimo Stilton	23
3.1 Analyse verkoopcijfers en uitleenlijsten.....	23
3.1.1 Analyse verkoopcijfers	23
3.1.2 Uitleenlijsten	27

3.1.2.1 Hasselt.....	29
3.1.2.2 Brussel.....	30
3.1.2.3 Gent.....	31
3.1.2.4 Totaal	33
3.1.3 Conclusie	34
3.2 Hoe wordt Geronimo Stilton door volwassenen beoordeeld?	35
3.2.1 Welke beoordelingscriteria hanteren recensenten?	36
3.2.2 Hoe worden literaire prijzen toegekend?.....	37
3.2.3 Analyse artikels en recensies van volwassenen.....	37
3.2.3.1 Illustraties.....	38
3.2.3.2 Thema, plot, personages en schrijfstijl	38
3.2.3.3 Algemene beoordeling	39
3.2.4 Conclusie	40
3.3 Hoe wordt Geronimo Stilton door kinderen beoordeeld?.....	41
3.3.1 Welke beoordelingscriteria hanteren kinderen?	41
3.3.2 Hoe kent een kinderjury prijzen toe?	43
3.3.3 Analyse afgenomen enquêtes bij kinderen	45
3.3.3.1 Over de respondenten	46
3.3.3.2 Over de boeken van Geronimo Stilton.....	47
3.3.3.3 Geronimo Stilton en andere media	55
3.3.4 Conclusie	61
3.4 Confrontatie van de resultaten	62
4. Het succes van Geronimo Stilton verklaard	65
4.1 Triviaalliteratuur	65

4.2 Dictatuur van de literaire norm	67
4.3 Troeven van Stiltonboeken	71
5. De toekomst van Geronimo Stilton en kinderboeken	75
6. Conclusie	77
7. Referentielijst	83
8. Samenvatting in het Frans	88
9. Bijlagen	90
Bijlage 1: Enquête.....	91
Bijlage 2: Rapport enquêtes	93
Bijlage 3: Uitleenlijsten	103

1. Inleiding

Geronimo Stilton, hoofdpersonage én auteur van de gelijknamige kinderboekenreeks, vierde op 10 oktober 2010 zijn tiende verjaardag. Tijdens dit eerste decennium werden 45 miljoen Stiltonboeken verkocht, waarvan 20 miljoen in thuisland Italië en 25 miljoen in de rest van de wereld. Midden 2011 is de reeks in 35 talen vertaald en verkrijgbaar in 150 landen. Bovendien is het succes van de schrijvende muis in Vlaanderen zo groot dat er proportioneel zelfs meer Stiltonboeken verkocht worden dan in het land van oorsprong.

In deze masterproef wordt naar verklaringen voor het succes van Geronimo Stilton gezocht. Het is immers erg ongewoon dat een oorspronkelijk niet-Engelstalige kinderboekenreeks de wereld verovert. De maatschappelijke relevantie van dit onderzoek vloeit dan ook logisch voort uit het grote aantal kinderen dat de boeken van Geronimo Stilton overal ter wereld leest. Gezien het grote aantal vertalingen beschouw ik het onderzoek daarnaast als erg relevant binnen de masteropleiding vertalen. De verklaring van het succes kan bovendien op nieuwe algemene tendensen in de kinder –en jeugdliteratuur van de 21^{ste} eeuw wijzen.

Om tot de verklaring te komen is zowel een theoretisch als een praktisch luik opgenomen. Het theoretische luik bestaat uit een literatuuroverzicht waarin wetenschappelijke bronnen zijn opgenomen die noodzakelijk zijn voor de interpretatie van het praktische luik. Eerst en vooral wordt het (sub)genre vertaalde kinderliteratuur algemeen gesitueerd in de literaire wereld. Dat gebeurt aan de hand van de polysysteemtheorie van Even-Zohar. Daarna wordt het genre van naderbij bekeken. Onder meer de verwachtingen van jonge lezers, de uiteenlopende functies van kinderboeken en de relatie tussen jeugdliteratuur en andere media komen aan bod. Waar mogelijk wordt de theorie meteen toegepast op de boeken van Geronimo Stilton.

Het praktische luik bestaat uit een driedelig receptieonderzoek. Daarin worden verkoopcijfers en uitleenlijsten, de opinies van volwassenen en die van kinderen over de boeken van Geronimo Stilton met elkaar geconfronteerd. De verkoopcijfers en uitleenlijsten zijn afkomstig van de vakvereniging Boek.be. De opinies van volwassenen komen uit artikels en recensies over de Stiltonboeken. De opinies van kinderen werden ten slotte verzameld via een schriftelijke enquête.

Al gauw bleek dat het niet mogelijk zou zijn om een internationaal vergelijkend receptieonderzoek uit te werken. Het is immers erg moeilijk om informatie van volwassenen en kinderen uit andere landen te verzamelen. Daardoor beperkt dit receptieonderzoek zich tot Vlaanderen. Desondanks is uit het onderzoek een opmerkelijke tegenstrijdigheid gebleken die naar alle waarschijnlijkheid ook in andere landen bestaat.

In de afsluitende hoofdstukken wordt niet alleen een blik geworpen op de toekomst van Geronimo Stilton en van jeugdliteratuur in het algemeen, maar worden ook concrete antwoorden gegeven op de centrale onderzoeksvraag ‘wat is de verklaring voor het succes van Geronimo Stilton?’.

2. Literatuuroverzicht

In het literatuuroverzicht worden 6 verschillende onderwerpen theoretisch onderbouwd. Dit theoretische luik is noodzakelijk voor de uitwerking van het eigenlijke receptieonderzoek. Eerst en vooral wordt dieper ingegaan op de boeken van Geronimo Stilton. Vragen als ‘wie is de auteur en uitgever?’ en ‘waarover gaan de boeken?’ worden in paragraaf 2.1 behandeld. Daarna wordt (vertaalde) jeugd –en kinderliteratuur, in paragraaf 2.2, als genre benaderd. Dat gebeurt aan de hand van de polysysteemtheorie. Zo kan worden nagegaan of een bepaald genre een belangrijke plaats inneemt binnen een nationale literatuur. In paragraaf 2.3 worden de verwachtingen en kenmerken van jonge lezers besproken. Ook leesbevorderende instanties, zoals school en bibliotheek, komen aan bod. De verschillende functies die door kinderboeken worden vervuld, volgen in paragraaf 2.4. De functies worden er niet alleen theoretisch besproken, maar ook meteen toegepast op de boeken van Geronimo Stilton. In de paragraaf ‘jeugdliteratuur en andere media’ (2.5) wordt de relatie tussen kinderboeken en andere media, zoals televisie en internet behandeld. Ook in deze paragraaf wordt de theorie meteen toegepast op Geronimo Stilton. Ten slotte volgt er 2.6 een beknopte theoretische achtergrond over receptieonderzoek en jeugdliteratuur.

2.1 Geronimo Stilton

In deze eerste paragraaf volgt informatie over de boeken van Geronimo Stilton. Concreet komt de auteur aan bod, alsook de verhaallijnen en de uitgever.

2.1.1 Auteur

“Mijn naam is Stilton, Geronimo Stilton! Ik ben uitgeefmuis. Ik geef de meest gelezen krant van wakker Muizeneiland uit, De Wakkere Muis.” (Stilton, 2005). Op deze James Bondachtige manier stelt Geronimo Stilton zich voor in een van zijn boeken. Hij is niet alleen het hoofdpersonage van de gelijknamige, oorspronkelijk Italiaanse, kinderboekenreeks maar ook de auteur ervan. Geronimo schrijft autobiografische verhalen in de ik-figuur, dat is althans wat jonge lezers moeten geloven. In werkelijkheid werd de figuur en reeks rond Geronimo Stilton bedacht door Elisabetta Dami, hoofd van de kinderboekenafdeling van Edizioni Piemme, uitgeverij van de reeks. Haar naam raakte bekend nadat er een juridisch

geschil ontstond rond de naam ‘Stilton’, die geclaimd werd door de Stilton Cheese Makers Association. Dami won de rechtszaak en blijft sindsdien zoveel mogelijk uit de schijnwerpers. Naar eigen zeggen omdat haar zoontje, dat de boeken ook leest, niet mag weten wie de echte auteur is. (Eetezonne, 2008)

De echte auteur is dus Geronimo Stilton, een muis die ondanks zijn status van uitstekende journalist en auteur eerder bescheiden en verlegen gebleven is. Volgens Ghesquiere (2009) is Stilton zowel een held als een antiheld. Hij is een harde werker die tegen zijn zin betrokken wordt in allerhande avonturen. Daarover schrijft hij dan een boek. Hij is helemaal niet stoer, zo houdt hij niet van sport, lawaai of luide muziek. Door zijn vlieg angst haat hij reizen. Hij heeft een zwak gestel en valt daardoor regelmatig flauw. Reynebeau (2009) beschrijft hem als een gecultiveerde *homme des lettres*: drieledig pak, deftige studies, liefhebber van golf en klassieke muziek, verzamelaar van parmezaankorsten uit de 18^{de} eeuw. Daarnaast is Stilton een familieman en teamplayer. Het mag duidelijk zijn dat hij veel meer is dan een ordinaire muis.

2.1.2 Boeken

De Stiltonboeken zijn meestal het verslag van een dol avontuur dat Geronimo Stilton zelf beleefde. Die avonturen spelen zich af op het Muizeneiland, waar zowel hoge bergen als laag gelegen meren zijn. Er zijn bossen, havens, steden, woestijnen, rivieren en moerassen. Met andere woorden: elke denkbare omgeving is aanwezig op Muizeneiland. Geronimo Stilton woont in de hoofdstad Rokford. Ook de kantoren van De Wakkere Muis zijn er gevestigd. (<http://www.geronimostilton.be>) Het eerste boek, *Mijn naam is Stilton, Geronimo Stilton*, verscheen in Vlaanderen in 2002. Daarna volgden de vertaalde boeken zich in sneltempo op. Ze werden opgesplitst in verschillende reeksen. In sommige daarvan staat een andere figuur centraal. Een overzicht:

Er is ‘De reeks’ die meer dan 40 titels bevat. Dit zijn de oorspronkelijke Stiltonverhalen waarin hij zijn eigen avonturen neerschrijft. ‘Fantasia’ bevat 5 Fantasiatitels. Typerend voor deze boeken zijn de geurpagina’s. Als er bijvoorbeeld een afbeelding van een pizza staat kunnen kinderen die ook ruiken. De ‘Buitenreeks’ bestaat voornamelijk uit informatieve boeken. Zo is er een boekje over vrede, over koken en over Odysseus. De Buitenreeks bevat

ook verschillende vakantieboeken, één voor elk leerjaar. De zus van Geronimo, Thea Stilton, kreeg ook een eigen reeks die ondertussen 8 titels telt. Deze reeks is meer op meisjes gericht. Daarnaast werden ook nog reeksen opgezet rond de nevenpersonages Oscar Tortuga en Joe Carrot. Ten slotte is er een reeks over superhelden, een stripreeks, één over reizen in de tijd en één gericht op kinderen ouder dan tien jaar. Alles bijeen waren in mei 2011 meer dan 110 titels in het Nederlands verschenen. In het Italiaans zijn er al meer dan dubbel zoveel. (<http://www.geronimostilton.be>)

Het Italiaanse schrijversteam werd stelselmatig uitgebreid tot 12 à 14 personen omdat het steeds moeilijker werd om nieuwe avonturen te verzinnen. Dami's persoonlijke ervaringen, zoals een deelname aan de marathon van New York en verschillende reizen werden bewerkt tot Stiltonverhalen (Eetezonne, 2008). Daarnaast wijkt de serie steeds verder af van het oorspronkelijke uitgangspunt om Geronimo over zijn eigen avonturen te laten schrijven. Het groeiende aantal titels in de nevenreeksen, zoals de serie die draait om zijn zus Thea Stilton, wijst ook in die richting.

2.1.3 Uitgever

Het eerste boek werd in 2000 uitgegeven door de Milanese uitgeverij Edizioni Piemme. In Vlaanderen worden de boeken uitgegeven door Bakermat in samenwerking met Lannoo. De boeken bereikten België echter via Nederland. De Nederlandse Loes Randazzo was meteen enthousiast toen ze op de Frankfurter Buchmesse kennismaakte met schrijver Geronimo Stilton. Als Italiaans georiënteerde vertegenwoordigster van kinderboeken, en “uitgeefster zonder geld”, was ze steeds op zoek naar Italiaanse kinderboeken die het vertalen waard zijn. Ze beseftte meteen dat Nederlandse kinderen de verhalen zouden smaken. De relatief kleine uitgeverij Zirkoon sprong mee op de kar en richtte na het succes van de eerste goedkope uitgaven een zusteruitgeverij op voor de boeken van Stilton: De Wakkere Muis. Deze uitgeverij houdt zich uitsluitend bezig met de Stiltonreeks. De illusie wordt gewekt dat Geronimo Stilton het hoofd is van De Wakkere Muis. (Maliëpaard, 2006). Randazzo is nog steeds één van de vaste vertalers van de reeks.

2.2 Polysystemen en (buitenlandse) jeugdliteratuur

De term polysysteemtheorie raakte in de jaren '70 bekend door het werk van onderzoekers als Even-Zohar en Gideon Toury. Volgens deze theorie is literatuur een complex geheel van systemen die elkaar beïnvloeden, waardoor steeds nieuwe onderlinge relaties ontstaan. Binnen de theorie zijn er dominerende en perifere normen en modellen, waarover verschillende historisch bepaalde literatuuropvattingen bestaan. De onderlinge verhoudingen tussen de dominerende en perifere normen en modellen, en de bijhorende literatuuropvattingen, kunnen doorheen de tijd een andere positie innemen. Het systeem is immers een open, historisch te interpreteren concept dat het mogelijk maakt om systemen en subsystemen te onderscheiden. Een polysysteem wijst op geordendheid van literatuuropvattingen binnen een geheel. (Van Gorp, Delabastita & Ghesquiere, 2007)

De polysysteemtheorie leidt zo tot nieuwe inzichten over de beschrijving van nationale literaturen en relaties tussen de verschillende systemen. De afbakening van een bepaald systeem kan gebeuren op basis van politieke of taalkundige grenzen. Binnen een welbepaalde literatuur kunnen populaire genres bijvoorbeeld veeleer functioneren binnen internationale relaties, terwijl de hogere literatuur meer volgens nationale relaties werkt. (Van Gorp, Delabastita & Ghesquiere, 2007) Concreet is er binnen het polysysteem een Nederlandstalig, Engelstalig, Franstalig, Duitstalig... systeem. De verschillende nationale systemen nemen elk een andere positie in, die wordt bepaald door de waarde die aan elk systeem afzonderlijk gehecht wordt. Populaire genres, zoals thrillers, die in elk systeem voorkomen, functioneren binnen internationale relaties.

Om na te gaan welke plaats (buitenlandse) jeugdliteratuur binnen het polysysteem vervult wordt dieper ingegaan op de theorieën van Even-Zohar en Ghesquiere.

2.2.1 De positie van vertaalde literatuur

Even-Zohar (2000) beschouwt de wereldliteratuur als een polysysteem. De literatuur binnen een bepaald land is een systeem binnen dat polysysteem. De machtigste systemen, die met de grootste invloed, nemen een centrale plaats in. Een perifere ligging in het polysysteem wijst

op een kleine invloed op de werking van het polysysteem. Deze systeemtheorie kan worden toegepast op genres, op talen, op originele teksten versus vertaalde teksten, enz.

Aan de hand van de systeemtheorie van Even-Zohar zou het dus mogelijk moeten zijn om de plaats van vertaalde jeugdliteratuur, zoals de boeken van Geronimo Stilton, binnen het polysysteem te bepalen. Even-Zohar (2000) besteedt echter geen specifieke aandacht aan jeugdliteratuur. Hij besteedt daarentegen wel veel aandacht aan vertaalde literatuur. Volgens hem zijn vertalingen erg belangrijk voor de werking van het systeem van nationale literaturen.

Indien de vertaalde literatuur een centrale positie inneemt binnen een nationaal systeem, kan de geïmporteerde literatuur de nationale literatuur veranderen. Volgens Even-Zohar nemen vertalingen in drie gevallen een centrale positie in: wanneer een nationale literatuur jong is en zich nog volop in een ontwikkelingsfase bevindt, wanneer een nationale literatuur zich in een perifere positie bevindt ten opzichte van andere nationale literaturen, of wanneer de nationale literatuur een literaire crisis of literaire leegtes kent.

Voor het tweede geval, wanneer een literatuur zich in een perifere positie bevindt ten opzichte van andere nationale literaturen, lijkt relevant voor de Nederlandstalige literatuur. Heilbron (1995) paste de systeemtheorie toe op de Nederlandstalige literatuur en kwam tot de conclusie dat kleine landen daadwerkelijk meer vertalen dan grote landen. Ook Even-Zohar (2000) komt tot die conclusie. De oorzaak daarvan ligt bij de internationale positie van taalgroepen. Hoe groter en centraler de positie van een bepaalde taalgroep, hoe minder er vertaald wordt. Het Nederlands is een perifere taalgroep, en dus wordt er binnen het taalgebied veel vertaald. In 1990 was 40% van de beschikbare proza een vertaling. (Heilbron, 1995) Vanaf de millenniumwisseling begon de buitenlandse literatuur een nog belangrijkere rol te spelen in het Nederlandse taalgebied. (Andringa, Levie & Sanders, 2006)

Uit de cijfers van Heilbron (1995) blijkt dat de internationale interesse van Europese perifere landen vroeger uitging naar Franstalige literatuur, maar dat het interesseveld in de loop van de achttiende eeuw verplaatste naar Engelstalige literatuur. Dat komt vooral doordat het Engels na de Tweede Wereldoorlog de wereldtaal bij uitstek werd. Logischerwijs wordt nu dan ook het meest uit het Engels vertaald.

Andere perifere talen worden veel minder vertaald. Soms zijn er wel trends merkbaar. Dankzij auteurs als Sandro Veronesi, Roberto Saviano en Paolo Giordano kent de Italiaanse literatuur de laatste jaren bijvoorbeeld relatief veel succes in Vlaanderen. (Bellon, 2011). Nochtans neemt de Italiaanse literatuur binnen het wereldwijde polysysteem geen centrale positie in. Het is dan ook erg uitzonderlijk dat kinderboeken uit het Italiaans in het Nederlands vertaald worden. Vertaalde literatuur voor volwassenen neemt in het Nederlandse taalgebied dus een centrale positie in, ook al bevindt de oorspronkelijke nationale literatuur zich in de periferie. (Andringa, Levie & Sanders, 2006) Het is nu de vraag of dit ook geldt voor vertaalde jeugdliteratuur.

2.2.2 De positie van jeugdliteratuur

Volgens Ghesquiere (2001) bevindt jeugdliteratuur zich binnen het literaire systeem in een perifere positie. Jeugdliteratuur slaagt er moeilijk in om een centrale plaats in te nemen in het polysysteem door het probleem van de dubbele canon:

Terwijl in de volwassenenliteratuur een vrij grote groep geïnteresseerden de spraakmakers volgt in hun drang naar vernieuwing en originaliteit, blijft de jeugd –en kinderliteratuur worstelen met het probleem van de dubbele canon. De volwassen bemiddelaars (ouders, onderwijzers en bibliothecarissen) blijven vaak vasthouden aan de boeken die ze zelf als kind lezen, en willen die aan hun (klein)kinderen aanbieden, eerder dan de originele, voor hen vaak onbekende nieuwe kinderboeken. De kinderen zelf verkiezen op hun beurt meestal eenvoudige, rechtlijnige verhalen met een herkenbare plot die hun voldoende houvast biedt. Spanning en humor zijn de basisingrediënten van succes bij jonge lezers. (Ghesquiere, 2001, p. 90)

De eerste canon omvat de klassiekers, ‘onsterfelijken’ van een bepaalde nationale literatuur. Deze boeken komen bijvoorbeeld terecht op lijsten aanbevolen schoollectuur. Met de tweede canon worden bestsellers bedoeld die hun status krijgen van het grote publiek, in casu van de kinderen zelf, en niet van literaire spraakmakers. (Van Gorp, Delabastita & Ghesquiere, 2007) De boeken van Geronimo Stilton behoren tot de tweede canon, en blijven vooralsnog in de periferie.

De voorbije decennia lijken kinder –en jeugdboeken echter wel meer waardering en belangstelling te krijgen. Er zijn diverse signalen die dat bevestigen. Zo wordt er een toenemend aantal prijzen uitgeschreven voor kinderboeken en besteden steeds meer literaire tijdschriften er aandacht aan. Het aantal metateksten over een bepaalde literatuur geeft informatie over de plaats in het polysysteem. Hoe meer metateksten, hoe centraler de positie is de vuistregel. In navolging van Duitsland werd in het voortgezet onderwijs meer aandacht besteed aan kinder –en jeugdboeken. Daarnaast zijn er verschillende werkgroepen rond het subgenre en krijgen kinderboekenauteurs meer respect. Het schrijven van kinderboeken wordt niet langer beschouwd als een makkelijk karweitje tussendoor. (Ghesquiere, 2009)

Kinder –en jeugdboeken speelden dus lang geen enkele rol in de literatuurgeschiedenis. De situatie is vandaag anders, maar vooral boeken die behoren tot de eerste canon kunnen op een centralere positie rekenen. Boeken, zoals die van Geronimo Stilton, die tot de tweede canon behoren, bekleden een perifere positie. Dat komt vooral door de manier waarop kinder –en jeugdboeken door volwassenen beoordeeld worden. Meer daarover volgt in paragraaf 2.6.

2.3 Over jonge lezers / leesbevordering

Zoals uit het vorige hoofdstuk bleek, zitten volwassenen en kinderen, onder andere door het probleem van de dubbele canon, niet op dezelfde golflengte. Jonge lezers evolueren zelf ook erg snel en hebben naargelang hun leeftijd verschillende verwachtingen over boeken. Omdat de boeken van Geronimo Stilton zich voornamelijk richten op kinderen van 7 –tot 12 jaar oud worden de eisen, verwachtingen en kenmerken van deze leeftijdscategorie in dit hoofdstuk besproken. De keuze voor een bepaald boek wordt echter niet alleen bepaald door leeftijd. Ook geslacht en leestype bepalen de boekkeuze. Daarnaast speelt leesbevordering een grote rol. Kinderen kiezen hun boeken immers nooit helemaal alleen. Ouders, bibliotheek en school bepalen de keuze mee.

Van Coillie (2007) probeert antwoorden te vinden op vragen als ‘wat kunnen lezers op een bepaalde leeftijd aan?’ en ‘wat boeit lezers op een bepaalde leeftijd en hoe spelen boeken daar op in?’. 7 –tot 12-jarigen bevinden zich in de schoolkindfase en maken daarin een grote ontwikkeling door op cognitief vlak. Daardoor begrijpen ze steeds beter complexere boeken met verschillende personages en verhaallijnen. Vanaf ongeveer 6 jaar slagen kinderen erin

om de fantasiewereld van de realiteit te onderscheiden. Veel auteurs spelen daar op in door fantastische en realistische elementen met elkaar te vermengen.

Kinderen hebben vanaf 9 jaar minder interesse in fantasieverhalen, behalve wanneer ze geheimzinnig, spannend of griezelig zijn. Daarnaast ontwikkelt ook het morele besef en slagen kinderen er vanaf hun tiende verjaardag beter in om ambiguïteit, beeldspraak en woordspelingen te snappen. Daardoor wint taalhumor ten koste van situatiedumor aan populariteit. Vanaf die leeftijd lezen kinderen ook om informatie op te doen. Boeken die informatie en avontuur mengen zijn populair. Ten slotte ontstaan er tijdens deze fase ook opmerkelijke verschillen tussen jongens en meisjes. Meisjes hebben meer interesse in schoolverhalen, fantasieboeken en dierenboeken. Bij jongens gaat de voorkeur uit naar non-fictie, sportverhalen en oorlogs –en misdaadboeken. (Van Coillie, 2007)

De Duitse psychiater Charlotte Bühler, die als eerste leesfasen beschreef, kwam tot een gelijkaardige indeling. Naast de ontwikkelingsfasen plaatste ze leesfasen. Op de leeftijdscategorie van 4 tot 8/10 jaar plaatste ze de term ‘sprookjesleeftijd’, en op die van 9 tot 11/12 jaar ‘Robinsonleeftijd’. De verschuiving van fantastische verhalen naar literatuur met een meer realistisch karakter valt op, alsook de verschillen tussen meisjes en jongens. Bij meisjes gaat de voorkeur naar het gevoelsmatige, bij jongens naar het heldhaftige. (Bühler, 1926, geciteerd in Ghesquiere, 2009, p. 67). De fasen van Bühler worden echter ook fel bekritiseerd omdat ze veralgemenen, zo vind je onder de 9 tot 12-jarigen zowel fervente fantasten als realisten, en omdat het *tout court* moeilijk is om een indeling op basis van leeftijd te maken. (Van Coillie, 2007, Ghesquiere 1993)

In het boek *Over kinderboeken, voor ouders met kinderen tussen 5 en 12 jaar* (Linders-Nouwens, Luidinga & Vermeer-van der Bruggen, 1986) staat concreet te lezen welke argumenten kinderen gebruiken bij de keuze van een boek. De argumenten werden door kinderen zelf opgegeven in enquêtes.

Belangrijk zijn in ieder geval: de omslag en de plaatjes. Ook de titel moet pakkend zijn, de nieuwsgierigheid prikkelen, de fantasie aan het werk zetten.

Een korte inhoudsbeschrijving op de flap of op de achterkant van het boek moet aanzetten tot lezen, spannend of uitdagend zijn.

Kinderen laten zich net als grote mensen bij de keuze van hun boeken graag leiden door wat vriendjes mooi of goed vinden, door wat ze op school of via radio, televisie of krant gehoord hebben. Ze kiezen voor het bekende (de naam van een schrijver van wie ze al een boek gelezen hebben) en stellen in het algemeen de eis dat een boek ‘spannend’ moet zijn, dat wil zeggen boeiend genoeg om uit te lezen, dat er veel in moet gebeuren.

De leesbaarheid van de eerste bladzijde is ook heel belangrijk, net als de grootte van de letters. (Linders-Nouwens, Luidinga & Vermeer-van der Bruggen, 1986, p. 39)

Kinderen kiezen hun boeken echter nooit helemaal alleen. Volwassenen spelen een grote rol binnen het keuzeprocess, maar hanteren andere selectiecriteria. Naast praktische criteria, zoals budgettaire beperkingen, willen volwassenen er vooral op toe zien dat het boek voldoet aan bepaalde kwaliteitseisen. Daarom hechten volwassenen veel meer belang aan boeken die bekroond werden door een jury of die positieve recensies krijgen. De dubbele canon uit het vorige hoofdstuk, waarbij de eerste canon bestaat uit oudere bekroonde klassiekers, en de tweede uit recente bestsellers, speelt dus een cruciale rol. Volwassenen hechten belang aan de eerste canon, kinderen aan de tweede. (Linders-Nouwens, Luidinga & Vermeer-van der Bruggen, 1986)

Volwassenen mogen hier niet gelijkgesteld worden aan ouders. Bibliotheken en scholen kunnen immers ook een rol spelen bij de boekenkeuze. Zowel ouders, bibliotheken als scholen hebben een leesbevorderende rol, of kunnen kinderen op zijn minst leren kennismaken met boeken. Ouders die zelf veel lezen sporen hun kinderen automatisch aan tot lezen. Kinderen imiteren immers vaak het gedrag van hun ouders. (Kraaykamp, 2002). Scholen en bibliotheken werken wat leesbevordering betreft nauw samen. Bibliotheken organiseren onder meer voorleessessies, tentoonstellingen en zoektochten voor klasgroepen. Op die manier kunnen jonge kinderen kennismaken met de bibliotheek én met het gratis jeugdlidmaatschap. Ten slotte hebben leeftijdsgenoten ook een invloed op het leesgedrag. Hoewel dit vaker voorkomt bij adolescenten, waar je sommige boeken, zoals de van Harry Potter, moet gelezen hebben om mee te zijn, komt dit fenomeen ook voor bij jongere kinderen. (Van Coillie, 2007)

De interesse van kinderen voor literatuur lijkt vanuit het standpunt van volwassenen niet altijd even groot. Volwassen zijn vaak van mening dat ‘de jeugd’ geen boeken meer leest. Dat is niet nieuw. De voorbije decennia hebben volwassenen de uitspraak herhaald. Ook na de introductie van strips, die niet echt als boeken werden beschouwd, en de introductie van de televisie was dat het geval. Hetzelfde gebeurde bij het ingaan van het computertijdperk. Een Brits onderzoek (Sainsbury, Schagen, 2004) waarbij 5076 kinderen dezelfde enquête invulden in 1998 en in 2003, peilde naar de leeshouding van 9 tot 11-jarigen. Uit het onderzoek blijkt dat kinderen in 2003 meer moeilijkheden hebben met lezen dan in 1998. Ze hebben ook meer steun nodig en lezen minder graag. Hoewel het moeilijk is om hier een gefundeerde verklaring voor te geven wordt voorzichtig in de richting van technologische veranderingen gewezen. Na de millenniumwisseling brak het internet bijvoorbeeld door bij het grote publiek. Teksten die op computerschermen werden gelezen zijn echter niet meegerekend in het onderzoek. Het is dan ook onduidelijk of deze verschuiving een negatieve invloed heeft op het leesgedrag van kinderen. Er kan immers ook een positieve wisselwerking ontstaan tussen andere media en het lezen van boeken. Daarover volgt meer in hoofdstuk 2.5.

Samengevat hanteren kinderen andere selectiecriteria dan volwassenen. Kinderen hanteren zelf ook andere criteria naargelang hun leeftijd en geslacht. Deze criteria zijn echter moeilijk te veralgemenen omdat elk kind individueel een andere voorkeur heeft. Er zijn altijd witte raven. Naast de ouders spelen ook bibliotheken en school een grote rol binnen het leesbevorderingsproces. Ze kunnen kinderen vertrouwd maken met nieuwe titels, stromingen, auteurs of genres. Leeftijdsgenoten hebben ook een invloed op het leesgedrag. Ten slotte lijkt niet elke generatie kinderen even graag te lezen. Het lijkt er op dat de interesse in leesboeken een dalende trend vertoont. Vaak wordt in de richting van nieuwe media gewezen, maar het is moeilijk om hiervoor oorzaken op te geven.

2.4 Functies van jeugdliteratuur

De indeling in functies kan helpen bij het onderzoek naar de werking van literatuur. Auteurs verweven meestal verschillende functies in hun werk, en kinderen hechten zelf meer of minder belang aan bepaalde functies. Die functies van jeugdliteratuur worden echter niet altijd op dezelfde manier ingedeeld. In dit hoofdstuk worden de verschillende functies besproken aan de hand van de indelingen van Van Coillie (2007) en van Ghesquiere (2009). Concreter

wordt nagegaan welke functies aanwezig zijn in de boeken van Geronimo Stilton. Indien er voorbeelden zijn worden die bij de betreffende functie weergegeven.

2.4.1 De 6 basisfuncties

In *Leesbeesten en boekenfeesten* onderscheidt Van Coillie (2007) zes verschillende basisfuncties: de ontspannende functie, de creatieve functie, de emotieve functie, de informatieve functie, de zingevende functie en de esthetische functie.

De ontspannende functie is bij kinderen de belangrijkste leesmotivatie. Meestal zijn boeken ontspannend door de humoristische effecten. Spanning resulteert vaak ook in ontspanning doordat kinderen intens meeleven met de spannende verhalen en zich op het einde, als alles goed afloopt of opgelost raakt, kunnen ontspannen. Om het ontspannende effect te versterken wordt in erg veel boeken spanning met humor gecombineerd.

In de boeken van Geronimo Stilton is dat niet anders. Hij beleeft meestal een spannend (en dol) avontuur: hij wordt tegen zijn wil ingeschreven in een skeelerwedstrijd maar kan helemaal niet skeeleren (Stilton, 2006a) of hij moet een dagboek naar het Himalayagebergte brengen (Stilton, 2004). Ook angstgevoelens komen vaak aan bod: zijn neefje wordt door vampiers gekidnapt en Stilton moet naar Transmuizanië (Stilton, 2002) of er is een spook in de metro (Stilton, 2006b). De verhalen lopen altijd goed af, zo wint hij bijvoorbeeld de eerste prijs in de skeelerwedstrijd.

Elk verhaal is eigenlijk een creatie van de lezer doordat er open plekken zijn die zelf ingevuld worden. Daardoor doet het lezen van verhalen een sterker beroep op de verbeelding dan andere media die laten zien wat er gebeurt. De creatieve functie komt tegemoet aan de behoefte zich dingen te kunnen verbeelden en te fantaseren. Die fantasieën zijn vaak wens vervullend: kinderen zouden graag zelf kunnen vliegen of toveren.

Lezers ervaren emoties doordat ze zich kunnen inleven in het verhaal, of kunnen meeleven met de personages. Ze ontwikkelen gevoelens jegens de personages of kunnen zich ermee identificeren. De emotieve functie is soms expliciet, bijvoorbeeld wanneer een personage

letterlijk zegt hoe hij zich voelt, maar kan ook subtieler zijn, bijvoorbeeld wanneer de auteur de personages indirect typeert. De lezer moet dan uit de tekst gaan opmaken hoe het personage zich voelt. Doordat de lezers zich kunnen identificeren met de personages, bieden veel kinderboeken ook hulp. Kinderen die kampen met emotionele problemen, zoals bij een echtscheiding, pesterijen of ziekte kunnen steun vinden in dit soort boeken.

In de Stiltonboeken is de emotieve functie expliciet. Stilton zegt letterlijk hoe hij zich voelt. Hij is bijvoorbeeld soms onzeker en angstig:

“Wat een angst, wat griezelig, wat eng! Wat moest ik doen? Al vanaf dat ik klein was, was ik een bange muis, ik was bang in het donker, bang voor examens, bang voor spinnen, bang voor de tandarts, bang voor pestkoppen, bang om te vliegen, bang voor feestjes, bang voor afspraakjes, bang voor sport, en ik heb hoogtevrees!” (Stilton, 2008a, p. 104-107)

Op een grote afbeelding is ook een doodsbange Stilton te zien, en ook de verschillende lettertypes stralen angst uit. De boeken zijn daardoor erg expliciet.

De informatieve functie is het sterkst aanwezig in non-fictie. Zogenaamde informatieve boeken brengen kinderen kennis bij over de meest uiteenlopende onderwerpen. Fictie brengt kinderen echter ook heel wat bij; kinderen worden er wijzer van, ontdekken de wereld en zichzelf en leren nieuwe woorden bij.

In de boeken uit de ‘De reeks’ (de oorspronkelijke Stiltonverhalen) komt de informatieve functie soms aan bod. In sommige andere reeksen is de functie echter alomtegenwoordig. In *Een reis door de tijd* (Stilton, 2008b) wordt de lezer meegenomen naar verschillende historische tijdvakken, zoals het oude Griekenland. Kaderteksten geven informatie over het leven in die vroegere periodes. In *Geheime missie: Olympische Spelen* (Stilton, 2008c) krijgen lezers zakelijke informatie over het ontstaan van de Olympische Spelen, en over de huidige organisatie.

De zingevende of opvoedende functie kan op verschillende manieren in boeken opduiken. De verteller kan de moraal rechtstreeks tot de lezer richten, maar personages kunnen elkaar ook

expliciet waarden meegeven. In kinderboeken worden goede en slechte personages vaak duidelijk tegenover elkaar gesteld. Doordat kinderen zich identificeren met de goede hoofdfiguur nemen ze zijn normen en waarden over.

De relaties tussen de verschillende personages worden in de Stiltonboeken expliciet duidelijk gemaakt. In sommige boeken, zoals *Het spook van de metro* (Stilton, 2006b) en *Schimmen in het Schedelslot* (Stilton, 2008) worden de personages vooraf op Kiekeboeachtige wijze voorgesteld: Geronimo Stilton: wijsmuis, directeur van 'De Wakkere Muis', Thea Stilton: sportief en daadkrachtig, speciaal verslaggeefster, Klem: onuitstaanbare grapjas, neef van Geronimo, enz. (Stilton, 2008, p. 8)

Daarnaast deelt Geronimo zijn lezers ook graag rechtstreeks een dosis levenswijsheid mee. In het slot van *Het geheim van kerstmis* richt Stilton zich bijvoorbeeld rechtstreeks tot de lezers: "Dat is het geheim van kerst, het echte kerstgevoel is niet alleen maar cadeautjes kopen, maar iets samen doen. Dat is onbetaalbaar! Vriendschap, aandacht, liefde!" (Stilton, 2008d, p. 102)

De esthetische functie heeft geen echt doel. Kinderboeken waarbij er eenheid ontstaat tussen vorm en inhoud worden als de allermooiste beschouwd. Bij het lezen van die boeken overheerst het gevoel dat er geen woord te veel of te weinig is en dat elk woord op de juiste plaats staat.

2.4.2 Psychologische, maatschappelijke en intellectuele functies

Ghesquiere (2009) onderscheidt 3 ruimere functies: psychologische functies, maatschappelijke functies en intellectuele functies.

Psychologische functies omvatten twee delen: *Lebenshilfe* en ontspanning. De eerste term betekent dat boeken de lezer helpen om zijn weg te vinden in het leven doordat hij zichzelf en de wereld rondom zich beter begrijpt. Concreet omvat de term vooral zich identificeren met personages, hulp of troost vinden bij de verhalen en zich kunnen verliezen in fantastische verhalen die een uitweg bieden voor problemen.

De tweede psychologische functie is ontspanning. Verveling verdrijven is het belangrijkste leesargument bij basisschoolkinderen: “een vervelende schooldag wordt vlug vergeten als men ’s avonds op avontuur trekt met Pipi Langkous of Geronimo Stilton.” (Ghesquiere, 2009, p. 119)

Het begrip ontspanning dekt echter veel ladingen. Sommigen vinden intellectuele denksport ontspannend, terwijl anderen humor verkiezen, of het liefst hevige emoties willen voelen.

De psychologische functies zijn onderhevig aan maatschappelijke functies. Jeugd –en kinderboeken dragen vooroordelen, patronen en normen en waarden over. Indien boeken in overeenstemming zijn met de maatschappij waarin ze gepubliceerd worden, zijn ze maatschappijbevestigend. Anderzijds kan een boek bepaalde vanzelfsprekende normen en waarden ter discussie stellen en zo een maatschappijkritische rol vervullen: dit wordt de emanciperende functie genoemd. De boeken van Geronimo Stilton zijn maatschappijbevestigend.

De intellectuele functies omvatten ten slotte de informatieve, filosofische en esthetische functie. De informatieve en esthetische functie werd eerder besproken door Van Coillie (2007). Veel kinderboeken confronteren lezers met filosofische vragen. Vooral de oorsprong van dingen, de tijd en de eigenheid van dingen komen aan bod in jeugdliteratuur.

2.5 Jeugdliteratuur en andere media

‘De jeugd leest geen boeken meer’ is een vaak gehoorde uitspraak die bovendien van alle tijden is. Halfweg de 20^{ste} eeuw veroverden strips ten koste van andere boeken de harten van jonge lezers. Later deed de televisie zijn intrede in de huiskamers, waardoor de jeugd Bonanza en Kapitein Zeppos verkoos boven Annie M.G. Schmidt en Astrid Lindgren. Rond de millenniumwisseling deed de computer zijn intrede in de huiskamer. De technologische vooruitgang maakte de ontwikkeling van gecompliceerde elektronische spelletjes mogelijk. De tijd van hedendaagse jongeren lijkt vooral opgeslorpt te worden door het internet. Ook jonge kinderen zijn door kindersites als MyBee (<http://www.mybee.nl>), waar ze in een veilige omgeving allerhande spelletjes kunnen spelen, al vroeg voor het computerscherm te vinden.

Televisie en internet staan echter niet altijd los van kinderboeken. Verschillende personages uit kinderboeken kwamen tot leven in tekenfilms. Toch zijn het vooral stripfiguren die op televisie te zien zijn. De Smurfen, Suske en Wiske, Lucky Luke, Kuifje, Kwik en Flupke en vele anderen vertolkten de hoofdrol in eigen series en films. Dat is ook in andere landen zo. In de Verenigde Staten begonnen Batman, Superman en Spiderman hun carrière ook als stripfiguur. Bovendien verschenen de meeste van die stripreeksen eerst in kranten en tijdschriften.

Het gebeurt omgekeerd ook dat tekenfilmfiguren een eigen boekenreeks krijgen. De verschillende reeksen die werden opgebouwd rond Disneyfiguurtjes zijn daar een voorbeeld van. Dezelfde personages die zowel in de geschreven pers als op televisie te zien zijn, komen ook terug in videospelletjes en op het internet. De voorbije jaren werden bijvoorbeeld websites opgebouwd rond kinderboekenpersonages. Onder meer Dolfje Weerwolfje, Jip en Janneke en Vos en Haas hebben hun eigen website (Van der Pennen, 2008). In dit hoofdstuk wordt dieper ingegaan op de relatie van kinderboeken met televisie, internet en de geschreven pers.

2.5.1 Televisie

Televisie wordt meestal als een concurrent van het boek, en dus ook van het lezen van boeken beschouwd. Het is echter de vraag of concurrentie de juiste term is. Beter is na te gaan hoe het televisieprogramma zich tot het kinderboek verhoudt.

Televisie heeft als voordeel dat het de aandacht van kinderen (en ook van volwassenen) makkelijker vasthoudt door de snelle afwisseling van beelden. Kinderprogramma's spreken kinderen aan op wat ze begrijpen en waar ze zich voor interesseren. Idealitair biedt een programma ideeën en begrippen aan waarvan kinderen het bestaan al vaag vermoeden. Die natuurlijke nieuwsgierigheid is de basis voor alle kennis en ontwikkeling. In dat opzicht is televisie kijken helemaal niet bezwaarlijk. (Linders-Nouwens, Luidinga & Vermeer-van der Bruggen, 1986)

De snelle afwisseling van beelden heeft echter ook een schaduwkant. Indien de kijker iets niet begrijpt, is er geen tijd om 'even terug te draaien'. De volgende gedachte of actie voltrekt zich

immers al. Dat is negatief, vooral wanneer de beelden moeilijk te vatten of angstaanjagend zijn. Door veel televisiekijken raken kinderen gewend aan die zeer snelle afwisseling. Dat kan een belemmering vormen voor de concentratie die nodig is bij het lezen. Lezen veronderstelt immers stilte en concentratie.

Televisie kan echter ook een stimulerende werking hebben. Als kinderen een boekenpersonage al eerder op televisie gezien hebben, zijn ze sneller geneigd het boek te lezen. Verfilmde boeken, zoals *Ronja de roversdochter*, of recenter *Harry Potter*, hebben eerder een stimulerende dan een belemmerende werking op het lezen van boeken. Kinderen verkiezen net als volwassen boeken waarover ze eerder iets gehoord hebben. Doordat kinderen zelf geen recensies lezen, en er weinig andere culturele kinderprogramma's zijn, kunnen (teken)films die rol gedeeltelijk overnemen. (Linders-Nouwens, Luidinga & Vermeer-van der Bruggen, 1986)

Geronimo Stilton heeft die boodschap begrepen en sprong mee op de televisiekar. Sinds 21 september 2009 is de tekenfilmserie te zien op de zender Nickelodeon Nederland/Vlaanderen. Een week eerder, op 15 september 2009, werd de eerste aflevering uitgezonden op de Italiaanse openbare oproep. Het eerste seizoen, dat 26 aflevering van een half uur telt, kwam tot stand door een Italiaans-Frans-Amerikaanse samenwerking. De tekenfilmversie van Geronimo Stilton is niet identiek aan die uit de boeken. Hij is jonger, slanker en draagt geen bril. Zijn kledij is minder formeel en beter afgestemd op zijn avonturen. Vooral de Amerikaanse ontwikkelaars wilden de veranderingen doorvoeren. Ze waren van mening dat kijkers zich zo optimaal met Stilton zouden kunnen identificeren. Voor het overige is de stijl van de tekenfilms gelijk aan die van de boeken: dezelfde personages, elk met hun eigen karakter en dezelfde verhaalstructuur. (Marmioli, 2009)

This version doesn't entirely stay true to the book series, although retains the same feel. The series is great for the original fans and also for introducing new ones. (...)

Overall, Geronimo Stilton provides great entertainment for viewers with animation relatable enough to the book illustrations and the storylines match the same fun-loving feel of the book series. (Pascoe, 2011, para.1, para. 5)

De tekenfilms werden positief onthaald en zijn ondertussen aan 26 landen verkocht. Op 15 april 2010 raakte bekend dat ontwikkelaars Atlantyca Entertainment en Moonscoop een tweede seizoen, opnieuw 26 aflevering van een halfuur, zullen produceren. In de lente van 2011 zouden de tekenfilms afgewerkt moeten zijn:

“We are thrilled to be going back into production on this endearing property and look forward to further establishing *Geronimo Stilton*’s position as an evergreen brand around the globe with entertaining new episodes that continue the comical exploits of this wonderful character”, said Nicolas Atlan, executive producer and CEO Moonscoop. (McLean, 2010, para. 5)

2.5.2 Internet

In hoofdstuk 1.3 kwam het onderzoek van Sainsbury & Schagen (2004) aan bod. Daaruit bleek onder meer dat 8 –tot 11 jarigen in 2003 minder lazen dan in 1998. De doorbraak van het internet en computers in het algemeen, worden als oorzaak aangehaald. In het onderzoek werd echter geen aandacht besteed aan ‘digitaal lezen’. Nikken (2005, geciteerd in Van Lierop, 2008, p. 10) stelt dat de tijd dat kinderen alleen met boeken opgroeien voorgoed voorbij is. De Nederlandse Raad voor Cultuur bracht in 2005 (Van Lierop, 2008) een advies uit waarin stond dat de traditionele opvatting van lezen niet langer houdbaar is. Lezen omvat vandaag de dag meer dan het lezen van gedrukte teksten. Lezen is tegenwoordig heel vaak ‘digitaal lezen’. Het is dus niet omdat kinderen minder gedrukte boeken lezen dat ze ook effectief minder lezen dan vroeger. Ze lezen gewoon anders.

Dat gedrukte boeken minder worden gelezen heeft bovendien geen negatief effect op de intelligentie van jonge lezers, wel integendeel. Van Alphen (2001) verwijst naar een onderzoek waaruit blijkt dat het IQ van jongeren de laatste jaren opmerkelijk is gestegen. Als verklaring daarvoor werden het kijken naar televisie, het gebruik van computers en het internet aangevoerd. Jonge lezers zijn niet alleen getraind in *verbal literacy*, maar ook in *visual literacy*. Ze kunnen makkelijk overstappen van het ene systeem naar het andere, en kunnen er verbanden tussen leggen. De mediale, culturele competentie van jongere generaties lijkt daardoor complexer te zijn dan die van oudere. Dat komt hun intelligentie ten goede.

Door de digitale revolutie, met bovenstaande positieve gevolgen, mag leesbevordering zich niet enkel toespitsen op gedrukte media. Het gaat immers niet alleen om het bevorderen van het lezen van boeken, maar ook om het lezen van andere informatiedragers. Daarnaast kan het internet ook worden ingezet om het lezen van gedrukte teksten te bevorderen. De Stichting Lezen en de Nederlandse Taalunie doen dat bijvoorbeeld via de boekenzoeker (<http://www.boekenzoeker.be>). 12 –tot 15-jarigen kunnen die gebruiken om op zoek te gaan naar een boek dat bij hen past.

Websites rond kinderboekfiguren en –series kunnen, op voorwaarde dat ze zorgvuldig en met zorg gemaakt zijn, ook een leesbevorderende werking hebben. Er kan immers een positieve wisselwerking ontstaan tussen de website en het boek. De Belgische website van Geronimo Stilton (<http://www.geronimostilton.be>) is eerder beperkt. Er zijn zes tabbladen: *home*, *over Geronimo Stilton*, *boeken*, *activiteiten*, *fanclub* en *waar te koop?* Als kinderen zich gratis inschrijven in de fanclub krijgen ze een fankaart met een unieke code. Daarmee kunnen ze inloggen op de website, krijgen ze aankoopvoordelen en een nieuwsbrief. Op de website kunnen kinderen ook persoonlijk vragen stellen aan Stilton, die daar zelf op antwoordt.

De internationale website (<http://www.geronimostilton.com>) is veel drukker. De website was lange tijd enkel beschikbaar in het Engels en in het Italiaans, maar is dat sinds april 2011 ook in het Nederlands. Bezoekers kunnen er een eigen profiel creëren en vragen stellen aan Stilton. Daarnaast zijn alle boeken rechtstreeks via de website te koop. *E-books* voor op een tablet-pc en *apps* voor op de smartphone zijn eveneens beschikbaar via de website. Eind april 2011 waren die secties echter nog niet in het Nederlands beschikbaar.

In haar studie ‘Informatie, vermaak en/of reclame? Over websites rond kinderboekfiguren en –series’ bekeek Van der Pennen (2008) enkele websites rond kinderboekfiguren van nabij. Ze kwam tot de conclusie dat dit soort websites meestal uit commerciële overwegingen wordt gemaakt. Het zijn in feite moderne posters die na de campagne terug offline gehaald worden. Er zijn dus weinig niet-commerciële sites die er niet alleen mooi uitzien en goed werken, maar ook nog eens informatief, actueel en onderhoudend zijn. De commerciële functie lijkt ook bij de websites rond Geronimo Stilton centraal te staan. Doordat kinderen een eigen profiel kunnen aanmaken en rechtstreeks vragen kunnen stellen aan Stilton wordt de mythe rond de schrijvende muis niet alleen versterkt, maar krijgen ze er ook een ‘echte’ vriend bij.

Dagelijks ontvangt Geronimo Stilton via de website (<http://www.geronimostilton.be>) ongeveer 50 berichtjes. Daarnaast telt de fanclub 50 000 leden. (Baeckens, persoonlijke mededeling, 25 maart 2011) Dat aspect van de website zou wel leesbevorderend kunnen werken.

2.5.3 Gedrukte media

Kranten en tijdschriften kunnen het publiek kennis laten maken met nieuwe boeken, strips en personages. Enerzijds bevatten veel kranten en tijdschriften striprubrieken, waarbij de fragmenten uit een verhaal zich dagelijks of wekelijks opvolgen. Anderzijds verschijnen er in de geschreven pers artikels en recensies over kinder –en jeugdliteratuur. De Stiltonboeken komen op deze wijze echter weinig of niet aan bod. De weinige Stiltonstrips verschijnen niet in de vaste striprubriek en de boeken worden slechts zelden gerecenseerd.¹ Bij de krant *Het Nieuwsblad* verschijnt een keer per maand, op zaterdag, de bijlage De Wakkere Muis. Die gaat door als de krant van Geronimo Stilton. De bijlage bevat tekeningen, verhalen, brieven van lezers, enz. en is vergelijkbaar met de bekendere Jommekeskrant. Begin april 2011 verscheen De Wakkere Muis voor de laatste keer.

Geronimo Stilton komt in de Vlaamse pers voornamelijk aan bod via promotieacties. In maart en april 2009 werden via een actie van het weekblad *Humo* vier niet eerder uitgegeven boeken aan een promotarief aangeboden. (Theerlynck, 2009) In april 2010 konden geïnteresseerden via de krant *Het Nieuwsblad* 6 exclusieve Stiltonboeken met harde kaft verzamelen voor slechts 2,95 euro per boek. In november 2010 volgde een tweede boekenactie waarbij 4 klassieke verhalen, verteld door Geronimo Stilton, aan het voordeeltarief van 5,95 euro per boek aangekocht konden worden (<http://www.hetnieuwsblad.be>). Het feit dat de krant binnen het jaar twee gelijkaardige acties op touw zet wijst op een groot succes. Chantal Janssens, business manager van *Humo* noemt het succes van de actie ongezien. Hoewel ze geen exacte oplagecijfers mag geven, spreekt ze over vele tienduizenden exemplaren. Dat is dertig procent meer dan bij een vorige Humoactie voor kinderen met dvd's van Pixar. Bovendien was elk van de vier Stiltontitels op de eerste dag uitverkocht. (Theerlynck, 2009)

¹ beschikbare recensies en artikels komen aan bod in het receptieonderzoek

In Italië verscheen in augustus 2010 het eerste exemplaar van het maandblad Geronimo Stilton: *La Topo-Rivista*. (<http://www.geronimostilton.com>) Door de marktsituatie in Vlaanderen lijkt het weinig waarschijnlijk dat een gelijkaardig tijdschrift ook in Vlaanderen op de markt zal komen. (Strip)tijdschriften die op een breed publiek mikten, zoals *Robbedoes* of Het *Suske en Wiske Weekblad* werden immers van de markt gehaald omdat ze niet langer rendabel waren (Horsten, 2011). Op 9 april 2011 lanceerde de krant *Het Nieuwsblad* echter het eerste nummer van het tijdschrift rond Geronimo Stilton. Het Geronimo Stilton Magazine ziet er qua lay-out hetzelfde uit als de Italiaanse versie en vervangt de bijlage De Wakkere Muis. Het tijdschrift dat onafhankelijk van de krant *Het Nieuwsblad* maar liefst 22 keer per jaar zal verschijnen kost 3,95 euro per exemplaar, en staat boordevol strips, weetjes, wedstrijden en meer. Het Geronimo Stilton Magazine heeft ook een eigen website. (<http://www.gigamagazine.be>)

2.5.4 Andere verschijningsvormen

Naast de eerder genoemde verschijningsmanieren van Stilton kwam er ook merchandising op de markt. Vanaf 8 augustus 2009 konden de lezers van de krant *Het Nieuwsblad* in het kader van een terug naar schoolactie punten sparen voor een trolley en pennenzak (<http://www.hetnieuwsblad.be>). Nochtans bleef het aantal producten aanvankelijk beperkt: "In Italië zijn er wel eens rugzakjes geweest, en wij hebben eens gratis een Geronimokalender meegegeven, maar dat is het zo'n beetje.", zegt Stiltonuitgever Jos Baeckens over merchandising. (Eetezonne, 2008, para. 9) Drie jaar later valt die uitspraak niet langer te rijmen met de werkelijkheid. Er verschenen immers dagboekjes, vriendenboekjes, potloden, t-shirts met chocoladegeur, verjaardagskalenders, enz.

Ten slotte ging op 24 oktober 2010 de musical, getiteld *De GiGa Grote Muisical* in première in Muizen. Daarna was de musical, die opgezet is rond het boek *Fantasia*, ook te zien in Antwerpen, Brugge, Wachtebeke, Vilvoorde, Leuven en Bokrijk. De productie is volledig Vlaams en is dus niet gebaseerd op een Italiaans equivalent. (Depaepe, 2010) In totaal gingen meer dan 50.000 bezoekers naar de musical. Door de hoge bezoekersaantallen de *Giga Grote Muisical* komt de musical in de zomer van 2011 terug. Tussen 4 en 18 juli wordt de musical 12 keer opgevoerd in Oostende. (<http://www.gigagrotemuiscal.be>)

2.6 Receptieonderzoek en kinderliteratuur

In de geschiedenis van de literatuurwetenschap heeft zich een evolutie voltrokken waarbij niet langer de auteur of de tekst centraal staat, maar wel de lezer. De centraliteit van de lezer is een erg belangrijk gegeven bij kinderliteratuur. De term *kinderliteratuur* verwijst immers rechtstreeks naar het doelpubliek, en houdt dus in dat het gaat om literaire teksten die geschreven zijn voor kinderen. Hoewel verondersteld mag worden dat de lezer een centrale rol zal spelen en een reëel deel zal uitmaken van het literaire object, onthult nader onderzoek dat vooral volwassenen het beeld van kinderliteratuur bepalen. Zij schrijven niet alleen de boeken, meestal kopen ze die ook en sporen ze zo kinderen aan om bepaalde boeken te lezen. (Bouckaert-Ghesquiere, 1981)

Zoals besproken in hoofdstuk 1.3 hanteren ouders, en volwassenen in het algemeen, andere selectiecriteria bij de keuze van een boek dan kinderen. Volwassenen kiezen anders dan kinderen door het probleem van de dubbele canon, waarbij volwassenen meer belang hechten aan de eerste canon die bestaat uit oudere bekroonde klassiekers, en kinderen aan de tweede canon die bestaat uit recentere populaire bestsellers. Daarenboven laten ouders zich leiden door artikels en recensies. Zelf kunnen ze immers onmogelijk alle kinderboeken lezen en beoordelen. Daardoor is het communicatieproces bij kinderboeken complexer dan bij volwassenliteratuur. Een kinderboek wordt eerst gelezen door mensen voor wie het boek niet bestemd is. Bij volwassenliteratuur verschijnen meningen en ervaringen van bemiddelaars in metateksten die daarna kritisch getoetst worden aan de leeservaringen van het doelpubliek. Bij kinderliteratuur is dat niet het geval. De indirecte bemiddelaars (ouders, onderwijzers en bibliothecarissen) lezen wel de metateksten, maar niet de kinderboeken. Kinderen lezen op hun beurt wel de kinderboeken, maar niet de metateksten. Deze vreemde situatie heeft gevolgen voor het receptieonderzoek. (Ghesquiere, 1981)

Het interessantste receptieonderzoek lijkt het onderzoek dat contrasterend nagaat op welke punten de reactie en de verwerking van teksten bij jonge recipiënten verschilt van die van de volwassen, meer gevormde, lezers. (Bouckaert-Ghesquiere, 1981)

3. Receptieonderzoek naar Geronimo Stilton

In het receptieonderzoek wordt nagegaan of volwassenen en kinderen de boeken van Geronimo Stilton op dezelfde, of op een andere, manier beoordelen. Het receptieonderzoek naar Geronimo Stilton steunt op drie elementen die met elkaar geconfronteerd worden. Eerst komen de verkoopcijfers en uitleenlijsten van bibliotheken aan bod. Deze statistieken zeggen immers iets over de populariteit van boeken. Daarna worden artikels en recensies van volwassenen van naderbij bekeken. Hun opinies over de Stiltonboeken worden vervolgens in drie delen opgesplitst: illustraties, thema/plot/personages/schrijfstijl en algemene beoordeling. Ten slotte worden de verkoopcijfers, uitleenlijsten en de opinies van de volwassenen getoetst aan de resultaten van enquêtes die werden afgenomen bij kinderen van 7 tot 12 jaar oud. Uit de confrontatie zal moeten blijken op welke punten kinderen en volwassenen het met elkaar eens zijn en op welke punten ze van mening verschillen. In paragraaf 3.4 worden alle resultaten met elkaar geconfronteerd.

3.1 Analyse verkoopcijfers en uitleenlijsten

Verkoopcijfers en uitleenlijsten zijn een indicatie van succes. Boeken die vaak worden verkocht en uitgeleend liggen goed in de markt en zijn dus ook populair. De boeken van Geronimo Stilton vallen onder de verkoopcategorie ‘kinderboeken’ en bevinden zich in de jeugdbibliotheek. De verkoopcijfers die worden besproken dateren uit 2009 en 2010. De uitleenlijsten van de hoofdbibliotheek Brussel, Gent en Hasselt zijn van 2010.

3.1.1 Analyse verkoopcijfers

De verkoopcijfers zijn afkomstig van Boek.be, de vakvereniging van het Vlaamse boekenvak die verschillende belangenverenigingen, zoals de Vereniging Vlaamse Boekverkopers (VVB), de Vlaamse Uitgevers Vereniging (VUV) en Verenigde Boeken Importeurs (VBI) groepeerd. De kerntaak van Boek.be is boeken bevorderen door de leden stevige inhoudelijke en logistieke steun te geven. Dat gebeurt onder meer via collectieve promotieacties voor het boek, waarvan de Boekenbeurs de bekendste is, en belangenverdediging op economisch en politiek vlak. (<http://www.boek.be>)

Via de zustersite <http://www.boekenvak.be> zijn de verkoopcijfers van de voorbije jaren raadpleegbaar. Ze worden onderverdeeld in volgende categorieën: fictie en literaire non-fictie, kinderboeken, non-fictie vrije tijd, kookboeken en strips. De boeken van Geronimo Stilton zijn ondergebracht in de categorie ‘kinderboeken’. Onderstaande tabel geeft de 20 bestverkochte jeugd –en kinderboeken in 2009 weer.

Pos.	Titel	Auteur	Uitgeverij
1	Twilight	Meyer, S.	Unieboek
2	Nieuwe Maan	Meyer, S.	Unieboek
3	Eclips	Meyer, S.	Unieboek
4	Fantasia IV	Stilton, G.	Bakermat/Baeckens Books
5	Fantasia	Stilton, G.	Bakermat/Baeckens Books
6	Fantasia 3	Stilton, G.	Bakermat/Baeckens Books
7	Fantasia / 2 Speurtocht naar geluk	Stilton, G.	Bakermat/Baeckens Books
8	Kaatje / lied –en versjesboek + CD	Vermeersch, P.	Standaard Uitgeverij
9	Amika: het verhaal van de tv-serie	Verhulst, G.	Studio 100
10	De mysterieuze mummie	Stilton, G.	Bakermat/Baeckens Books
11	Het Grote Ketnet Knutselboek	Watt, F.	Standaard Uitgeverij
12	De vlo en de professor + CD	Andersen, H. Ch.	Het Geluidshuis
13	Breaking Dawn	Meyer, S.	Central Book House
14	Geheim agent Nul Nul K	Stilton, G.	Bakermat/Baeckens Books
15	De grote invasie van Rokford	Stilton, G.	Bakermat/Baeckens Books
16	Bumba met de trein	Verhulst, G.	Studio 100
17	Model Studio		Znu
18	Kaatje eerste verhalenboek	Van Aar, H.	Standaard Uitgeverij
19	De Mestkever + CD	Andersen, H. Ch.	Het Geluidshuis
20	Dag Jules popje 25cm	Berebrouckx, A.	Zwijssen-NV WPG

Bron: Boek.be

Geronimo Stilton staat met 7 verschillende titels in de ranglijst. De eerste drie posities zijn echter voor Stephenie Meyer. In de algemene top-20 (alle genres dooreen genomen) staat Stephenie Meyer op plaatsen tien, elf en twaalf met respectievelijk Twilight, Nieuwe Maan en Eclips. Geronimo Stilton staat op plaats zestien met Fantasia IV en op plaats zeventien met Fantasia.

Boek.be maakt zelf geen cijfers bekend, maar volgens uitgever Jos Baeckens werden in 2009 elke maand tussen de 40.000 en 75.000 boeken van Geronimo Stilton, en afgeleide reeksen, zoals die rond zijn zus Thea Stilton, herdrukt. (Theerlynck, 2009) Stijn Baeckens, marketingverantwoordelijke bij Baeckens Books kwam tijdens een rapportering in Italië te weten dat er in Vlaanderen proportioneel meer boeken verkocht werden dan in het land van herkomst. In vergelijking met Nederland worden er vier keer meer verkocht. (Theerlynck, 2009)

In de finale algemene top-100 van bestverkopende boeken in 2009 figureren maar liefst 27 titels van Geronimo Stilton. (Leyman, 2010). Jef Maes van Boek.be spreekt over een onvoorstelbaar succes: "Dat meer dan een vierde van de top door eenzelfde boekenreeks wordt ingepalmd, is een unicum. Dit gaat veel verder dan Piet Huysentruyt die in het verleden wel eens met vier verschillende titels in de top stond." (Theerlynck, 2009, para. 2). Het bestverkopende Stiltonboek in 2009 was *Fantasia*. In Vlaanderen en Nederland samen werden er 280 000 exemplaren van verkocht. (Leyman, 2010)

Ook in 2010 bleven Stephenie Meyer en Geronimo Stilton de bestverkopende auteurs in de categorie ‘kinderboeken’:

Pos.	Titel	Auteur	Uitgeverij
1	Morgenrood	Meyer, S.	Unieboek
2	Twilight	Meyer, S.	Unieboek
3	Eclips	Meyer, S.	Unieboek
4	Nieuwe maan	Meyer, S.	Unieboek
5	Fantasia V	Stilton, G.	Bakermat/Baeckens Books
6	Korte tweede leven van Bree Tanner	Meyer, S.	Unieboek
7	Fantasia	Stilton, G.	Bakermat/Baeckens Books
8	Fantasia 3	Stilton, G.	Bakermat/Baeckens Books
9	Fantasia IV	Stilton, G.	Bakermat/Baeckens Books
10	Kaatje / lied –en versjesboek + CD	Vermeersch, P.	Standaard Uitgeverij
11	De reisgenoot + CD	Andersen, H.C.	Het Geluidshuis BVBA
12	Fantasia / 2 Speurtocht naar geluk	Stilton, G.	Bakermat/Baeckens Books
13	Model Studio		Znu
14	Amika / Mijn modestudio	Verhulst, G.	Studio 100
15	Schimmen in het schedelslot	Stilton, G.	Bakermat/Baeckens Books
16	Waar is Wally? De wereld rond	Handford, M.	Standaard Uitgeverij
17	De avonturen van Odysseus	Stilton, G.	Bakermat/Baeckens Books
18	The vampire diaries/Ontwaken & De Strijd	Smith, L.J.	Samenw. Uitgeverijen Meulenhoff Boekerij
19	Dierenkoffer		Standaard Uitgeverij
20	Een diefstal om van te smullen	Stilton, G.	Bakermat/Baeckens Books

Bron: Boek.be

Hoewel de topposities naar Stephenie Meyer gaan, verkoopt Geronimo Stilton in aantal meer boeken. Zo staan er in deze top-20 al 8 boeken van Geronimo Stilton, tegenover 5 van Stephenie Meyer. Stephenie Meyer staat in de algemene top-20 op de tweede plaats met Morgenrood en op de veertiende plaats met Twilight. Stilton staat met geen enkele titel in de algemene top-20, maar staat net zoals in 2009 met meer dan 20 titels in de top-100. (<http://www.boek.be>)

Op 10 oktober 2010 vierde Geronimo Stilton zijn tiende verjaardag. De afgelopen tien jaar verkocht Stilton, alle nevenreeksen inbegrepen (zoals die van Thea Stilton), 20 miljoen exemplaren in Italië en 25 miljoen in de rest van de wereld. De reeks is in 35 talen vertaald en is verkrijgbaar in 150 landen. (Taglietti, 2010) (D'Isa, 2010)

Stijn Baeckens, marketingverantwoordelijke van Baeckens Books, bevestigt dat de totale oplage van alle Stiltonboeken samen in 2010 ongeveer 1 miljoen bedraagt. Hij gaat ervan uit dat de verkoop niet verder zal toenemen, maar benadrukt dat de verkoop in 2010 niet daalde. (Baeckens, persoonlijke mededeling, 25 maart 2011).

Hoewel de algemene boekenverkoop lichtjes daalt, is het opvallend dat kinderboeken nog steeds in de lift zitten. Ten opzichte van 2009, toen de kinderboeken al zeer goed scoorden, is de omzet van kinderboeken in 2010 nog eens met 6% gestegen. Het blijvende succes van de vampierboeken van Stephenie Meyer en de alomtegenwoordige muis Geronimo Stilton is daar zeker niet vreemd aan. (<http://www.boek.be>)

3.1.2 Uitleenlijsten

Oorspronkelijk was het de bedoeling om de uitleenlijsten, uit 2009 en 2010, van de 6 grootste bibliotheken in Vlaanderen met elkaar te vergelijken: Brugge, Gent, Antwerpen, Brussel, Leuven, Hasselt. De Openbare Bibliotheek Brugge was in 2010 echter lange tijd gesloten voor verbouwwerken en in Antwerpen en Leuven worden geen specifieke uitleenlijsten per categorie of jaartal bijgehouden. Dat is immers niet verplicht. Daardoor konden enkel de uitleenlijsten van de bibliotheek van Gent, Brussel en Hasselt in het receptieonderzoek worden opgenomen.

Bovendien werden enkel de uitleenlijsten van de hoofdbibliotheken opgenomen. De uitleenlijsten van de deelbibliotheken waren vaak onbeschikbaar of onvolledig. De beschikbare uitleenlijsten van de deelbibliotheek lagen bovendien volledig in de lijn van die van de hoofdbibliotheken.² Ten slotte zijn enkel Stiltonboeken opgenomen die gedurende het volledige jaar 2010 uitleenbaar waren. De uitleenlijsten van 2009 zijn niet opgenomen omdat het geheel anders te omvangrijk werd. Bovendien waren ook geen verschillen merkbaar tussen beide jaargangen. In de tabellen op de volgende pagina's zijn steeds de 10 vaakst uitgeleende Stiltontitels per bibliotheek opgenomen. Ook het minst uitgeleende boek is in de tabellen terug te vinden. De volledige uitleenlijsten per bibliotheek zijn als bijlage opgenomen.

In de tabellen staat steeds de titel, het aantal beschikbare exemplaren en het aantal uitleenbeurten.

² Dat is gebleken uit de analyse van de uitleenlijsten van bibliotheken in Lede, Bilzen, Wondelgem, enz.

3.1.2.1 Hasselt

In de Stedelijke Bibliotheek Hasselt (hoofdbibliotheek Kuringen) bedraagt de uitleentermijn 3 weken en 5 weken in juli en augustus. Boeken verlengen is er mogelijk.

	Titel	Aantal ex.	Aantal uitleenbeurten
1	Fantasia	4	57
2	Een muizenissige vakantie	2	28
3	Gi-ga-geitenkaas, ik heb gewonnen!	2	27
4	Het ware verhaal over Geronimo Stilton	2	27
5	De speurtocht naar het geluk	2	27
6	De voetbalkampioen	2	24
7	Prettige vakantie, Stilton?!	1	17
8	Losgeld voor Geronimo	1	16
9	Agent Nul Nul K	1	15
10	De Thea Sisters op avontuur	1	14
...
Laatste: 32	Een noodkreet uit Transmuizanië	1	11
TOTAAL		40	516
GEMIDDELDE		1	12,90

Bron: bibliothecaris S. Schepers, Hasselt³

In de Stedelijke Bibliotheek Hasselt zijn er in totaal 32 verschillende Stiltontitels beschikbaar. Van sommige titels zijn meerdere exemplaren beschikbaar, waardoor er in totaal 40 Stiltonboeken in de bibliotheek aanwezig zijn. Die werden samen 516 keer ontleend in 2010. Gemiddeld werd elk aanwezig exemplaar bijna 13 keer uitgeleend. Gezien de uitleentermijnen kan elk boek maximaal 16 keer worden uitgeleend per jaar, indien de persoon die het boek uitleent, het ook op de laatste dag van de (niet verlengde) uitleentermijn terugbrengt, en de eerste uitleenbeurt begint in de eerste week van januari. Indien de uitleentermijn verlengd wordt, ligt het aantal mogelijke jaarlijkse uitleenbeurten lager dan 16.

³ Persoonlijke mededeling, 3 februari 2011

Indien ontleende boeken voor het verstrijken van de uitleentermijn terug worden gebracht, kan het maximaal aantal uitleenbeurten hoger liggen dan 16.

Het populairste boek per exemplaar is *Prettige vakantie, Stilton?!*, met 17 uitleenbeurten. In absoluut aantal uitleenbeurten is *Fantasia* veruit het populairste boek.

3.1.2.2 Brussel

In de Hoofdstedelijke Openbare Bibliotheek bedraagt de uitleentermijn het hele jaar door 3 weken. Het is mogelijk om de uitleentermijn te verlengen.

	Titel	Aantal ex.	Aantal uitleenbeurten
1	Het mysterie van de gezonken schat	4	37
2	De Thea Sisters in Parijs	2	26
3	Fantasia	2	21
4	De glimlach van Lisa	1	17
5	Welkom op kasteel Vrekkenstein	1	15
6	De sprekende berg	1	15
7	Een noodkreet uit Transmuizanië	2	15
8	Gi-ga-geitenkaas, ik heb gewonnen!	1	14
9	Geheim agent Nul Nul K	1	14
10	Het drakenei	1	14
...
Laatste: 42	De mysterieuze mummie	1	7
TOTAAL		47	521
GEMIDDELDE		1	11,09

Bron: Bibliothecaris M. Seys, Brussel⁴

In de Hoofdstedelijke Openbare Bibliotheek zijn er in totaal 42 Stiltontitels beschikbaar, verdeeld over 47 exemplaren. Die werden in 2010 samen 521 keer uitgeleend. Gemiddeld werd elk beschikbaar exemplaar 11 keer ontleend. Gezien de uitleentermijn kan elk exemplaar

⁴ Persoonlijke mededeling, 17 februari 2011

maximaal 17 keer worden uitgeleend per jaar, indien de persoon die het boek uitleent, het ook op de laatste dag van de (niet verlengde) uitleentermijn terugbrengt, en de eerste uitleentermijn begint in de eerste week van januari. Indien de uitleentermijn verlengd wordt, ligt het aantal maximale uitleenbeurten per jaar lager dan 17. Indien ontleende boeken voor het verstrijken van de uitleentermijn terug worden gebracht, kan het maximaal aantal uitleenbeurten hoger liggen dan 17.

Het populairste boek per exemplaar is *De glimlach van Lisa* met 17 uitleenbeurten. In absoluut aantal werd *Het mysterie van de gezonken schat* het vaakst ontleend.

3.1.2.3 Gent

In de Hoofdbibliotheek Gent bedraagt de uitleentermijn het hele jaar door 4 weken. Ontleende boeken kunnen worden verlengd.

	Korte titel	aantal ex.	Aantal uitleenbeurten
1	Fantasia	7	73
2	Reis door de tijd	4	62
3	De geheimzinnige kaasdief	4	55
4	De speurtocht naar het geluk	4	52
5	De rimboe in met Patty Spring!	4	49
6	Welkom op kasteel Vrekkenstein	3	41
7	Vier muizen in het wilde westen	3	40
8	Een koffer vol spelletjes	3	39
9	Het kasteel van markies Kattebas	3	38
10	De voetbalkampioen	3	37
...
Laatste: 52	Koken met Geronimo Stilton	1	8
TOTAAL		114	1393
GEMIDDELD		1	12,22

Bron: Bibliothecaris J. Velter, Gent⁵

⁵ Persoonlijke mededeling, 9 februari 2011

In deze bibliotheek zijn er 52 verschillende Stiltontitels beschikbaar, verdeeld over 114 exemplaren. Die werden in 2010 samen 1393 keer ontleend. Gemiddeld werd elk exemplaar 12 keer ontleend in 2010. Gezien de uitleentermijn kan elk boek maximaal 13 keer worden ontleend, indien de persoon die het boek uitleent, het ook op de laatste dag van de (niet verlengde) uitleentermijn terugbrengt, en de eerste uitleentermijn begint in de eerste week van januari. Indien de uitleentermijn wordt verlengd, ligt het maximale aantal uitleenbeurten lager dan 13. Indien ontleende boeken voor het verstrijken van de uitleentermijn terug worden gebracht, kan het maximaal aantal uitleenbeurten hoger liggen dan 13.

De populairste boeken per exemplaar zijn *Reis door de tijd* en *Terug naar de ijstijd* (positie 11, 2 exemplaren, 31 uitleenbeurten), met een gemiddelde van 15,5 uitleenbeurten. In absoluut aantal uitleenbeurten is *Fantasia* koploper.

3.1.2.4 Totaal

	Titel	Aantal ex.	2010
1	Fantasia	13	151
2	Reis door de tijd	6	87
3	De speurtocht naar het geluk	6	79
4	De voetbalkampioen	6	71
5	Een muizenissige vakantie	5	69
6	Gi-ga-geitenkaas, ik heb gewonnen!	5	67
7	De geheimzinnige kaasdief	5	67
8	De rimboe in met Patty Spring!	5	61
9	Het mysterie van de gezonken schat	6	57
10	Welkom op kasteel Vrekkenstein	4	56
11	Bungelend aan een staartje	4	53
12	De glimlach van Lisa	4	52
13	Het ware verhaal over Geronimo Stilton	4	51
14	Vier muizen in het wilde westen	4	51
15	De Thea Sisters in Parijs	4	50
16	De familie Duistermuis	4	50
17	Het geheim van Kerstmis	5	50
18	Vlinders in mijn buik	4	49
19	Echte muizenliefde is als kaas ...	4	49
20	Geheime missie	4	48
21	Het kasteel van markies Kattebas	4	48
22	Prettige vakantie, Stilton?!	3	47
23	De sprekende berg	3	42
24	De Thea Sisters op avontuur	3	42
25	Het drakenei	3	41
26	Schimmen in het Schedelslot, of Het geheim van dapper zijn	3	41
...
Laatste: 65	Het ijzingwekkende geheim	1	8
66	Koken met Geronimo Stilton	1	8
TOTAAL		201	2430
GEMIDDELD		1	12,09

In 2010 waren in de drie geanalyseerde hoofdbibliotheken 66 verschillende Stiltontitels beschikbaar. In de Openbare Bibliotheek Gent zijn er 52 titels beschikbaar, in de Hoofdstedelijke Openbare Bibliotheek 42 en in de Stedelijke Bibliotheek Hasselt 32.

Van de 66 verschillende titels zijn er in totaal 201 exemplaren beschikbaar. Gemiddeld zijn er van elke Stiltontitel 3 exemplaren aanwezig. Elk exemplaar werd in 2010 gemiddeld 12 keer ontleend.

Per exemplaar is *Prettige vakantie, Stilton?!* het vaakst uitgeleende boek met 15,67 uitleenbeurten. *Fantasia* is in absolute cijfers veruit het populairste boek met 151 uitleningen op 13 beschikbare exemplaren. Elk exemplaar werd gemiddeld 11,62 keer uitgeleend.

3.1.3 Conclusie

De verkoopcijfers van Geronimo Stilton zijn indrukwekkend. In de categorie tot 12 jaar is de schrijvende muis veruit de populairste auteur. Stephenie Meyer richt zich op lezers vanaf 12 jaar, waardoor de twee auteurs de ranglijst van bestverkochte kinderboeken domineren. Geronimo Stilton scoort niet alleen goed in de boekhandel. Uit de analyse van de uitleenlijsten blijkt dat zijn boeken ook erg vaak ontleend worden. Er zijn bovendien erg veel verschillende titels en exemplaren beschikbaar in de bibliotheken. Alles samen werd elk exemplaar gemiddeld bijna 12 keer ontleend in 2010. Zelfs de minst populaire boeken werden nog 8 keer ontleend.

Typerend voor jeugdliteratuur is dat critici hun ervaringen meestal niet doorgeven aan de feitelijke lezers maar aan een groep geïnteresseerde volwassenen. Kortom, het zijn vooral volwassenen die kinderboeken kopen, en veel minder vaak het doelpubliek zelf, de kinderen.⁶ De auteur krijgt respons van critici, die niet als vertegenwoordigers van het eigenlijke

⁶ Navraag in de Standaard Boekhandel, De Raaklijn en De Reyghere in Brugge bevestigt dit. Kinderen geven hun voorkeur wel aan, maar ouders sturen de keuzes in veel gevallen bij. Dat doen ze bijvoorbeeld door kwalitatievere boeken, zoals die van uitgeverij De Eenhoorn, bij hun kinderen aan te prijzen. Het valt ook op dat ouders hun eigen leesvoorkeuren projecteren op hun kinderen. Indien ze bijvoorbeeld graag poëzie lezen, zullen ze hun kinderen ook poëzieboeken aanreiken. Boekhandels kunnen daarop inspelen door de poëzie voor volwassenen en die voor kinderen naast elkaar te plaatsten.

lezerspubliek kunnen gelden. Daarom zoeken auteurs over de hoofden van kinderen heen, en op basis van pedagogische principes, bijval bij volwassenen die hen bekendheid en waardering moeten verlenen.

Door deze extra belasting van het communicatieproces is de reële lezer voor onderzoekers minder toegankelijk. De verkoopcijfers van de boeken weerspiegelen immers eerder de smaak van de verschillende bemiddelaars dan die van de kinderen. Ook de uitleencijfers van de bibliotheken zijn niet steeds betrouwbaar, omdat ze weinig meedelen over het al dan niet gelezen zijn van een boek. (Ghesquiere, 2009)

Uitleencijfers delen misschien niet veel mee over het al dan niet gelezen zijn van een boek, ze wijzen wel op het ‘in trek zijn van bepaalde boeken’. Uit de uitleenlijsten is gebleken dat de boeken van Geronimo Stilton enorm vaak ontleend worden. Zo vaak dat verschillende titels in de praktijk continu zijn uitgeleend.

Indien de stelling van Ghesquiere klopt, met name dat verkoopcijfers eerder de smaak van de verschillende bemiddelaars weerspiegelen, en niet die van de kinderen, dan zouden critici zich lovend moeten uitlaten over de boeken van Geronimo Stilton. Critici hebben immers de grootste invloed op bemiddelaars. Concreet kopen ouders bijvoorbeeld boeken voor het kinderen die goede recensies krijgen. Gezien de grote verkoopcijfers van de Stiltonboeken, valt dus aan te nemen dat de commentaren van literaire critici en recensenten positief zijn.

3.2 Hoe wordt Geronimo Stilton door volwassenen beoordeeld?

Alvorens de artikels en recensies aan bod te laten komen, wordt ingegaan op de beoordelingscriteria die recensenten hanteren. Een recensie, waarin een beoordeling staat, moet voldoen aan bepaalde criteria. Een goed uitgebalanceerde recensie bevat bepaalde kenmerken of rubrieken. Drie daarvan, de beoordeling van illustraties, de beoordeling van thema/plot/personages/schrijfstijl en de algemene beoordeling, zijn in het receptieonderzoek opgenomen. Niet alleen aan de beoordelingscriteria van recensenten maar ook aan die van volwassenenjury's wordt aandacht besteed. In paragraaf 3.2.3 worden de artikels en recensies over (de boeken van) Geronimo Stilton daadwerkelijk geanalyseerd.

3.2.1 Welke beoordelingscriteria hanteren recensenten?

In vergelijking met het aantal recensies van boeken voor volwassenen, is het aanbod aan recensies van kinderboeken erg beperkt. Dat is niet alleen kenmerkend voor de geringe waarde die aan kinderboeken wordt gehecht, ze bevinden zich in de periferie van het literaire polysysteem, maar komt ook doordat kinderen de dag –of weekbladen waarin de recensies verschijnen zelf niet lezen. Hoewel ook uitgevers, boekhandelaren en bibliothecarissen beroepshalve over boeken oordelen, bereiken de beoordelingen van recensenten de grootste groep potentiële boekkopers en lezers. Recensenten lijken hun invloed op koopgedrag echter te onderschatten. Boekhandelaren weten dat een positieve recensie onmiddellijk kopers naar de winkel brengt, zeker bij kinderboeken. Een recensent van boeken voor volwassenen wordt immers beschouwd als een gewone andere lezer met een mening, van wie het eigen oordeel hoogstens het vergelijken waard is. De recensent van kinderboeken wordt vaker beschouwd als een voorlichter die vertelt welke boeken een ouder het best kan kopen voor de kinderen. (Linders-Nouwens, Luidinga & Vermeer-van der Bruggen, 1986)

Recensies zijn meestal volgens een vast stramien geschreven. Al in 1968 maakte De Angelo een lijst van 7 elementen die in een recensie van een (niet-informatief) kinderboek aan bod kunnen komen:

1. Een korte inhoud
2. Het doel van de auteur en hoe goed dat doel, volgens de recensent, bereikt is
3. Het formaat van het boek en de illustraties (soort, kwaliteit, gebruik, plaatsing)
4. De sterkte van het thema en de plot, typering van de personages en schrijfstijl
5. Een vergelijking met gelijkaardige boeken, of andere boeken van dezelfde auteur
6. Een inschatting van het leesniveau (voor welke leeftijd?)
7. De minpunten of beperkingen, pluspunten, en de algemene beoordeling

Eind jaren '80 begonnen recensenten voornamelijk literaire criteria te hanteren voor de beoordeling van kinderboeken. Kinderboeken werden met andere woorden op dezelfde manier beoordeeld als boeken voor volwassenen. Het prestige van de jeugdliteratuur steeg daardoor. Recensenten motiveerden 'de nieuwe aanpak' door te stellen dat volwassen lezers nooit namens kinderen kunnen spreken, en dat dus ook niet moesten proberen. Ze moesten als

volwassenen oordelen over kinderboeken. Een nieuwe generatie critici en recensenten houdt de laatste jaren echter meer rekening met wat jonge lezers leuk vinden. (Van Coillie, 2007)

3.2.2 Hoe worden literaire prijzen toegekend?

Voor de toekenning van kinderboekenprijzen, zoals de *griffels* en *penselen* wordt een onafhankelijke en deskundige jury samengesteld. Deskundigheid is echter moeilijk te bepalen. Het uitkiezen en beoordelen van kinderboeken is meer een kwestie van smaak dan van kennis. (Linders-Nouwens, Luidinga & Vermeer-van der Bruggen, 1986) Toch zijn een aantal tendensen merkbaar.

Jury's stellen originaliteit, diepgang en openheid voorop. De inventiviteit en originaliteit van grensverleggende verhalen wordt bejubeld. Een voorspelbare plot wordt afgewezen. Jury's verkiezen complexen structuren met verschillende verhaaldraden en tijdsprongen. De lezer moet de ruimte krijgen om het verhaal zelf in te vullen. Goede boeken doen een beroep op de creativiteit van de lezer en vragen een actieve en kritische leeshouding. Volgens jury's werkt een auteur beter een enkel thema diepgaand uit dan verschillende motieven uit te werken tot een bont verhaal. (Bekkering, 2003, Van Coillie, 2007)

Tot op heden werd geen enkel boek van Geronimo Stilton door een volwassenenjury bekroond.

3.2.3 Analyse artikels en recensies van volwassenen

In het kader van het receptieonderzoek naar Geronimo Stilton werden artikels en recensies van volwassenen geanalyseerd. Hun opvattingen over de Stiltonreeks worden later getoetst aan die van kinderen, en ook geconfronteerd met de uitleenlijsten en verkoopcijfers. De bijdragen zijn van volgende critici:

Vanessa Joosen	Onderzoekster kinder –en jeugdliteratuur aan de Universiteit Antwerpen
Marc Reynebeau	Journalist die naast columns ook boeken en essays schrijft
Bert Daenen	'bezorgde ouder', schrijver van een lezersbrief

Céline Bleuzé	Studente vergelijkende moderne letterkunde aan de Universiteit Gent
Herman Kakebeeke	Dichter en jurylid van onder meer de zilveren en gouden griffel
Jan Van Coillie	Auteur, vertaler, recensent en doctor in de kinder –en jeugdliteratuur
Pjotr Van Lenteren	Adviseur en opleider bij een journalistiek bureau, journalist bij De Volkskrant
Annemarie Terhell	Recensente bij Kidsweek
Ingrid Van Der Chijs	Journaliste bij Elsevier Weekblad
Rita Ghesquiere	Literatuurwetenschapster, doctor in de kinder –en jeugdliteratuur

In de recensies en artikels zijn vooral punt 3, 4 en 7 uit het lijstje van De Angelo (1968) van belang voor het receptieonderzoek:

- het formaat van het boek en de illustraties (soort, kwaliteit, gebruik, plaatsing)
- de sterkte van het thema en de plot, typering van de personages en schrijfstijl
- de minpunten of beperkingen, pluspunten, en de algemene beoordeling

Deze drie elementen uit de recensies (en artikels) worden in volgende paragrafen van naderbij bekeken.

3.2.3.1 Illustraties

Kakebeeke (2003) vindt dat de boeken van Geronimo Stilton er aantrekkelijk uitzien, met fraaie, vaak geestige illustraties. Van Coillie (2006b) heeft het daarentegen over glitterende illustraties en een tekst die kunstmatig opgeklopt wordt door gekleurde woorden. In een andere recensie spreekt hij over een stereotiep getekende, boosaardige grootvizier. (Van Coillie, 2006a)

3.2.3.2 Thema, plot, personages en schrijfstijl

Terhell (2007, para. 1) is positief: “Stilton is heel erg grappig, als hij iets probeert gaat altijd alles mis. Het is ook grappig dat de serie geschreven is door Stilton zelf. Daar zit natuurlijk toch een mens achter maar het idee is erg leuk.”

De andere recensenten vinden de humor minder geslaagd. Van Lenteren (2010, para. 3): “het gebrek aan plezier waarmee dit boek (*De avonturen van Odysseus*) werd gemaakt is stuitend. Het is zelfs niet spannend of grappig.” Ook Van Coillie (2006b) vindt de beschrijvingen in de Stiltonboeken ellenlang, en de grapjes, vooral met termen uit de muizenwereld, flauw. Kakebeeke (2003) vindt de humor, met allerlei toespelingen op bestaande situaties in de mensenwereld, eerder geforceerd. Bovendien verwijzen bepaalde passages naar kennis die bij jonge lezers niet aanwezig is.

De plot is een samenraapsel van voorspelbare gebeurtenissen en elementen uit andere verhalen en ook de schrijfstijl is stereotiep. Het resultaat is een lappendeken die met grove steken aan elkaar is gezet. Alle hoofdstukken en zelfs de zinnen zijn kort en hapklaar. Het verhaal heeft bitter weinig om het lijf en lijkt snel in elkaar geflanst. (Van Coillie, 2006b) Dat vindt ook Van der Chijs (2009, para. 5): “De boeken van Geronimo Stilton mogen andere kinderboekenschrijvers dan inspireren, ze vertonen één - in de ogen van veel volwassenen onoverkomelijk - mankement: ze zijn slecht geschreven.”

3.2.3.3 Algemene beoordeling

Rita Ghesquiere is positief: “het zijn heel aparte boeken die zeker niet banaal of kinderachtig zijn. Integendeel, ze vertellen grottemensenverhalen voor kinderen.” (Theerlynck, 2008, para. 7)

De meeste critici vinden de kwaliteit van de boeken erg mager. Ze beoordelen de verhalen als erg clichématig en weinig inventief. (Reynebeau, 2009) Van Coillie (2006b) vindt vooral veel glitter en clichés, en een opgeklopte tekst in de boeken. *Vlinders in je buik* is een voorspelbare titel, en dat is het hele verhaal ook. Veel meer dan wat flauw gedoe met clichés heeft het niet te bieden. (Van Coillie, 2006b) Stilton kreeg een hele biografie mee. Schrijfster Dami verzamelt alle clichés die over een gecultiveerde *homme de lettres* bijeengeharkt kunnen worden. (Reynebeau, 2009) Céline Bleuzé ervaart ten slotte ook vooral het clichématige aspect als negatief: “de boeken zijn helemaal niet literair, eerder clichématig. Ik heb ze zelf gelezen en ze zijn gewoon niet goed.” (Theerlynck, 2009, para. 5)

Daarnaast fulmineren de recensenten ook tegen de oppervlakkigheid en leegheid: “Stilton is zo oppervlakkig als een plak fabriekskaas.”, stelt Van Lenteren (2010, para. 2) en Daenen (2009) heeft het over een product van minderwaardige kwaliteit. Van Coillie (2006b) stoort zich het meest aan de leegheid en vindt de inhoud ronduit banaal. Bovendien heeft hij tijdens het lezen de neiging om constant zinnen te schrappen. Vanessa Joosen vindt het jammer dat zo’n banale reeks veel lezers bereikt, terwijl er zoveel prachtige boeken zijn, die blijkbaar niet zo vaak of zo graag gelezen worden. : “Het is een typisch reeksboek en absoluut geen literaire hoogvlieger. Ik denk ook niet dat het een blijver is.” (Berghmans, 2008, para. 1)

3.2.4 Conclusie

De boeken van Geronimo Stilton worden slechts door drie recensenten en literaire critici positief beoordeeld. Annemarie Terhell schrijft recensies voor kinderen, en niet voor volwassenen. In de praktijk blijkt dat dit soort recensies veel minder kritisch zijn, dat diepgaande argumenten ontbreken en dat ze vooral gericht zijn op boekpromotie. (Van Coillie, 2007) Haar oordeel is in dit geval dus verwaarloosbaar. Van de ‘echte’ literaire critici zijn er slechts twee (deels) positief. Herman Kakebeeke vindt dat de boeken van Geronimo Stilton er aantrekkelijk uitzien, met fraaie, vaak geestige illustraties, al beoordeelt hij de plot negatief. Rita Ghesquiere is als enige deskundige recensent positief in haar algemene beoordeling. Ze vindt de boeken heel apart en zeker niet banaal of kinderachtig. De boeken vertellen volgens haar grotemensenverhalen voor kinderen.

De meeste recensenten en literaire critici laten zich negatief uit over de Stiltonboeken. De illustraties worden relatief positief beoordeeld, maar komen in weinig recensies aan bod. Wat thema, plot, schrijfstijl en personages betreft, moet vooral de humor het ontgelden. Volgens de recensenten is die flauw, geforceerd of gewoon afwezig. De plot is voorspelbaar en de schrijfstijl stereotiep. De boeken zijn volgens sommigen ronduit slecht geschreven. In de algemene beoordelingen worden de boeken van Geronimo Stilton vooral clichématig, banaal, voorspelbaar, leeg en oppervlakkig genoemd.

Beoordelaars, zowel recensenten als jury’s, die de boeken nog nooit een prijs toekenden, laten zich negatief uit over de Stiltonboeken. Dit staat haaks op de hoge verkoopcijfers en vele uitleenbeurten. De stelling van Ghesquiere (2009), critici schrijven voor leesbevorderaars,

want zij kopen de boeken, en niet de kinderen, lijkt niet van toepassing op de Stiltonreeks. De recensies zijn negatief, maar de verkoopcijfers zijn hoog. Bovendien worden de boeken van Geronimo Stilton erg weinig gerecenseerd. De reeks wordt door critici gewoon genegeerd.

Na de analyse van de verkoopcijfers en uitleenlijsten enerzijds, en de artikels en recensies van volwassenen anderzijds, en de grote discrepantie tussen beide onderdelen van het receptieonderzoek, valt te verwachten dat kinderen de reeks wel positief zullen beoordelen. Om na te gaan of dat daadwerkelijk zo is werden enquêtes afgenomen bij 7 –tot 12-jarigen.

3.3 Hoe wordt Geronimo Stilton door kinderen beoordeeld?

Naar analogie met de analyse van de artikels en recensies van volwassenen, komen ook in deze paragraaf de gehanteerde beoordelingscriteria aan bod. Doordat kinderen weinig ervaring hebben met het lezen van boeken is het echter veel moeilijker om vaste beoordelingscriteria op te geven. In paragraaf 3.3.2 komt de manier waarop kinderen prijzen toekennen aan bod. De werking van kinderjury's wordt er onder de loep genomen. Daarna volgt een ruime analyse van afgenomen enquêtes bij kinderen van 7 –tot 12 jaar, de doelgroep van de boeken van Geronimo Stilton.

3.3.1 Welke beoordelingscriteria hanteren kinderen?

Beoordelingscriteria van kinderen zijn moeilijk op te sommen. Kinderen beoordelen boeken ook aan de hand van andere criteria dan volwassenen. (Van der Hoven, 1996) Begrippen als banaliteit, oppervlakkigheid en clichématigheid, die voorkomen in de recensies over de Stiltonboeken, zeggen kinderen niets. Kinderen lijken sommige boeken, haast willekeurig, leuk te vinden, en andere niet.

Nilsen, Peterson & Searfoss (1980) formuleerden drie evaluatieniveaus voor kinderboeken: *Verbal Level-Engagement*, *Behavioral Level-Involvement* en *Transcendent Level-Evocation and Illumination*. Uit hun onderzoek is gebleken dat vooral de eerste twee niveaus van belang zijn voor kinderen. *Verbal Level-Engagement* gaat na of een verhaal zo geschreven is dat de lezer wil blijven verder lezen. Vragen als 'wil de lezer weten wat er verder staat te gebeuren?' en 'is het boek leesbaar en kan het de aandacht van een kind vasthouden?' worden op dit

niveau beantwoord. *Behavioral Level-Involvement* gaat na of het gedrag van de personages in overeenstemming is met de context, en of het geheel geloofwaardig is. De personages moeten levendig, warm en tastbaar zijn. Populaire boeken, boeken die door kinderen graag gelezen worden, scoren erg goed op deze twee niveaus.

Antwoorden op de waaromvragen van de twee niveaus, zoals ‘waarom wil een kind verder lezen?’ of ‘waarom komt een bepaald personage geloofwaardig over?’ vloeien voor een deel voort uit de 6 basisfuncties van jeugdliteratuur uit paragraaf 2.4: de ontspannende functie, de creatieve functie, de emotionele functie, de informatieve functie, de zingevende functie en de esthetische functie. Naargelang de persoonlijke voorkeur van een kind voor een bepaalde functie, zal een boek waarin die functie aanwezig is beter scoren op de eerste twee niveaus van Nilsen, Peterson & Searfoss (1980). Indien de voorkeursfunctie vervuld wordt, het verhaal de aandacht kan vasthouden en de personages geloofwaardig zijn, wordt het boek positief beoordeeld door kinderen.

De voorkeuren van kinderen maken echter een evolutie door, waardoor het kind in een andere leesfase terechtkomt. Zoals besproken in paragraaf 2.3 worden de leesfasen fel bekritiseerd. Elk kind is immers anders. Dat heeft gevolgen voor de beoordeling van boeken:

Kinderen beoordelen een boek op basis van hun persoonlijke belangstelling, voorkeur, smaak en behoefte en doen dat, afhankelijk van leeftijd en ervaring, sterk emotioneel gekleurd, direct en ongerefleeteerd. Ze gaan daarbij niet af op meer vakinhoudelijke aspecten en als ze dat doen wordt dat niet literair gemotiveerd, maar op basis van individuele indrukken, gevoelens, interesses. Elk kind oordeelt voor zichzelf: wat de één bloedspannend of hartstikke saai vindt, beoordeelt de ander als strontvervelend of onwijs gaaf. (Van der Hoven, 1996, p. 211)

Hoewel er een aantal tendensen zijn, zoals de grote interesse voor sprookjes bij erg jonge kinderen, is het onmogelijk om voorkeuren te veralgemenen. De beoordelingscriteria van kinderen lijken dan ook volkomen willekeurig te zijn. Van kinderen, die het woord ‘beoordelingscriteria’ al niet zouden begrijpen, kan ook niet worden verwacht dat ze die gestructureerd kunnen opgeven. Uit de aspecten die belangrijk worden geacht door kinderjury’s kunnen misschien wel enkele criteria veralgemeend worden. Anderzijds leren

kinderen wel criteria te verwoorden in kinderjury's. Uit de uitspraken van die jury's kunnen misschien wel enkele criteria veralgemeend worden.

3.3.2 Hoe kent een kinderjury prijzen toe?

Eind jaren '70 reageerden kinderen tegen de volwassenenjury's via de oprichting van een Nederlandse Kinderjury. Ze vonden immers dat de bekroonde boeken niet altijd de beste waren. De Nederlandse Kinderjury werd een succes en bestaat nog steeds. Elk jaar kunnen kinderen in twee categorieën (6 tot en met 9 jaar en 10 tot en met 12 jaar) hun stem uitbrengen. De vijf boeken die de meeste stemmen krijgen, worden vervolgens gelezen door 'de Senaat van de Nederlandse Kinderjury', die per leeftijdscategorie uit zes kinderen bestaat. Zij vergaderen over de vijf boeken en komen met een juryrapport waarin ze aangeven waarom de boeken zoveel waardering krijgen. In de argumentatie wordt uitgelegd waarom de kinderboeken gewaardeerd worden en waarom er een kloof is tussen de canon van de volwassenenjury's en die van de Nederlandse Kinderjury. (Van Lierop-Debrauwer, 2006)

Daarnaast bestaat er sinds 1981 ook een kinderjury in Vlaanderen: de Kinder –en Jeugdjury Vlaanderen (KJV). De jury is er speciaal voor kinderen en jongeren van 4 tot 16 jaar, onderverdeeld in 6 leeftijdscategorieën. Voor elke categorie is er een nominatielijst van 10 te beoordelen boeken. De juryleden komen soms samen in leesgroepen, maar ook individueel lezen, via de Internetjury, is mogelijk. Als een jurylid alle titels van een bepaalde leeftijdscategorie heeft gelezen, kan hij zijn beste, op één na beste, enz. boek doorgeven. De nominatielijsten worden samengesteld door 54 personen, verdeeld over de verschillende leeftijdscategorieën, waaronder oud-juryleden, bibliothecarissen, leerkrachten en boekenliefhebbers. Sinds 2008 komen alle boeken die in het Nederlands verschenen zijn in aanmerking voor een nominatie, ook als ze niet door een Vlaming vertaald zijn. (<http://www.kjv.be>) De boeken van Geronimo Stilton, die door de Nederlandse vertaalster Loes Randazzo vertaald worden, werden echter nog nooit in een nominatielijst opgenomen. Volgens Eva Devos van de Stichting Lezen protesteren de leden van de Kinder –en Jeugdjury Vlaanderen niet tegen de samenstelling van de nominatielijsten. De leden zijn immers ervaren lezers die het net leuk vinden om geconfronteerd te worden met boeken die ze anders niet zelf zouden kiezen. Ze kennen Geronimo Stilton al veel langer. De KJV draait in tegenstelling tot

de Nederlandse Kinderjury rond leesverdieping, en is geen populariteitspol. (Devos, persoonlijke mededeling, 4 mei 2011)

In 2010 werd het Stiltonboek *Fantasia IV – Het drakenei* wel bekroond door de Nederlandse Kinderjury in de categorie 6 –tot 9 jaar. Uit het juryrapport blijkt dat de Senaatsleden het verhaal spannend vinden. De kleurrijke plaatjes en bijzondere letters zijn leuk en ondersteunen het verhaal goed. De vieze en lekkere geurpagina's vallen erg in de smaak. Verder vinden de Senaatsleden het raar dat ze niet weten wie de echte schrijver is. Ten slotte vinden de Senaatsleden het boek ook leerrijk. (Nederlandse Kinderjury, 2010)

De invoering van de verplichte argumentatie bij het juryrapport heeft als doel de complete willekeur tegen te gaan. Bovendien leren kinderen op deze manier argumenten te formuleren. In werkelijkheid blijkt erger dat de argumentatie beperkt is en eenvoudig blijft. Vooral kinderen in de categorie 6 –tot 9 jaar hebben veel moeite met het opgeven van argumenten. Aan de hand van de argumentaties in de juryrapporten is het niet echt mogelijk om eenduidige beoordelingscriteria van kinderen op te geven. De argumentaties bevestigen wel dat spanning, informatie en kleurrijke illustraties gewaardeerd worden door kinderen.

In maart 2008 werd het boek *Fantasia* in Vlaanderen bovendien verkozen tot Mooiste Kinderboek aller tijden. De stemming werd georganiseerd door de Stichting Lezen en het Vlaams Centrum voor Openbare Bibliotheken tijdens de jeugdboekenweek. *Fantasia* won de titel met 4566 van de 36107 stemmen. *Pluk van de Petteflet* van Annie M.G. Schmidt werd tweede, *Matilda* van Roald Dahl derde. (Theerlynck, 2008) De overwinning van *Fantasia* kreeg veel kritiek. Het boek is volgens velen, allemaal volwassenen, immers het populairste boek van het moment, en niet het beste.

3.3.3 Analyse afgenomen enquêtes bij kinderen

Om na te gaan hoe jonge lezers de boeken van Geronimo Stilton beoordelen, werd een enquête opgesteld⁷ en afgenomen bij kinderen van 7 –tot 12 jaar. In totaal vulden 113 respondenten de enquête, die bestaat uit drie grote delen en 16 vragen, in. De enquêtes werden afgenomen in basisschool Het Palet in de Brugse binnenstad. Een overzicht van de enquêtevragen (de antwoordmogelijkheden staan tussen haakjes):

A. Over jezelf

1. Wat is je geslacht? (jongen/meisje)
2. Wat is je leeftijd? (open antwoord)
3. Weet je wie Geronimo Stilton is? (ja/nee)

B. Over de boeken van Geronimo Stilton

4. Ik leerde de boeken kennen via: (8 opties, slechts één antwoord mogelijk)
5. Ik heb al één of meer boeken van Thea Stilton gelezen. (ja/nee)
6. Ik heb al één of meer boeken van Geronimo Stilton gelezen. (ja/nee)
7. Hoe oud was je toen je je eerste boek van Geronimo Stilton las? (..... jaar)
8. Lees je de boeken van Geronimo Stilton nog steeds? (ja/nee)
Indien nee, waarom en wanneer ben je gestopt? (open antwoord)
9. Je mag verschillende woorden uit de lijst aanduiden om je mening over de boeken van Geronimo Stilton te geven. (14 opties)
10. Wat vind je het beste aan de boeken van Geronimo Stilton? (8 opties, maximum 3)

⁷ De enquête werd opgesteld aan de hand van Baarda, D., De Goede, M., & Kalmijn, M. (2007).

11. De boeken van Geronimo Stilton zijn mijn lievelingsboeken. (ja/nee)

Indien nee, wat is je lievelingsboek? (open antwoord)

C. Geronimo Stilton en andere media

12. Ik ging kijken naar de *Giga Grote Muisical* van Geronimo Stilton. (ja/nee)

13. Ik ben al eens of meerdere keren naar de website van Geronimo Stilton gegaan. (ja/nee)

Indien ja, stuurde je Stilton al eens een berichtje via de website? (ja/nee)

14. Ben je lid van de fanclub van Geronimo Stilton? (ja/nee)

15. Ik heb al eens, of meerdere keren, tekenfilms van Geronimo Stilton gezien. (ja/nee)

16. Heb je andere artikelen of speelgoed (GEEN boeken) van Geronimo Stilton? (ja/nee)

De resultaten (in absolute cijfers en in procent) worden in dit hoofdstuk besproken. De drie grote delen (A, B en C) komen in de volgende drie paragrafen aan bod. Het nummer van de vragen (1 tot en met 16) staat steeds tussen ronde haakjes.

3.3.3.1 Over de respondenten

In totaal vulden 113 kinderen de enquête in. Ze zijn 7, 8, 9, 10, 11 of 12 jaar oud. In de tabellen zijn ze volgens geslacht onderverdeeld. De leeftijden staan in de donkerblauwe horizontale balk bovenaan, het geslacht in de donkerblauwe verticale balk aan de linkerkant (1)(2):

In absolute cijfers:

Leeftijd:	7	8	9	10	11	12	Totaal
Jongen	9	11	9	11	11	2	53
Meisje	5	13	7	10	15	10	60
Totaal	14	24	16	21	26	12 ⁸	113

⁸ Van de 12 respondenten die 12 jaar oud zijn, zijn er 2 in werkelijkheid 13 jaar oud. Ze worden in de analyse bij de 12-jarigen gerekend.

In procent:

Leeftijd:	7	8	9	10	11	12	Totaal
Jongen	64,3	45,8	56,3	52,4	42,3	16,7	46,3
Meisje	35,7	54,2	43,7	47,7	57,7	83,3	53,7
Totaal	100	100	100	100	100	100	100

Er zijn iets meer meisjes dan jongens. Het verschil in aantal is significant groot bij de 12-jarigen, waar meer dan 80% een meisje is.

Slechts 1 respondent (meisje, 10 jaar) weet niet wie Geronimo Stilton is, 112 van de 113 (99,2%) respondenten weten dat daarentegen wel. (3) De respondent die niet weet wie Geronimo Stilton is, heeft de enquête niet verder ingevuld. In de verdere analyse zijn er daardoor nog 112 respondenten.

3.3.3.2 Over de boeken van Geronimo Stilton

Bij de eerste vraag in dit deel van de enquête (4) moesten de respondenten de zin ‘ik leerde de boeken van Geronimo Stilton kennen via:’ verder aanvullen. De respondenten konden kiezen uit 8 opties: televisie, vrienden, familie, Stilton zelf, boekwinkel, bibliotheek, krant of tijdschrift of internet. Daarnaast konden ze ook zelf een andere optie invullen. Geen enkele respondent deed dat. Dit zijn de resultaten volgens leeftijd:

In absolute cijfers:

Leeftijd:	7	8	9	10	11	12	Totaal
Televisie	9	12	7	6	7	2	43
Vrienden			4	6	10	9	29
Familie	2	4		5	3		14
Stilton zelf	3	3	2	1	1		10
Boekwinkel		1	1		3		5
Bibliotheek				1	1	1	3
Krant of tijdschrift		2	1				3
Internet			1				1
Blanco		2		1	1		4
Totaal	14	24	16	20	26	12	112

In procent:

Leeftijd:	7	8	9	10	11	12	Totaal:
Televisie	64,2	50,0	43,6	30,0	26,9	16,7	38,4
Vrienden	0,0	0,0	25,0	30,0	38,7	75,0	25,9
Familie	14,3	16,7	0,0	25,0	11,5	0,0	12,5
Stilton zelf	21,5	12,5	12,5	5,0	3,8	0,0	8,9
Boekwinkel	0,0	4,2	6,3	0,0	11,5	0,0	4,5
Bibliotheek	0,0	0,0	0,0	5,0	3,8	8,3	2,7
Krant of tijdschrift	0,0	8,3	6,3	0,0	0,0	0,0	2,7
Internet	0,0	0,0	6,3	0,0	0,0	0,0	0,9
Blanco	0,0	8,3	0,0	5,0	3,8	0,0	3,5
Totaal	100	100	100	100	100	100	100

Veruit de meeste respondenten (85,7%) leerden de boeken van Geronimo Stilton kennen via televisie, vrienden, familie of Stilton zelf. Het is opvallend dat televisie terrein verliest naarmate de respondenten ouder worden. Vrienden nemen vanaf 9 jaar de rol van televisie over. Televisie mag vermoedelijk gelijkgesteld worden aan ‘tekenfilms van Geronimo Stilton’ (vraag 15). Door de tekenfilmserie, die sinds september 2009 loopt, maakten de 7 –en 8-jarigen waarschijnlijk op de leeftijd van 5 en 6 jaar kennis met de schrijvende muis. De serie liep nog niet op televisie toen de 9-jarigen (en oudere kinderen) naar de basisschool trokken. Waarschijnlijk verklaart dit de grotere impact van televisie bij de jongste respondenten. De andere respondenten maakten meestal kennis met Geronimo Stilton via vrienden.

‘Ik heb al één of meer boeken van Thea Stilton gelezen.’ (5) werd in de enquête opgenomen om na te gaan hoe populair de zusterreeks van Geronimo Stilton is, en om te controleren of de reeks daadwerkelijk populairder is bij meisjes.

In absolute cijfers:

Leeftijd:	7	8	9	10	11	12	Totaal
Ja	7	12	10	11	13	5	58
Nee	7	12	6	9	13	7	54
Totaal	14	24	16	20	26	12	112

In procent:

Leeftijd:	7	8	9	10	11	12	Totaal
Ja	50,0	50,0	62,5	55,0	50,0	41,7	51,5
Nee	50,0	50,0	37,5	45,0	50,0	58,3	48,5
Totaal	100	100	100	100	100	100	100

Iets meer dan de helft van de 112 respondenten heeft al één of meer boeken van Thea Stilton gelezen. Thea Stilton is ook populairder bij meisjes dan bij jongens: van de 58 lezers van Thea Stilton zijn er 37 meisjes (63,8%) en 21 jongens (36,2%). Van alle meisjes die de enquête invulden las 62,7% één of meer boeken van Thea Stilton, van alle jongens 39,6%. Hoewel de reeks vaker door meisjes gelezen wordt, is het opvallend dat meer dan 1 op 3 lezers van de boeken van Thea Stilton een jongen is. De zusterreeks is alles samen genomen populair.

Ik heb al één of meer boeken van Geronimo Stilton gelezen. (6)

In absolute cijfers:

Leeftijd:	7	8	9	10	11	12	Totaal
Ja	11	23	16	19	24	10	103
Nee	3	1	0	1	2	2	9 ⁹
Totaal	14	24	16	20	26	12	112

In procent:

Leeftijd:	7	8	9	10	11	12	Totaal
Ja	78,6	95,8	100	95,0	92,3	83,3	90,8
Nee	21,4	4,2	0,0	5,0	7,7	16,7	9,2
Totaal	100	100	100	100	100	100	100

Meer dan 90% van de respondenten heeft al één of meer boeken van Geronimo Stilton gelezen. Bij de 7-jarigen, die allemaal Geronimo Stilton kennen, las 21,4% nog nooit een

⁹ De 9 respondenten die nog nooit een boek van Geronimo Stilton hebben gelezen konden vraag 7 tot en met 11 niet beantwoorden. Ze hebben vraag 12 tot en met 16 wel beantwoord.

boek van hem. Misschien zit de beperkte leesvaardigheid daar voor iets tussen. In de leeftijdscategorieën 8 –tot en met 11 jaar worden de boeken door 94,1% van de respondenten gelezen. Van de 105 lezers van Geronimo Stilton hebben er bovendien 56 (53,3%) ook één of meer boeken van Thea Stilton gelezen. 7 van de 112 respondenten (6,3%) lazen noch een boek van Thea Stilton, noch van Geronimo Stilton. 105 respondenten (93,7%) lazen een boek van Thea Stilton en/of van Geronimo Stilton. 2 van de 105 respondenten (1,9%) lazen enkel één of meer boeken van Thea Stilton, en geen van Geronimo Stilton (2 meisjes, 8 en 11 jaar oud). 47 van de 105 respondenten (44,8%) lazen enkel één of meer boeken van Geronimo Stilton, en geen van Thea Stilton. 21 (44,7%) daarvan zijn meisjes, 26 (55,3%) jongens.

De boeken van Geronimo Stilton worden kortom erg vaak gelezen. In combinatie met de boeken Thea Stilton, heeft maar liefst 93,7% één of meer boeken uit de Stiltonreeks gelezen. De boeken van Geronimo Stilton scoren het best in het leeftijdssegment van 8 –tot en met 11 jaar.

De respondenten lezen hun eerste boek van Geronimo Stilton als ze gemiddeld 7,25 jaar oud zijn (mediaan: 7) als ze hun eerste Stilton boek lezen. (7) In onderstaande tabel staat het aantal keer dat een bepaalde leeftijd werd opgegeven:

Aantal	%	Leeftijd
6	5,8	5 jaar
24	23,3	6 jaar
39	37,9	7 jaar
12	11,7	8 jaar
12	11,7	9 jaar
4	3,8	10 jaar
2	1,9	11 jaar
1	1,0	12 jaar
3	2,9	Blanco
103	100	

De boeken van Geronimo Stilton zijn gericht op basisschoolkinderen. Ze krijgen meestal het label 6+, soms 8+. Via de vraag ‘lees je de boeken van Geronimo Stilton nog steeds?’ (8) werd nagegaan of de boeken even populair blijven over de verschillende leeftijden heen.

In absolute cijfers:

Leeftijd:	7	8	9	10	11	12	Totaal
Ja	11	21	16	18	18	6	90
Nee	0	2	0	1	6	4	13
Totaal	11	23	16	19	24	10	103

In procent:

Leeftijd:	7	8	9	10	11	12	Totaal
Ja	100	91,3	100	94,7	75,0	60,0	86,8
Nee	0,0	8,7	0,0	5,3	25,0	40,0	13,2
Totaal	100	100	100	100	100	100	100

Het is opmerkelijk dat 10 van de 13 (76,9%) respondenten die gestopt zijn, 11 of 12 jaar oud zijn (8 meisjes, 2 jongens). Het percentage gestopte lezers ligt veruit het hoogst in deze leeftijdscategorieën. 1 op 3 (32,5%) respondenten leest er de boeken van Geronimo Stilton niet meer. Hoewel de groep respondenten beperkt is, lijkt het erop dat meisjes sneller stoppen met het lezen van de boeken van Geronimo Stilton. In de leeftijdscategorieën van 7 –tot en met 10 jaar ligt het aantal gestopte lezers (4,3%) erg laag.

De 13 respondenten (9 meisjes, 4 jongens) die de boeken niet meer lezen, konden optioneel een reden opgeven. Volgende redenen werden door de gestopte lezers opgegeven: het is saai geworden, het is niet leuk meer, ik ben er te oud voor geworden, ik lees niet meer veel en ik lees liever andere boeken.

In vraag 9 konden de respondenten hun mening over de boeken van Geronimo Stilton geven door verschillende antwoorden uit een lijst aan te duiden. De lijst werd voor een deel samengesteld op basis van termen die recensenten in paragraaf 3.2.3 hanteerden. De opties waren: langdradig, grappig, kinderachtig, leerrijk, ontspannend, voorspelbaar, spannend, saai, flauw, vlot, oppervlakkig, allemaal hetzelfde, eng en andere. In de praktijk bleek dat sommige kinderen moeite hadden met bepaalde termen. Met de hulp van meester of juf werden termen als oppervlakkig en langdradig uitgelegd in de klas.

De 103 respondenten mochten zoveel termen aanduiden als ze wilden. In onderstaande tabel staan de positieve en negatieve termen, met telkens het aantal keer dat ze werden aangevinkt.

Positief	Keren aangevinkt	%	Negatief	Keren aangevinkt	%
1. Grappig	84	81,6	1. Voorspelbaar	8	7,8
2. Spannend	83	80,6	2. Langdradig	7	6,8
3. Ontspannend	46	44,7	3. Allemaal hetzelfde	7	6,8
4. Vlot	45	43,7	4. Kinderachtig	6	5,8
5. Leerrijk	31	30,1	5. Saai	3	2,9
6. Andere	20	19,4	6. Oppervlakkig	1	1,0
7. Eng ¹⁰	15	14,6	7. Flauw	0	0,0

‘Grappig’ en ‘spannend’ staan in alle leeftijdscategorieën op de eerste twee plaatsen. ‘Ontspannend’ staat op de derde plaats bij de 9-, 10-, 11- en 12- jarigen. ‘Vlot’ bij de 7 –en 8- jarigen. Negatieve termen worden vooral aangeduid door 11 –en 12-jarigen, maar blijven ver achter op de aangevinkte positieve termen. De volledige lijsten per leeftijdscategorie zijn in de bijlage opgenomen.

De ontspannende functie, met als ideale tandem humor-spanning; is veruit de dominantste. De resultaten zijn daarmee in overeenstemming met wat gesteld werd in paragraaf 1.4 over de functies van jeugdliteratuur.

Onder ‘andere’ konden de 20 respondenten zelf termen opgeven. Dit zijn de resultaten per leeftijd:

8-jarigen: Leuk (2x), cool, tof en top, leuke ventjes

9-jarigen: leuk (3x), cool (2x)

10-jarigen: goeie karakters, goed, tof, mooi

11-jarigen: leuk, mooi (2x), supertof, cool, raar

12-jarigen: zeer leuk, goed! Giga geitenkaas, tof, mooi

¹⁰ Gezien de functie van ‘griezelen’ (besproken in paragraaf 1.4) wordt ‘eng’ als een positief kenmerk beschouwd.

Om na te gaan wat de respondenten het beste vinden aan de boeken van Geronimo Stilton (10) mochten ze maximaal drie termen uit volgende lijst aanduiden: tekeningen, spelletjes, geurtjes, grapjes, Stilton zelf, weetjes, niets ik vind ze niet leuk of andere. In de volgende tabel worden termen gerangschikt naargelang het aantal respondenten dat ze absoluut en procentueel aanduidde. ‘Andere’ werd concreet onderverdeeld:

Kenmerk	Aantal	%
Geurtjes	82	79,6
Stilton zelf	56	54,4
Grapjes	55	53,4
Tekeningen	55	53,4
Weetjes	14	13,6
Spelletjes	11	10,7
Lettertypes	10	9,7
Avonturen	1	1,0
Fantasiacode	1	1,0
Personages	1	1,0
Niets	1	1,0

‘Geurtjes’ staat bij alle leeftijdscategorieën bovenaan, behalve bij de 7-jarigen, waar ‘Stilton zelf’ op de eerste plaats staat. Naarmate de respondenten ouder worden, staat ‘Stilton zelf’ steeds lager in de ranglijst: 2^{de} plaats bij de 8-jarigen, 3^{de} bij de 9 –en 10-jarigen, 4^{de} bij de 11-jarigen en 6^{de} bij de 12-jarigen. De tabellen per leeftijd zijn opgenomen in de bijlage.

Meer dan de helft van de respondenten vindt de ‘grapjes’ en de ‘tekeningen’ het beste aan de boeken van Geronimo Stilton. De ‘weetjes’ en de ‘spelletjes’ scoren veel minder. Slechts 1 respondent vindt helemaal niets leuk aan de boeken van Geronimo Stilton (jongen, 10 jaar). Dit is waarschijnlijk de witte raaf waardoor kinderen nooit in veralgemenende leesfasen kunnen worden onderverdeeld.

Achteraf beschouwd hadden ‘lettertypes’, ‘avonturen’ en ‘personages’ aparte opties moeten zijn. Vermoedelijk was ‘lettertypes’ in dat geval een stuk hoger geëindigd. Het is echter twijfelachtig dat de top-4 er anders zou hebben uitgezien.

Aan de 103 respondenten werd gevraagd of de boeken van Geronimo Stilton hun lievelingsboeken zijn. (11)

In absolute cijfers:

Leeftijd:	7	8	9	10	11	12	Totaal
Ja	11	14	13	13	12	3	66
Nee	0	8	3	6	12	7	36
Blanco	0	1	0	0	0	0	1
Totaal	11	23	16	19	24	10	103

In procent:

Leeftijd:	7	8	9	10	11	12	Totaal
Ja	100	60,9	81,3	68,4	50,0	30,0	65,1
Nee	0,0	34,8	18,7	31,6	50,0	70,0	34,2
Blanco	0,0	4,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,7
Totaal	100	100	100	100	100	100	100

66 van de 103 (56,1%) respondenten beschouwen de boeken van Geronimo Stilton als hun lievelingsboeken. Ongeveer 1 op 3 verkiest een ander boek. Het valt op dat de boeken van Geronimo Stilton significant minder vaak de favoriet zijn van de 11 –en 12-jarigen. Dat is in overeenstemming met de resultaten van vraag 8, ‘lees je de boeken van Geronimo Stilton nog steeds?’.

De respondenten konden, als ze dat wilden, hun lievelingsboek opgeven indien dat geen boek van Geronimo Stilton is. Van de 36 respondenten die ‘nee’ hebben geantwoord (24 meisjes en 12 jongens) gaven er 32 (88,9%) een andere titel op. Dit zijn de resultaten per leeftijd:

8-jarigen: ‘Strips van FC De Kampioenen’, ‘Strips van Jommeke’, ‘De Zeven Geitjes’, ‘Het Huis Anubis’, ‘Amika Dagboek van Merel’ (2x), ‘Suske en Wiske’, ‘Hannes’ (auteur: A. Staartjes)

9-jarigen: ‘Juf lust bloed’ (auteur onbekend), ‘GVR en Sjakie in de chocoladefabriek’ (auteur: R. Dahl), ‘jungle book’.

10-jarigen: ‘Griezelbus’ (auteur: P. Van Loon), ‘Harry Potter en de relieken van de dood’ (auteur: J.K. Rowling), ‘Blauwe plekken’ (auteur: A. De Vries), ‘Harry Potter’, ‘Thea Stilton’ (!), ‘Meisje met de meisjeste naam’ (auteur onbekend).

11-jarigen: Blanco (4x), ‘For girls only’, ‘Volbloed wonder’ (auteur: J. Campbell), ‘Twilight’ (auteur: S. Meyer), ‘Het huis Anubis en het Magische Zwaard’ (auteur: A. Penrhyn Lowe), ‘informatieve boeken’, ‘Harry Potter en de relieken van de dood’, ‘De lange weg naar huis’ (Auteur: M. De Cock), ‘Strips van FC De Kampioenen’.

12-jarigen: ‘Assepoester’, ‘Twilight’ (3x), ‘Sigi’ (J. Simoen), ‘Biografie Lady Gaga’, ‘Over de Brug (?)’ en de boeken van Manon Sikkel’.

Hoewel het aantal respondenten beperkt is, lijkt het erop dat meisjes niet alleen vroeger stoppen met het lezen van de Stiltonboeken (vraag 8), maar ook sneller een ander lievelingsboek hebben. Strips scoren goed, evenals Harry Potter en de Twilighltreeks, die ook in de verkooplijsten bovenaan staat. Daarnaast behoren enkele lievelingsboeken, zoals die van Roald Dahl en Anke de Vries, tot de eerste canon die de voorkeur van volwassenen wegdraagt. Hoewel de boeken van Geronimo Stilton erg vaak gelezen worden, is het opvallend dat 1 op 3 respondenten een ander lievelingsboek kiest. Kinderen lezen misschien niet altijd meteen eerste canonliteratuur, maar lezen tenminste wel nog boeken. Hoe ouder de respondenten worden, hoe meer boeken ze leren kennen en lezen, en hoe vaker ze een ander lievelingsboek dan een Stiltontitel kiezen.

3.3.3.3 Geronimo Stilton en andere media¹¹

Naar analogie met hoofdstuk 1.5, Jeugdliteratuur en andere media, wordt in dit onderdeel nagegaan in welke mate de respondenten via andere media met Geronimo Stilton in contact komen. Concreet wordt nagegaan of ze de website bezoeken, naar de musical zijn gaan kijken en de tekenfilms hebben gezien.

¹¹ De 9 respondenten die Geronimo Stilton wel kennen maar nog nooit een boek van hem hebben gelezen hebben deze vragen ook beantwoord. In totaal zijn er in deze rubriek 112 (103 + 9) respondenten.

In vraag 12 werd de respondenten gevraagd of ze naar de *Giga Grote Musical* zijn gaan kijken. In onderstaande tabellen staat hun antwoord gerangschikt volgens leeftijd.

In absolute cijfers:

Leeftijd:	7	8	9	10	11	12	Totaal
Ja	6	6	4	5	3	1	25
Nee	8	18	12	15	23	11	77
Totaal	14	24	16	20	26	12	112

In procent:

Leeftijd:	7	8	9	10	11	12	Totaal
Ja	42,9	25,0	25,0	25,0	11,5	8,3	23,0
Nee	57,1	75,0	75,0	75,0	88,5	91,7	77,0
Totaal	100	100	100	100	100	100	100

23% van de respondenten ging naar de musical kijken. Het aantal respondenten dat ging kijken ligt beduidend hoger dan het gemiddelde in de categorie 7-jarigen, maar bleef ver onder het gemiddeld bij de 11 –en 12-jarigen. In totaal gingen 50.000 bezoekers naar de musical, die ook in Brugge werd opgevoerd, kijken.

Van de 9 respondenten die nog nooit een boek van Geronimo Stilton lazen, maar Stilton wel kennen, ging geen enkele naar de musical kijken.

Op de Belgische website van Geronimo Stilton (<http://www.geronimostilton.be>) vinden kinderen informatie over Stilton zelf en over de boeken, maar kunnen ze ook berichtjes sturen en lid worden van de fanclub. De respondenten werd eerst gevraagd of ze de website al eens, of meerdere keren, bezocht hebben en, indien ze die vraag positief beantwoordden, of ze via de website al eens een berichtje naar Geronimo Stilton hebben gestuurd. (13)

In absolute cijfers:

Leeftijd:	7	8	9	10	11	12	Totaal
Ja	7	12	9	6	9	4	47
Nee	7	12	7	14	17	8	55
Totaal	14	24	16	20	26	12	112

In procent:

Leeftijd:	7	8	9	10	11	12	Totaal
Ja	50,0	50,0	56,3	30,0	34,6	33,3	42,4
Nee	50,0	50,0	43,7	70,0	65,4	66,7	57,6
Totaal	100	100	100	100	100	100	100

42,2% bezocht de website van Geronimo Stilton al eens, of meerdere keren. De respondenten tot 10 jaar bezochten de website iets meer dan die vanaf 10 jaar.

Van de 9 respondenten die nog nooit een boek van Geronimo Stilton hebben gelezen, bezocht geen enkele de website. 47 van de 103 respondenten (45,6%) die al één of meerdere boeken van Stilton lazen, bezochten ook de website.

Aan de 47 respondenten die de website al één of meerdere keren hebben bezocht, werd gevraagd of ze via de website al eens een berichtje naar Geronimo Stilton hebben gestuurd.

In absolute cijfers:

Leeftijd:	7	8	9	10	11	12	Totaal
Ja	4	5	2	2	6	2	21
Nee	3	7	7	4	3	2	26
Totaal	7	12	9	6	9	4	47

In procent:

Leeftijd:	7	8	9	10	11	12	Total
Ja	57,1	41,7	22,2	33,3	66,7	50,0	45,2
Nee	42,9	58,3	77,8	66,7	33,3	50,0	54,8
Totaal	100	100	100	100	100	100	100

45,2 % van de bezoekers van de website van Geronimo Stilton stuurde hem al eens een berichtje. In totaal ontvangt Geronimo Stilton dagelijks ongeveer 50 berichtjes. De populariteit van de website en het sturen van berichtjes naar Stilton zelf blijft gezien de grote bekendheid van de figuur en de boeken onder de verwachting. Slechts 21 van de 112 (18,75%) respondenten stuurden al eens een berichtje via de website, terwijl 25 van de 112 (22,32%) respondenten wel naar de musical gingen kijken.

In vraag 14 werd gepeild naar het lidmaatschap van de fanclub:

In absolute cijfers:

Leeftijd:	7	8	9	10	11	12	Totaal
Ja	1	6	4	2	4	2	19
Nee	13	18	12	18	22	10	93
Totaal	14	24	16	20	26	12	112

In procent:

Leeftijd:	7	8	9	10	11	12	Totaal
Ja	7,1	25,0	25,0	10,0	15,4	16,7	16,5
Nee	92,9	75,0	75,0	90,0	84,6	83,3	83,8
Totaal	100	100	100	100	100	100	100

16,5% van de respondenten is lid van de fanclub. De 19 leden bezochten de website allemaal één of meerdere keren. 40,43% van de websitebezoekers is daardoor lid van de fanclub, die om en bij de 50 000 leden telt. 19 van de 103 respondenten (18,4%) die al één of meer boeken van Geronimo Stilton hebben gelezen, zijn lid van de fanclub. Uit de reacties van de respondenten tijdens de afname van de enquêtes is gebleken dat velen helemaal niet weten dat er een fanclub bestaat. 40,43% van de websitebezoekers is daardoor lid van de fanclub.

Van de 9 respondenten die nog nooit een boek van Geronimo Stilton hebben gelezen, maar de figuur wel kennen, is geen enkele lid van de fanclub.

Geronimo Stilton heeft sinds september 2009 een tekenfilmserie op de zender Nickelodeon. Aan de respondenten werd gevraagd of ze zijn tekenfilms wel eens gezien hebben. (15)

In absolute cijfers:

Leeftijd:	7	8	9	10	11	12	Totaal
Ja	13	21	16	18	25	10	103
Nee	1	3	0	2	1	2	9
Totaal	14	24	16	20	26	12	112

In procent:

Leeftijd:	7	8	9	10	11	12	Totaal
Ja	92,9	87,5	100	90,0	96,2	83,3	91,7
Nee	7,1	12,5	0,0	10,0	3,8	16,7	8,3
Totaal	100	100	100	100	100	100	100

91,7% van de respondenten die Geronimo Stilton kennen, hebben wel eens van hem tekenfilms gezien. Van de 9 respondenten die nog nooit een boek van Geronimo Stilton hebben gelezen, hebben er 8 (88,9%) wel al tekenfilms gezien. 95 van de 103 (92,2%) respondenten die al één of meer boeken van Geronimo Stilton hebben gelezen, hebben ook al tekenfilms van hem gezien. De tekenfilms bereiken overduidelijk de grootste groep kinderen. Zelfs de respondenten die geen Stiltonboeken lezen, kijken wel naar de tekenfilms. Het medium televisie bewijst daarmee nog maar eens zijn enorme impact.

Bij vraag 4, ‘ik leerde de boeken van Geronimo Stilton kennen via: (8 opties)’ staat de optie ‘televisie’ wel vermeld, maar is het onduidelijk of daar vooral de tekenfilms mee bedoeld worden. Uit deze tabel blijkt immers dat erg veel respondenten wel eens tekenfilms van Geronimo Stilton hebben gezien. Naar alle waarschijnlijkheid mogen ‘televisie’ en ‘tekenfilms’ aan elkaar gelijk gesteld worden. Sinds de uitzendingen op Nickelodeon lopen, leerden veel meer respondenten Geronimo Stilton immers kennen via televisie.

Ten slotte werd de respondenten gevraagd of ze nog andere artikelen of speelgoed van Geronimo Stilton hebben. (16)

In absolute cijfers:

Leeftijd:	7	8	9	10	11	12	Totaal
Ja	5	11	5	5	12	3	41
Nee	9	13	11	15	14	9	71
Totaal	14	24	16	20	26	12	112

In procent:

Leeftijd:	7	8	9	10	11	12	Totaal
Ja	35,7	45,8	31,3	25,0	46,2	25,0	34,8
Nee	64,3	54,2	68,7	75,0	53,8	75,0	65,2
Totaal	100	100	100	100	100	100	100

34,8% van de respondenten die Geronimo Stilton kennen, hebben andere artikelen of speelgoed van hem. Gezien het relatief beperkte aanbod bezitten veel kinderen artikelen en speelgoed.

Van de 9 respondenten die nog nooit een boek van Geronimo Stilton hebben gelezen, heeft er 1 (11,1%) wel speelgoed of andere artikelen van hem. 40 van de 103 respondenten (38,8%) die al één of meer boeken van Geronimo Stilton hebben gelezen, hebben ook speelgoed of andere artikelen van hem.

3 (2,9%) respondenten, van de 103 die de boeken van Geronimo Stilton lezen, antwoordden 'ja' op vraag 12 tot en met 16. Zij lezen dus niet alleen de boeken, maar gingen kijken naar de musical, surfen naar de website, stuurden Stilton al eens een berichtje, zijn lid van de fanclub, hebben al tekenfilms van Stilton gezien, en hebben ook speelgoed van hem (1 in de categorie 7 jaar, 1 van 11 jaar en 1 van 12 jaar). Deze selecte groep kan worden beschouwd als de ultieme Geronimo Stiltonfans.

6 (5,8%) respondenten van de 103 die de boeken van Geronimo Stilton lezen, antwoordden 'nee' op vraag 12 tot en met 16. Ze hebben al één of meer boeken gelezen, maar gingen niet kijken naar de musical, surfen nog nooit naar de website, stuurden Stilton nog nooit een berichtje, zijn geen lid van de fanclub, hebben nog geen tekenfilms gezien, en hebben ook geen speelgoed van hem (1 van 7 jaar, 2 van 8 jaar, 2 van 10 jaar en 1 van 12 jaar). Deze beperkte groep leest de boeken dus wel, maar blijft weg van alle randfenomenen rond Geronimo Stilton.

3.3.4 Conclusie

Geronimo Stilton geniet een erg grote bekendheid bij basisschoolkinderen. Van de 113 ondervraagde kinderen is er slechts 1 die Geronimo Stilton niet kent. De bekendheid is vooral te danken aan de televisie, waarschijnlijk aan de tekenfilmserie, bij kinderen tot en met 9 jaar, en aan vrienden bij kinderen ouder dan 9. Bovendien lezen enorm veel kinderen de boeken, slechts 9 van de 112 respondenten die Geronimo Stilton kennen, hebben nog nooit een boek van hem gelezen. Kinderen zijn gemiddeld 7,25 jaar oud als ze hun eerste boek van Geronimo Stilton lezen. Ook de zusterreeks Thea Stilton wordt vaak gelezen. De reeks is populairder bij meisjes dan bij jongens, maar toch is ongeveer 1 op 3 lezers een jongen.

De boeken van Geronimo Stilton worden positief beoordeeld. Vooral de geuren, Stilton zelf, de grapjes en de tekeningen worden gewaardeerd. De 7-jarigen voelen zich vooral aangesproken door de figuur Stilton, bij alle andere leeftijden worden de geuren het meest gewaardeerd. De boeken worden globaal genomen grappig, spannend en ontspannend bevonden. Dat is in overeenstemming met de succesformule van veel andere kinderboeken.

De populariteit van Geronimo Stilton neemt af naarmate de respondenten ouder worden. De 11 –en 12-jarigen tonen beduidend minder interesse voor de boeken. 25% van de 11-jarigen en 40% van de 12-jarigen geeft aan de boeken niet meer te lezen. In deze leeftijdscategorieën heeft de meerderheid, 50% van de 11-jarigen en 70% van de 12-jarigen, een ander lievelingsboek dan een uit de Stiltonreeks. Vooral strips en andere reeksboeken zoals Harry Potter (J. K. Rowling) en Twilight (Stephenie Meyer) doen het goed. Hoewel de groep respondenten beperkt is, lijkt het erop dat meisjes sneller stoppen met het lezen van de Stiltonboeken, en ook sneller andere lievelingsboeken kiezen.

Wat Geronimo Stilton en andere media betreft ging bijna 1 op 4 respondenten naar de musical. Vooral de jongere respondenten gingen kijken. De Belgische website (<http://www.geronimostilton.be>) telt aardig wat bezoekers, maar wordt er zeker niet door overstelpt. Ruim minder dan de helft van de respondenten die Geronimo Stilton kennen (42%) bezochten de website al één of meerdere keren. Ongeveer de helft daarvan, 21 van de 47 websitebezoekers (45%) stuurde Stilton een berichtje via de website. Slechts een kleine minderheid (16,5%) is lid van de fanclub. Procentueel bezochten meer respondenten de

website dan dat ze lid zijn van de fanclub. Ongeveer 1 op 3 respondenten heeft speelgoed of andere artikelen van Geronimo Stilton. Dat is vrij veel, gezien het relatief beperkte aanbod.

Van de 9 respondenten die Geronimo Stilton wel kennen maar nog nooit een boek lezen, ging geen enkele naar de musical kijken, bezocht geen enkele de website, is niemand lid van de fanclub en stuurde ook niemand een berichtje naar Stilton. 1 van de 9 respondenten heeft wel speelgoed of andere artikelen van Geronimo Stilton. Deze randfenomenen rond de reeks wekken klaarblijkelijk geen interesse op bij de respondenten die de boeken niet lezen.

De tekenfilmserie op Nickelodeon is daarentegen wel een groot succes. Meer dan 90% van de respondenten keek er al eens of meerdere keren naar. 8 van de 9 respondenten die Stilton wel kennen maar de boeken niet lezen, kijken wel naar de tekenfilms. Daarmee is de tekenfilmserie het enige randfenomeen dat weet te scoren bij de respondenten die geen boeken van Geronimo Stilton lezen.

Van de 112 respondenten die Geronimo Stilton kennen, is er slechts 1 (meisje, 12 jaar) die 'niet echt in contact komt' met hem. Ze leerde Stilton kennen via vrienden maar las nog nooit een boek van hem, ging niet naar de musical, surfte nog nooit naar de website, stuurde Stilton nog nooit een berichtje, is geen lid van de fanclub, heeft nog nooit tekenfilms van hem gezien, en heeft ook geen speelgoed of andere artikelen. Daarnaast is er 1 respondent (meisje, 10 jaar) die Stilton helemaal niet kent. Op 113 respondenten zijn dit de enige 2 die niet 'in contact komen' met Stiltonproducten. 1,8% van de 113 respondenten leest de boeken dus niet, en houdt zich met geen enkel randverschijnsel bezig.

3.4 Confrontatie van de resultaten

Het receptieonderzoek naar Geronimo Stilton steunt op drie pijlers: verkoopcijfers en uitleenlijsten, de beoordeling van de reeks door volwassenen, en de beoordeling door kinderen.

De boeken van Geronimo Stilton werden erg vaak ontleend en verkocht. Sommige titels zijn altijd ontleend. Gemiddeld wordt elk beschikbaar Stiltonboek 12 keer ontleend per jaar. Het boek *Fantasia* is het vaakst aanwezig in de bibliotheken -in totaal zijn er 13 exemplaren-

werd ook het vaakst ontleend in 2010, in totaal 151 keer. Uitleenlijsten geven echter geen informatie over het al dan niet gelezen zijn van een boek. De oplage van alle Stiltonboeken samen bedraagt 1 miljoen exemplaren in Vlaanderen. De voorbije tien jaar werden wereldwijd 45 miljoen Stiltonboeken verkocht. In verhouding is het succes in Vlaanderen groter dan in Italië. De *Fantasiaserie* kent het meeste succes. In 2009 werden in Vlaanderen en Nederland samen 280.000 exemplaren van het eerste *Fantasiaboek* verkocht.

Kinderboeken worden doorgaans niet gekocht door de doelgroep zelf, de kinderen, maar door volwassenen. Verkoopcijfers weerspiegelen dan ook meestal de smaak van volwassenen. Zij laten hun aankoopgedrag leiden door metateksten. Positieve artikels en recensies over boeken brengen logischerwijs hogere verkoopcijfers met zich mee. Vooral bij kinderboeken is de impact van artikels en recensies groot. Ouders willen immers dat hun kinderen educatief verantwoord lezen. De verkoopcijfers en ontleenlijsten in acht genomen zou aangenomen kunnen worden dat de boeken van Geronimo Stilton positief beoordeeld worden door literaire critici en recensenten.

Uit de analyse van recensies en artikels van volwassenen blijkt echter dat de boeken van Geronimo Stilton negatief beoordeeld worden. De illustraties worden in recensies niet vaak besproken, maar worden gematigd positief beoordeeld. De recensenten laten zich daarentegen erg negatief uit over de thema's, schrijfstijl, plot en personages. De boeken zijn volgens de recensenten helemaal niet grappig. De humor is flauw, geforceerd of gewoon afwezig. De Stiltonboeken worden in de algemene beoordelingen clichématig, banaal, voorspelbaar, leeg en oppervlakkig bevonden. De recensies zullen ouders dus niet naar de winkel doen snellen om de boeken voor hun kinderen te kopen. De hoge verkoopcijfers staan haaks op de beoordeling door volwassenen. Die moeten dus afhangen van een enthousiaste reactie van de kinderen zelf.

De analyse van de afgenomen enquêtes bij kinderen brengt aan het licht dat de doelgroep van de Stiltonboeken inderdaad niet akkoord gaat met de beoordeling van de volwassenen. Geronimo Stilton geniet niet alleen een enorme bekendheid, zijn boeken worden ook erg vaak gelezen. De respondenten van 7 –tot en met 12 jaar vinden de boeken wél grappig, spannend en ontspannend. Ook de randverschijnselen, zoals de musical, website en (vooral) tekenfilms, zijn populair. De Nederlandse Kinderjury bekroonde *Fantasia IV – Het drakenei* in 2010, iets

wat een volwassenjury nooit deed. De Kinder –en Jeugdjury Vlaanderen (KJV) bekroonde nog nooit een boek van Geronimo Stilton, doordat de volwassenen die de nominatielijsten samenstellen de reeks negeren. Kinderen lijken niet genoeg te kunnen krijgen van Geronimo Stilton. Haast niemand blijft immuun voor het fenomeen Geronimo Stilton.

Uit het receptieonderzoek naar Geronimo Stilton is een opmerkelijke tegenstrijdigheid gebleken. De boeken verkopen ongelooflijk goed en worden vaak ontleend. De doelgroep is enthousiast, maar zij kopen de boeken niet zelf. Ouders kopen boeken voor hun kinderen op basis van metateksten. De beschikbare metateksten pleiten echter niet voor Geronimo Stilton. Integendeel, ze zijn ronduit negatief. Het is dan ook de vraag hoe de Stiltonreeks ondanks de negatieve recensies tot zo'n groot succes kon uitgroeien. In de volgende paragrafen wordt een poging ondernomen om het succes te verklaren.

4. Het succes van Geronimo Stilton verklaard

Het succes van Geronimo Stilton is verklaarbaar vanuit verschillende invalshoeken. Allereerst behoren de boeken (volgens literaire critici) tot triviaalliteratuur, een genre met specifieke kenmerken en een bijzondere aantrekkingskracht op (jonge) lezers. Daarnaast heeft de Stiltonreeks een paar unieke troeven die de aantrekkingskracht op kinderen vergroten. De beoordelingscriteria van literaire critici en recensenten komen ook aan bod. Doordat de feitelijke informatie, de verkoopcijfers en uitleenlijsten, en de appreciatie van de jonge lezers in het voordeel van Geronimo Stilton pleiten, worden de beoordelingscriteria van volwassenen in dit onderdeel kritisch besproken.

4.1 Triviaalliteratuur

Triviaalliteratuur is een verzamelbegrip voor populaire teksten die op massaconsumptie zijn afgestemd. De teksten willen voornamelijk ontspanning brengen. Het genre is conservatief en bevestigt de bestaande orde aan de hand van een dichotomisch, zwart-wit wereldbeeld. De gecreëerde fantasiewereld vertegenwoordigt de werkelijkheid slechts schijnbaar. De lezers worden door de illusie van werkelijkheidsbeheersing, door helden en happy endings, in een passieve leeshouding gedrongen. Kenmerkend voor de boeken is ook de naïeve ernst en het gebrek aan humor en ironie. (Van Gorp, Delabastita & Ghesquiere, 2007) De boeken van Geronimo Stilton vallen onder dit genre. Alle kenmerken van triviaalliteratuur zijn in de Stiltonreeks terug te vinden. Hoewel de boeken in de ogen van kinderen wel grappig, spannend en ontspannend zijn, zijn ze dat in de ogen van volwassenen helemaal niet.

Ondanks het grote succes van triviaalliteratuur is de wetenschappelijke belangstelling voor het genre beperkt. Dat blijkt ook uit het beperkt aantal recensies van Stiltonboeken, dat in verhouding tot het aantal beschikbare titels, de verkoopcijfers en de uitleenlijsten, een pak hoger zou moeten liggen. De veroordeling van het ‘minderwaardig’ leesgoed zorgt er bovendien voor dat ouders en andere leesbevorderaars zich zorgen maken over de triviale lectuurkeuze van kinderen. (Linders-Nouwens, Luidinga & Vermeer-van der Bruggen, 1986)

De ene triviale reeks is echter de andere niet. Een belangrijk onderscheid is dat tussen titelreeksen en personagegebonden reeksen. Titelreeksen bundelen boeken die altijd dezelfde

genrekenmerken hebben, terwijl personagegebonden reeksen zijn opgebouwd rond een of enkele hoofdfiguren die een herkenbare kern of familie vormen waarrond zich verschillende verhalen ontspinnen. De Stiltonboeken zijn een personagegebonden reeks. De reeks is bovendien successief, en niet progressief. De hoofdfiguren veranderen immers niet over de verschillende boeken heen. Ze worden bijvoorbeeld niet ouder. Lezers kunnen de boeken ook in een willekeurige volgorde lezen. Elk verhaal heeft binnen het geheel dezelfde status. In progressieve reeksen worden de personages wel ouder en wijzer, en beschrijft elk boek een stap in het ontwikkelingsproces. (Ghesquiere, 2009) De Stiltonboeken zijn door het successieve en personagegebonden karakter erg toegankelijk. Nieuwe lezers kunnen willekeurig het boek uit de reeks kiezen dat hen het meeste aanspreekt. Geronimo Stilton en de nevenpersonages zijn herkenbaar voor de lezers, iets wat vooral de jongste lezers, die in de enquête aangaven dat ze Stilton zelf het beste vinden aan de reeks, appreciëren.

Niet alleen het grote aantal titels, maar ook de grote oplages die over de toonbank gaan in de boekhandel zijn typerend voor triviaalliteratuur. Dat komt onder andere doordat volwassenen die kinderboeken kopen (opa, oma, vader, moeder, tante...) vaak wat gemakzuchtig zijn, niet veel geld willen uitgeven aan kinderboeken, of geen wezenlijke waarde aan het lezen toekennen. De kinderen zelf krijgen daarenboven weinig informatie over kinderboeken. Metateksten richten zich immers tot volwassenen. Hoewel deze verklaring voor het succes van triviale boeken te beperkt en te negatief is, verslinden kinderen stapels triviaalliteratuur als gevolg van een gebrek aan informatie, tijd en geld. (Nannings-Roozenburg, 1987)

Het triviale karakter van de Stiltonboeken draagt dus zeker bij tot het grote succes dat vooral tot uiting komt in verkoopcijfers en het hoge aantal uitleenbeurten in de bibliotheek. Kinderen ervaren de roomtaartenhumor, clichés en stereotype personages niet als ergerlijk. Integendeel, ze vinden die net ontspannend. De herkenbaarheid werkt rustgevend. Ouders en andere leesbevorderaars maken zich soms zorgen over de gevolgen van het lezen van triviale literatuur. Nochtans kwamen onderzoekers tot de conclusie dat jonge lezers eenvoudige, rechtlijnige verhalen nodig hebben om later naar meer complexe verhaallijnen te kunnen overstappen:

Children should be able to read formula stories because most of them require this kind of reading in order to become skilled readers; the second is that better writing is harder

to read than formula reading and therefore should not be seen as an alternative to it. Formula and popular literature is a step on the ladder in the acquisition of reading skills and habits: good literature is another step, much higher up. Attempting to substitute one for the other is to create an inappropriate “either/or”, when the sequence should be, “now you are tired of that, try this.” (Nimon, 1995, geciteerd in Foster, 2003, p.10)

Uit de enquêtes is gebleken dat kinderen van 11 en 12 jaar vaak stoppen met het lezen van de Stiltonreeks. Sommigen stappen daarna over op andere reeksboeken, zoals de Twilight –of Harry Potterreeks. Deze boeken zijn complexer dan de Stiltonboeken en zijn het opstapje naar nog andere boeken. Uit de peiling naar de favoriete boeken van de respondenten bleek ook dat 1 op 3 een ander lievelingsboek heeft dan een uit de Stiltonreeks. Niet alleen bovengenoemde reeksboeken zijn lievelingsboeken van sommige respondenten, ook boeken die behoren tot de eerste canon worden genoemd. Het lezen van triviaalliteratuur sluit het lezen van andere, meer literaire boeken dus helemaal niet uit, wel integendeel.

Triviaalliteratuur heeft niet de ambitie om tot de ‘echte literatuur’ gerekend te worden. Kinderen zijn dol op het lezen van triviale verhalen. De gevolgen daarvan zijn niet noodzakelijk negatief. Later schakelen veel jonge lezers immers over naar moeilijkere boeken. De hoge verkoopcijfers van triviale boeken hebben bovendien gunstige gevolgen voor het boekenaanbod. Uitgevers en boekhandelaren kunnen met de financiële reserves door de verkoop van reeksboeken, andere boeken met een kleinere aantrekkingskracht promoten. Het is dan ook de vraag waarom literaire critici en recensenten zich zo negatief uitlaten over de Stiltonboeken.

4.2 Dictatuur van de literaire norm

Zoals besproken in paragraaf 3.2.1 hanteren volwassenen literaire criteria bij de beoordeling van kinderboeken. Ze hanteren met andere woorden dezelfde of toch vergelijkbare maatstaven voor de beoordeling van kinderboeken en boeken voor volwassenen. Akveld, Hartzuiker & Roep (2002) vinden het echter erg merkwaardig dat een genre waarbij de beoogde lezer in de naam is opgenomen zo nadrukkelijk wordt losgekoppeld van z’n doelgroep. Volgens hen

moet een goed kinderboek naar vorm en inhoud aansluiten bij de kinderlijke gedachten –en gevoelswereld.

De literaire emancipatie van kinderboeken dreigt voor sommigen te ver te zijn doorgeslagen. Recensenten en juryleden lijken niet meer te durven zeggen dat ‘minder literaire’ boeken ook de moeite waard zijn. Hun collega’s zouden wellicht denken dat ze niet in staat zijn om te zeggen welke kinderboeken qua compositie het meest complex, vernieuwend of structureel het meest doorwrocht zijn. Het bekronen en beoordelen van kinderboeken is daardoor een wedloop tussen mensen uit het vak geworden. De toegankelijkheid van de boeken is onbelangrijk, enkel boeken die aan literaire criteria voldoen worden naar voor geschoven. (Akveld, Hartzuiker & Roep, 2002)

Door de dictatuur van de literaire norm wordt volgens tegenstanders voorbijgegaan aan de diversiteit van het genre. Een steeds terugkerend voorbeeld is de reeks rond *Harry Potter* van J.K. Rowling. De boeken werden nooit bekroond door een volwassenenjury en werden ook niet gerecenseerd, terwijl ze toch nieuwe perspectieven bieden. De grote groep lezers alleen al zou een aanleiding moet zijn ze te vermelden. Pas toen de hype wereldwijd losbarstte, merkten critici dat ze niet langer om de boeken heen konden. (Akveld, Hartzuiker & Roep, 2002) De positie van de Stiltonreeks is gelijkaardig aan de van *Harry Potter*. Een verschil is wel dat de boeken van Geronimo Stilton niet gelezen worden door volwassenen. De gemiddelde leeftijd van de kinderen die de boeken lezen, ligt ook lager. Hierdoor zijn de boeken eenvoudiger, waardoor het ook minder voor de hand ligt ze met ‘literaire’ criteria te beoordelen. De Stiltonboeken (en triviale boeken in het algemeen) profileren zich ook helemaal niet als ‘echte literatuur’. Toch blijkt uit de analyse van artikels en recensies geschreven door volwassenen dat vooral het triviale karakter van de boeken bekritiseerd wordt.

Doordat volwassenen literaire normen hanteren als beoordelingscriteria is de keuze van literaire critici, recensenten en juryleden zelden origineel. Hetzelfde type boeken wordt bekroond en besproken. De Nederlandse Kinderjury was het in de meeste gevallen niet eens met de keuzes van volwassenen en bekroonde andere boeken. De voorkeuren van kinderen en volwassenen zijn zelfs zo verschillend dat populaire boeken door volwassenen negatief

beoordeeld worden en boeken met positieve beoordelingen van volwassenen niet in de smaak vallen bij kinderen. (Nilsen, Peterson & Searfoss, 1980) De kinderboekenwereld is als gevolg daarvan verdeeld in twee kampen: het kamp van de literaire norm enerzijds, en dat van de Nederlandse Kinderjury anderzijds. Recensenten als Aukje Holtrop en schrijvers als Sjoerd Kuyper kiezen de kant van de Nederlandse Kinderjury. Holtrop (2001) heeft het, in een artikel met dezelfde naam, over dingen-die-je-niet-over-kinderboeken-mag-zeggen. Ze vraagt zich af waarom kinderboeken door volwassenen besproken worden en niet door kinderen. Het gaat er toch om wat kinderen interessant en leuk vinden?:

Kinderen interesseren die kwesties en discussies over literariteit van jeugdliteratuur helemaal niet, ze denken helemaal niet na over wie er wel en niet bij de serieuze literatuur horen. En bovendien is het voor een recensent heel wat aantrekkelijker om je te richten tot de consumenten zelf, dan tot de mensen die de boeken voor de consument moeten inkopen of lenen. Ik spreek liever een kind aan over een mooi boek, dan de volwassene die dat boek voor zo'n kind in huis moet halen. Want dat is natuurlijk het meest onnatuurlijke van de jeugdboekenkritiek: niet dat kinderen niet de boeken voor hun soortgenoten recenseren maar dat recensenten zich tot de volwassenen richten. Toch net zoiets als verkoopsters die je moeder ervan proberen te overtuigen dat die blauwe broek met dat originele klepje het beste voor je is. Dat kan ze beter aan jou uitleggen. (Holtrop, 2001, p. 22)

Sjoerd Kuyper sluit zich daarbij aan en verdedigt vurig triviaalliteratuur. Hij wil kinderen laten genieten van boeken zoals hij als kind genoten heeft van boekenreeksen als Biggles, de Hardy's, Pinkeltje, Arendsoog en de Kameleon. (Kuyper, 2004)

Deze 'kindgerichte' aanpak van kinderboekenbeoordeling wordt echter ook bekritiseerd. Kinderboekenschrijver Rindert Kromhout is bijvoorbeeld van mening dat kinderboeken tot de literatuur behoren en dat schrijven en beoordelen moet gebeuren door deskundigen. Hij respecteert de mening van kinderen maar vindt dat die niet overschat mag worden. Het lijkt volgens hem alsof je mening als volwassene pas geaccepteerd wordt als alle kinderen het er mee eens zijn. Volgens hem wordt een boek dat een griffel wint maar bij de Nederlandse Kinderjury geen succes kent als waardeloos afgedaan.

De emancipatie van de kleine lezers is in een te ver gevorderd stadium. Hetzelfde geldt voor de mening van een ‘gewone’ volwassene:

Je zou het kunnen vergelijken met het volgende. We vragen mevrouw Jansen uit Appelscha hoe zij over de laatste roman van W.F. Hermans denkt. Als zij het een saai en veel te ingewikkeld verhaal vindt, trekken we Carel Peeters van Vrij Nederland het boetekleed aan, want hij schreef dat het boek een meesterwerk is en hij heeft het dus mis. De mening van mevrouw Jansen interesseert mij helemaal niet. De mening van Carel Peeters interesseert mij wel, want die is deskundig. (Kromhout, 1988, geciteerd in Van Lierop-Debrauwer, 2006, p. 64)

Ook Peter Van der Hoven heeft bedenkingen bij het ‘kind als criticus’. Zijn kritiek is niet zozeer gericht tegen de Nederlandse Kinderjury, maar tegen de tendens om recensies van volwassenen te vervangen door leesbevorderende adviezen van willekeurig uitgekozen jonge lezers. Hij beschouwt dat als het ontkennen van het belang van een zelfstandige jeugdliteraire kritiek. Hij wil kinderen de mond niet snoeren maar wijst op hun beperkte argumentering. Kinderen oordelen volgens Van der Hoven te willekeurig door hun beperkt leerkritisch vermogen. (Van Lierop-Debrauwer, 2006)

Akveld, Hartzuiker & Roep (2002) komen tot de conclusie dat kinderboeken eenvoudigweg niet als een volwaardig genre beschouwd worden. Alleen het literaire kinderboek heeft zich in de afgelopen decennia ontwikkeld tot een vorm van literatuur die in de pers en door jury’s serieus wordt genomen. Alle andere kinderboeken bevinden zich nog steeds in de periferie van het literaire polysysteem. Volgens hen zou een jury pas echt subversief zijn als de literaire norm niet langer het enige gehanteerde criterium is. Niet het bekronen van het zoveelste complexe kinderboek is baanbrekend, maar het opnieuw opnemen van waarden als originaliteit, leesbaarheid en toegankelijkheid voor kinderen zou getuigen van nieuwe visie en tegenwerking van de bestaande orde. Bovendien wil iedereen dat kinderen lezen. Zij die zich beroepsmatig met het genre bezighouden, zouden meer oog moeten hebben voor de gevoelswaarde van een boek, want kinderen lezen om te genieten.

Tijdens de zoektocht naar recensies en artikels is gebleken dat de boeken van Geronimo Stilton, ondanks de grote populariteit, weinig aan bod komen. Er bestaan met andere woorden

weinig metateksten over. Dat is typerend voor reeksboeken en triviaalliteratuur in het algemeen. De recensenten die de reeks negatief beoordelen, bekritisieren vooral de typisch triviale kenmerken van de boeken. Vanuit literair opzicht, met de literaire norm als beoordelingscriterium, zijn de boeken ook niet goed. Andere recensenten, zoals Rita Ghesquiere, gaan hier tegen in, en prijzen de boeken. Net zoals de kinderen dat doen. De twee kampen zijn het gevolg van een verschillende aanpak. Voor beide partijen valt iets te zeggen. Feit is dat kinderen de boeken erg waarderen en dat triviaalliteratuur lezen geen schadelijke gevolgen heeft, wel integendeel, triviaalliteratuur kan een opstap zijn naar complexere literatuur. Feit is ook dat de boeken triviaal zijn, met alle positieve én negatieve kenmerken van dit soort populaire literatuur, dat bovendien niet de ambitie heeft tot de ‘echte’ literatuur gerekend te worden. Vraag is dan ook waarom de Stiltonreeks vanuit een literair perspectief beoordeeld wordt. De boeken zijn misschien wel clichématig, flauw en niet grappig in de ogen van volwassenen, kinderen houden er een andere mening op na. Is het allerbelangrijkste niet dat kinderen deze boeken, in tegenstelling tot andere, meer literaire, boeken wél nog willen lezen, zodat ze later kunnen overstappen naar het serieuzere werk?

4.3 Troeven van Stiltonboeken

De boeken van Geronimo Stilton hebben enkele bijzondere troeven in huis die ongetwijfeld bijdragen tot het enorme succes. Niet elk triviaal boek groeit immers uit tot een wereldwijde bestseller.

In de eerste plaats zijn er de lay-out en de illustraties, waar zelfs enkele volwassen critici positief over oordelen. Herman Kakebeeke (2003) vindt ze fraai, geestig en aantrekkelijk.

Eva Devos van de Stichting Lezen is er van overtuigd dat de leuke lay-out ervoor zorgt dat de boeken laagdrempelig zijn. Doordat er in de reeks gespeeld wordt met kleuren en lettertypes, en er geen pagina's zijn met enkel zwarte letters op, is het lezen heel ‘behapbaar’. Het tekstvolume is daarenboven niet te groot, waardoor kinderen een dik boek op een dag kunnen uitlezen. “Een kind vindt het nu eenmaal heerlijk om te kunnen zeggen dat het een boek op een dag heeft uitgelezen.” (Debrouwere, 2009, para. 4) De vormgeving van de Stiltonboeken is uniek. Er is geen pagina zonder illustraties of kleuren. Zinnen worden daarnaast op alle mogelijke manieren gedrukt. Sommige lopen verticaal over de pagina heen of vormen een

spiraal. De lezer heeft daarom niet langer het gevoel dat lezen saai is, maar wordt continu gestimuleerd om verder te lezen. (Festini, 2010) Uit de enquêtes die werden afgenomen bij de 7 –tot 12-jarigen is duidelijk gebleken dat de tekeningen en lettertypes erg gewaardeerd worden door de lezers. Volgens Iris Mollinger, Nederlandse uitgeefster van de reeks, schuilt Stiltons kwaliteit dan ook vooral in de combinatie van typografie, illustraties en vlotte tekst. (Maliepaard, 2006).

Waardering is er ook voor de hoofdfiguur. Geronimo Stilton is geen mens, maar een muis. Als dier beschikt hij over een aantal extra troeven: een muis is klein, lief, slim en vergemakkelijkt de identificatie. Dat maakt hem een aantrekkelijk personage voor kinderen. Hij is bovendien niet stoer, maar bescheiden en conservatief. Verschillende angsten spelen hem parten. Zijn muis-zijn wordt echter niet in de verf gezet. Hij leidt de redactie van de Wakkere Muis als een volwassen man. Die ambiguïteit in zijn karakter maakt hem tot een identificatiefiguur. Als uitgever beheerst hij de wereld en is hij voor jonge lezers een wensvervullend personage. Tegelijkertijd blijft hij erg herkenbaar voor kinderen, zoals wanneer anderen, zijn opa, neef of zus, over zijn leven beslissen. “Geronimo Stilton is een profane held die over verschillende identiteiten beschikt en de lezer daardoor met telkens andere facetten van zijn persoonlijkheid laat kennismaken.” (Ghesquiere, 2009, p. 183) Hij is erg menselijk en hoewel hij vaak onzeker of bang is, slaagt hij erin zich te handhaven en probleemsituaties op te lossen. Zijn gedrag is leerrijk omdat hij de jonge lezer emotionele intelligentie en probleemoplossend gedrag voorhoudt. Daarnaast is ook de hele Stiltonwereld aantrekkelijk voor jonge lezers omdat die zowel eigentijds als kleinschalig is. (Ghesquiere, 2009) Uit de enquêteresultaten is gebleken dat vooral de jongste respondenten Geronimo Stilton zelf het beste aan de reeks vinden. De kleinsten kunnen zich immers het best identificeren met de schrijvende muis. In de algemene rangschikking van wat kinderen het beste vinden aan de reeks moet Stilton zelf slechts een ander kenmerk van de boeken voorlaten: de geuren.

De geurboeken in de Fantasiareeks zijn de allergrootste succesfactor van Geronimo Stilton. Het eerste boek in de reeks wordt het vaakst ontleend uit de bibliotheken en verschillende titels uit de Fantasiareeks staan in 2009 en 2010 bij de meest verkochte kinderboeken. Het vierde boek uit de reeks werd bovendien bekroond door de Nederlandse Kinderjury. Uit de afgenomen enquêtes is ook gebleken dat kinderen de geuren veruit het beste vinden aan de

boekenreeks. De geuren in de boeken, zoals die van chocolade, maar ook van trollenvoeten, maken kinderen nieuwsgierig. Zodra ze een Stiltonboek zien, bladeren ze meteen naar de geurpagina's. De aantrekkingskracht ervan is enorm groot. (Festini, 2010)

Ondanks deze troeven was de reeks niet meteen een succes. In 2002 werden van de 4 titels die Baeckens Books had uitgegeven slechts 8000 exemplaren verkocht. In 2003 werd hetzelfde aantal bereikt met 6 titels. Uitgever Jos Baeckens zag de verkoopcijfers daarna oplopen tot tussen de 40.000 en 75.000 in 2009. (Theerlynck, 2009) Marketingverantwoordelijke Stijn Baeckens bevestigt dat de oplage van alle Stiltonreeksen samen in 2010 ongeveer 1 miljoen exemplaren bedroeg. (Baeckens, persoonlijke mededeling, 25 maart 2011) Baeckens Books slaagde erin de verkoopcijfers te verhogen via verschillende promotiekanalen.

Als Stilton verklede acteurs gaan bijvoorbeeld op bezoek in scholen waar ze 'hun' boeken aanprijzen.¹² Hoewel niet alle scholen meteen enthousiast waren over deze aanpak, zorgden logopedisten en zorgleerkrachten die de leesbevorderende werking van de boeken inzagen ervoor dat de scholen de bezoeken toelieten. Kinderen met dyslexie of leesproblemen lazen wél Stiltonboeken, waardoor niemand nog aan de reeks voorbij kon gaan. Toch hebben sommigen grote bedenkingen bij deze aanpak, zoals blijkt uit dit fragment uit een lezersbrief van een bezorgde ouder:

Wat me de wenkbrauwen doet fronsen is dat de marketingafdeling van de Geronimo Stiltonuitgeverij zo makkelijk infiltreert in scholen om hun product aan de man te brengen. Het feit dat directeurs, logopedisten en zorgleerkrachten daar geen kritische kanttekeningen bij plaatsen, vind ik zorgwekkend. Als een commercieel bedrijf de leesbevorderingstaak van een school gaat invullen, is er volgens mij iets verkeerd aan de hand. Zeker wanneer zowel de specialisten als de scholen zelf het erover eens zijn dat de producten van dat bedrijf van minderwaardige kwaliteit zijn. Het is alsof je McDonald's aan de hand van hun gamma van salades gezondheidsopvoeding laat geven in scholen. (Daenen, 2009, para. 2)

¹² Dit gebeurde nog nooit in de school waar de enquêtes in het kader van het receptieonderzoek werden afgenomen.

Stijn Baeckens hoopt dat dit promotiekanaal in stand kan worden gehouden, maar vreest dat overcommercialisering het begin van het einde zou betekenen. Volgens hem wordt Geronimo Stilton nu als een leesproject, dat educatieve appreciatie krijgt van leerkrachten en ouders, beschouwd. Als er te veel merchandising op de markt komt, die het educatieve aspect ondermijnt, kan er een negatieve perceptieverschuiving plaatsvinden. Vooralsnog blijft Geronimo Stilton een leesproject. (Baeckens, persoonlijke mededeling, 25 maart 2011)

Grote promotieacties, zoals de voordelige boeken via kranten en tijdschriften, kwamen pas later. De website is wel een belangrijk promotiekanaal. Doordat kinderen vragen kunnen stellen aan Stilton, en ook antwoord krijgen, beschouwen ze Stilton als een vriend. Elke dag worden via de website ongeveer 50 e-mails naar hem gestuurd. Ook de fanclub, die 50.000 leden telt, draagt bij tot het 'familiegevoel'. Uit de enquêtes bleek verder dat de tekenfilmserie de bekendheid van Geronimo Stilton enorm vergroot en dat kinderen elkaar de reeks leren kennen via mond-aan-mondreclame. De kinderen zelf maakten de reeks groot.

5. De toekomst van Geronimo Stilton en kinderboeken

Reeksen blijven niet eeuwig bestaan. Vanessa Joosen, onderzoekster kinder –en jeugdliteratuur aan de Universiteit Antwerpen, denkt dan ook dat de Stiltonreeks geen blijver is. Ze vergelijkt Stilton met de serie rond *De olijke Tweeling*, een reeks die niemand nu nog leest. (Theerlynck, 2008) Stijn Baeckens is zich bewust van de eindigheid en weet dat de reeks momenteel in de saturatiefase is aanbeland. Hij hoopt die naar het voorbeeld van bekende stripreeksen nog lang te kunnen aanhouden. (Baeckens, persoonlijke mededeling, 25 maart 2011)

In andere landen heeft de reeks daarentegen wel nog een grote groeimarge. Het succes van Geronimo Stilton is in Vlaanderen bijvoorbeeld proportioneel veel groter dan in Nederland. Met behulp van de tekenfilmserie zou Geronimo Stilton tot een wereldwijd merk moeten uitgroeien. (Baeckens, persoonlijke mededeling, 25 maart 2011)

Naast de beperkte levensduur van reeksboeken lijkt daarnaast ook het einde van traditioneel gedrukte kinderboeken nabij:

Nu heb je kinderen niet meer vast met een gewoon zwaarmoedig verhaaltje. Je moet ze activeren, meenemen in jouw wereld. Stiltonboekjes zijn vaak de enige boekjes die hen van de tv of Playstation houden. Het allerbelangrijkste is dat we kinderen weer doen lezen. (Baeckens, geciteerd in Debrouwere, 2009, para. 7)

In de top-20 van bestverkochte kinderboeken in 2009 en 2010 valt op dat verschillende aan een CD gekoppelde boeken vaak verkocht worden. Het lijkt alsof zwarte letters op witte pagina's niet langer volstaan. Kinderen tonen minder interesse voor de traditioneel gedrukte kinderboeken, en lezen dus ook minder op papier, maar lezen alles dooreen genomen niet minder. Doordat ook jongere kinderen met computers overweg kunnen, lezen ze vaker digitaal. (Van Lierop, 2008)

Op dit ogenblik beschikt Boek.be in Vlaanderen niet over exacte verkoopcijfers van elektronische boeken. Op basis van de huidige gegevens wordt de verkoop in Vlaanderen in 2010 geschat op ongeveer 30.000 Nederlandstalige e-boeken. Dat is 0,21% van de totale

boekenmarkt. Vlaanderen verkeerde in 2010 in de situatie van Nederland in 2009. Sinds de lancering van de iPad in juli 2010 is de verkoop van e-boeken ongeveer verdrievoudigd. Er wordt verwacht dat de e-boekenverkoop in Vlaanderen in 2011 met ongeveer 300% zal groeien, naar het niveau van Nederland in 2010. (<http://www.boek.be>)

Uitgevers als Lannoo, Clavis en De Eenhoorn sprongen alvast mee op de digitale kar door mee te werken aan *Fundels*, kinderboeken verrijkt met animaties en spelletjes (*fundels* staat voor *bundels of fun*) voor op de pc en iPad. Ook via de internationale website kunnen kinderen applicaties van Geronimo Stilton aankopen en downloaden. Het kinderboek wordt zo opnieuw uitgevonden voor de 21^{ste} eeuw. (Deckmyn, 2011)

6. Conclusie

Het eerste boek van Geronimo Stilton verscheen in Vlaanderen in 2002. Negen jaar later is de Italiaanse reeks rond de schrijvende muis al geruime tijd het bestverkopende kinderboek in de leeftijdscategorie tot 12 jaar. Hoewel de Stiltoninvasie zich schijnbaar eenvoudig voltrok, gebeurt het niet zo vaak dat oorspronkelijk niet-Engelstalige boeken een plek op de Vlaamse boekenmarkt kunnen veroveren. Hoewel vertaalde literatuur in het Nederlandse taalgebied, door de eigen perifere positie in het wereldwijde systeem, een centrale plaats inneemt, is dat niet het geval voor kinder –en jeugdliteratuur. Dat is het gevolg van het probleem van de dubbele canon. Volwassen bemiddelaars, waaronder ouders, onderwijzers en bibliothecarissen houden vast aan de boeken die ze zelf als kind lasen. Ze hechten met andere woorden belang aan de eerste canon, die bestaat uit klassiekers of zogenaamde ‘onsterfelijken’ van een bepaalde nationale literatuur. Hoewel deze boeken een vrij centrale positie innemen in het literaire polysysteem, blijven nieuwe boeken, die populair zijn bij de kinderen zelf en tot de tweede canon behoren, in de periferie. Over deze boeken, die vrijwel genegeerd worden door literaire critici, verschijnen dan ook geen of erg weinig metateksten. Deze metateksten zijn nochtans van cruciaal belang voor kinderboeken. Eigen aan het genre is immers dat niet het doelpubliek zelf, de kinderen, kinderboeken kopen, maar dat de ouders dat doen. Het zijn ook de volwassenen, en niet de kinderen, die de metateksten lezen. Bovengenoemde bemiddelaars laten zich erdoor beïnvloeden omdat ze willen dat (hun) kinderen verantwoord lezen. Concreet krijgen kinderboeken die positief gerecenseerd worden de goedkeuring van de bemiddelaars. Als gevolg daarvan stijgen die in populariteit, wat tot uiting komt in verkoopcijfers en uitleenlijsten.

Het succes van de boeken van Geronimo Stilton, die tot de tweede canon behoren en dus een plaats innemen in de periferie van het polysysteem, moet dus op een andere manier tot stand zijn gekomen. De boeken zijn gericht op kinderen van 7 –tot 12 jaar oud. Hoewel in het verleden geprobeerd werd om op deze leeftijdscategorie een label te kleven, bijvoorbeeld aan de hand van de verschillende leesfasen, wordt deze groep gekenmerkt door een grote diversiteit. Zo zijn er zowel grote realisten als fantasten, en zijn er toenemende verschillen tussen jongens en meisjes. Deze persoonlijke voorkeuren bepalen de boekenkeuze voor een groot deel. Andere factoren die een invloed hebben zijn de bemiddelaars die in de vorige alinea aan bod kwamen, en leeftijdsgenoten. In alle boeken zijn verschillende functies

aanwezig. De leesvoorkeuren van kinderen hangen samen met deze functies. Kinderen die graag feitelijke kennis opdoen, gaan bijvoorbeeld op zoek naar boeken waarin de informatieve functie sterk aanwezig is.

Onderzoek heeft aangetoond dat kinderen de ontspannende functie de belangrijkste vinden. Dat is ook uit het receptieonderzoek gebleken. In veel kinderboeken wordt het ontspannende effect versterkt door spanning met humor te combineren. In de boeken van Geronimo Stilton is dat niet anders, maar ook andere functies, zoals de informatieve en emotieve functie zijn aanwezig. Daardoor spreken de boeken zo goed als alle leestypes aan, en is het aantal potentiële lezers erg groot.

Dat is gebleken uit het receptieonderzoek waarin contrasterend werd nagegaan op welke punten de reactie en de verwerking van teksten, in dit geval van de boeken van Geronimo Stilton, bij jonge lezers verschilt van die van volwassenen. Bijna alle respondenten hebben al één of meer boeken van Geronimo Stilton gelezen en, hoewel de interesse voor de reeks afneemt naarmate de respondenten ouder worden, zijn zo goed als alle commentaren positief. De appreciatie van het doelpubliek blijkt ook uit de uitleenlijsten en verkoopcijfers. Nochtans zijn die veeleer afhankelijk van volwassen bemiddelaars die op hun beurt beïnvloed worden door metateksten. De boeken van Geronimo Stilton komen echter erg weinig aan bod in de kritiek, en bovendien zijn de artikels en recensies erg negatief. De discrepantie tussen volwassenen en kinderen wordt daarnaast bevestigd door de verschillende bekroningen door kinder –en volwassenenjury's.

Bij de vaststelling van deze discrepantie moet wel worden opgemerkt dat het receptieonderzoek op een beperkte schaal werd uitgevoerd. De enquêtes werden bijvoorbeeld slechts in een enkele school afgenomen, die bovendien nog in het centrum van een provinciehoofdstad ligt. De kinderen die deelnamen aan het onderzoek moesten hun antwoorden ook niet motiveren. Nuanceverschillen ontbreken daardoor. Uit de verkoopcijfers die gelden voor Vlaanderen valt bijvoorbeeld ook niets af te leiden uit geografische verschillen. Doordat er weinig artikels en recensies van volwassenen over de boeken van Geronimo Stilton zijn, kunnen er binnen het onderzoek slechts enkele aan bod komen. Het uitgevoerde receptieonderzoek omvat dan ook niet de opinie van alle Vlaamse kinderen en volwassenen, maar kan gezien worden als een steekproef waaruit eventuele algemene

tendensen kunnen worden afgeleid. De feitelijkheid van het literatuuroverzicht biedt daarentegen wel de mogelijkheid tot het formuleren van algemene conclusies.

Doordat volwassenen meer leeservaringen hebben dan kinderen, zijn hun beoordelingscriteria literair onderbouwd. Sinds de laatste decennia van de 20^{ste} eeuw nam de aandacht voor literaire criteria verder toe, waardoor recensenten en jury's boeken voor volwassenen en kinderboeken met gelijkaardige, literaire normen gingen beoordelen. Daardoor zijn de boeken van Geronimo Stilton nog nooit bekroond door volwassenen, en krijgen ze negatieve commentaren. De literaire aanpak lokte echter een tegenreactie uit. De Nederlandse Kinderjury, die wel al een Stiltonboek bekroonde, ontstond als reactie tegen de keuzes van volwassenen. Doordat verschillende auteurs, critici, recensenten en docenten zich scharen achter de aanpak van de Nederlandse Kinderjury is de kinderboekenwereld in twee kampen verdeeld. Het kamp van de literaire norm, dat de boeken van Geronimo Stilton maar niets vindt, en het kamp van de Nederlandse Kinderjury, dat van mening is dat een boek goed is als kinderen vinden dat het een goed boek is.

De polemiek tussen beide kampen woedt nog steeds en flakkert van tijd tot tijd op. Hoewel voor beide kampen iets te zeggen valt, heeft het eerste kamp de grootste invloed op bemiddelaars. Ouders, onderwijzers en bibliothecarissen hechten het meeste belang aan de mening van deskundige critici die boeken beoordelen aan de hand van de literaire norm, en eerstecanonboeken bejubelen. Het 'standaardproces' waarbij bemiddelaars naar de boekhandel en bibliotheek snellen omdat literaire critici een boek positief beoordelen, gaat in het geval Stilton niet op. Geronimo Stilton is ondanks de negatieve reacties van volwassenen groot geworden. Het grote succes, dat blijkt uit de verkoopcijfers, uitleenlijsten en enquêteresultaten moet dus op een andere manier tot stand gekomen zijn.

De boeken van Geronimo Stilton worden eerst en vooral tot het genre van de triviaalliteratuur gerekend. Reeksboeken hebben een bijzondere aantrekkingskracht op kinderen. Ze ervaren roomtaartenhumor, clichés en stereotype personages niet als ergerlijk, maar vinden die net ontspannend. De herkenbaarheid van de verhalen werkt rustgevend. Hoewel het triviale karakter vaak bekritiseerd wordt door het kamp van de literaire norm, zijn de gevolgen van het lezen van triviale boeken niet kwaadaardig. Integendeel, kinderen schakelen later automatisch over naar complexere verhalen.

Niet alle reeksboeken groeien echter uit tot een wereldwijd succes. De boeken van Geronimo Stilton hebben een aantal (unieke) troeven in huis. Zowel de kleurrijke tekeningen en gekke lettertypes als de figuur Stilton vallen erg in de smaak bij jonge lezers. Uit de enquêteresultaten is bovendien gebleken dat de geuren in de boeken uit de Fantasiareeks, de allergrootste troef van de reeks zijn. Het mag dan ook niet verbazen dat boeken uit de Fantasiareeks zowel de best verkopende als de meest uigeleende boeken uit de Stiltonreeks zijn. In de enquête die werd afgenomen bij jonge lezers werden ‘personages’ en ‘avonturen’ niet opgenomen in de keuzemogelijkheden bij de vraag ‘wat vind je het beste aan de boeken van Geronimo Stilton (vraag 10)’. Het is mogelijk dat ook deze opties veelvuldig aangekruist zouden zijn.

Ondanks deze troeven was de reeks rond de schrijvende muis geen onmiddellijk succes. Pas nadat Geronimo Stilton via een uitgekiende marketingstrategie bekendheid verwierf bij de kinderen zelf, stegen de oplages exponentieel. De leesbevorderende rol, die werd opgemerkt door zorgleerkrachten en logopedisten, zorgde ervoor dat scholen als Stilton verklede acteurs de boeken in klas lieten promoten. Hoewel er kritiek kwam op de toelating van de scholen, stapten er steeds meer mee in het leesproject. Deze aanpak heeft immers positieve gevolgen voor drie partijen: de kinderen zelf lezen de boeken graag, de scholen vervullen hun leesbevorderende rol en de uitgeverij haalt hogere omzetcijfers. Ook ouders zien hun kinderen graag lezen. Daardoor werden de literaire critici en recensenten als het ware *overruled* door de bemiddelaars én door de kinderen.

De kinderen lezen de boeken immers zo graag dat ze elkaar de boeken van Geronimo Stilton via mond-tot-mondreclame leren kennen. Nog vóór de grotere promotieacties, via kranten en tijdschriften, die later wel bijdroegen tot het nog grotere succes, verwierven de boeken daardoor bekendheid bij kinderen. De grote bekendheid bracht andere randverschijnselen met zich mee, zoals tekenfilms, een musical, website en fanclub. Wat de promotiefactor van deze kanalen betreft, slagen enkel de tekenfilms erin Stilton bekendheid te verschaffen bij kinderen die de schrijvende muis nog niet kenden. Via de tekenfilms kan Geronimo Stilton verder uitgroeien tot een wereldwijd merk. De andere kanalen kennen vooral succes bij kinderen die Stilton al kennen.

De unieke kenmerken van de reeks, zoals de geuren, illustraties en lettertypes, maar ook de hoofdfiguur en leesbevorderende werking, in combinatie met de verschillende promotiekanalen, zoals de als Stilton verklede acteurs, tekenfilms en acties in de media, zijn de sleutel van het succes van de reeks. Geen literaire criticus kan daar immers tegen op.

Ondanks het grote succes is de toekomst van Geronimo Stilton niet gegarandeerd. Hoewel de groeimarge in veel andere landen nog groot is, bevindt de reeks zich in Vlaanderen in de saturatiefase. De uitgevers hopen het succes nog lange tijd te kunnen doen duren, naar het voorbeeld van stripreeksen, maar het zou ook kunnen dat de reeks na verloop van tijd in de vergetelheid raakt. De overcommercialisering zou de leesbevorderende functie van de boeken naar het tweede plan kunnen drukken. Scholen zouden een te commercieel product immers niet langer aanbieden. De steun van ouders zou na verloop van tijd verloren gaan en literaire critici zouden niet langer genegeerd worden. De gebruikelijke gang van zaken, waarbij volwassen kinderboeken kopen, en niet de kinderen zelf, zou daardoor weer van kracht zijn.

Feit is wel dat Geronimo Stilton erg goed inspeelt op de verwachtingen van het doelpubliek van de 21^{ste} eeuw. Via de website kunnen elektronische boeken en applicaties worden gedownload voor op de pc of iPad. Zo kunnen jonge kinderen, die al snel overweg kunnen met computers, digitaal gaan lezen. Zogenaamde *fundels* die digitaal lezen koppelen aan spelletjes spelen lijken dan ook een logische volgende stap voor veel uitgeverijen. Over deze nieuwe manier van lezen werd echter nog niet veel onderzoek verricht. Bovendien zijn de verkoopcijfers van elektronische boeken in Vlaanderen nog erg laag. Voorspellingen wijzen erop dat daar verandering in zal komen.

Hoewel kinderen op termijn waarschijnlijk minder boeken zullen lezen op de ‘klassieke’ manier, zullen ze niet minder lezen. Digitaal lezen is immers ook gewoon lezen. De komende jaren zal onderzoek naar deze nieuwe technologieën, en de impact ervan op auteurs, uitgevers en lezers dan ook nodig zijn. De kracht van websites rond kinderboekenfiguren kan als gevolg hiervan verder toenemen. De werking van de website van Geronimo Stilton, die in dit onderzoek slechts oppervlakkig aan bod kwam, zou in dit kader verder onderzocht moeten worden.

Door het stijgende aantal websites, applicaties en elektronische boeken zal de *visual literacy* van jonge kinderen naar alle verwachting steeds sneller ontwikkelen. Vragen als ‘op welke manier evolueert de manier van lezen precies?’, ‘lezen kinderen die elektronisch lezen ook nog gewone boeken?’ en ‘wat is de houding tegenover de nieuwe manier van lezen in de volwassenwereld?’ zullen in later onderzoek zeker aan bod moeten komen.

7. Referentielijst

- Akveld, J., Hartzuiker, P. & Roep, N. (2002). De dictatuur van de literaire norm. Over de eenzijdigheid van de jeugdliteraire kritiek. *Literatuur zonder Leeftijd*, 54, 33-47.
- Andringa, E., Levie, S & Sanders, M. (2006). Het buitenland bekeken. Vijf internationale auteurs door Nederlandse ogen (1900-2000). *Nederlandse Letterkunde*, 11(3), 197-210.
- Baarda, D., De Goede, M., & Kalmijn, M. (2007). *Handleiding voor het maken van een vragenlijst en het voorbereiden en afnemen van enquêtes*. Groningen: Wolters-Noordhoff.
- Bekkering, H. (2003). Het kind subversief? De literatuur is subversief! In P. Mooren, J. Kurvers & H. Van Lierop-Debrauwer (red.), *Bijna klassiek. Spraakmakende teksten uit Tilburgse symposia* (pp. 220-231). Leidschendam: Biblion.
- Bellon, M. (2011, 14 januari). De priemgetallen vermenigvuldigen zich. *De Standaard*. p. L4.
- Berghmans, B. (2008, 19 december). 2008 in boeken. *De Standaard*. p. L8.
- Bouckaert-Ghesquiere, R. (1981). Receptie-onderzoek van jeugd –en kinderliteratuur. In R.T. Segers (red.), *Lezen en laten lezen* (pp. 68-87). Den Haag: Martinus Nijhoff.
- D’Isa, D. (2010, 6 oktober). Geronimo Stilton successo made in Italy. *Il Tempo*. Geraadpleegd op 27 oktober, 2010, via http://www.iltempo.it/spettacoli/2010/10/06/1206964-geronimo_stilton.shtml
- Daenen, B. (2009, 23 april). Leesvoer. *De Morgen*. p. 14.
- De Angelo, R. (1968). Media for disseminating critiques. In H. Huus (red.), *Evaluating books for children and young people. Perspectives in reading*. (pp. 110-125). Newark: International Reading Association.
- Debrouwere, L. (2009, 23 april). Het grote succes van een kleine muis. *Het Nieuwsblad*. Geraadpleegd op 27 oktober, 2010, via *Mediargus*.
- Deckmyn, D. (2011, 11 april). Vlaamse firma geeft kinderboek facelift. *De Standaard*. p. D2.
- Depaepe, J. (2010, 25 oktober). Geronimo Stilton zorgt voor animo. *De Standaard*. p. D9.
- Eetezonne, W. (2008, 18 maart). Een schrijvende muis met een geurtje aan. *De Morgen*, p. 22.

- Even-Zohar, I. (2000). The translation of translated literature within the literary polysystem. In L. Venuti (red.), *The translation studies reader* (pp. 192-197). London: Routledge.
- Festini, M. (2010). *I libri di Geronimo Stilton: ecco perché hanno tanto successo*. Geraadpleegd op 27 oktober, 2010, via <http://leggereaibambini.blogspot.com/2010/06/i-libri-di-geronimo-stilton-ecco-perche.html>
- Foster, J. (2003). *Popular literature for children and adolescents*. Wagga Wagga: Quick Print.
- Ghesquiere, R. (1981). Het historisch receptie-onderzoek van kinderboeken. In H. Van Gorp, R. Ghesquiere & R.T. Segers (red.), *Receptie-onderzoek, mogelijkheden en grenzen* (pp. 81-99). Leuven: Acco.
- Ghesquiere, R. (1993). *Leesbeesten en kijkcijfers. Onderzoek naar het leesgedrag van Vlaamse jongeren tussen 9 en 15 jaar*. Averbode: Altiora.
- Ghesquiere, R. (2001). De positie van jeugdliteratuur binnen het literaire systeem. In L. Duyvendak & B. Van Heusden (red.), *Literaire cultuur, casusboek* (pp. 79-100). Nijmegen: SUN.
- Ghesquiere, R. (2009). *Jeugdliteratuur in perspectief*. Leuven: Acco.
- Heilbron, J. (1995). Nederlandse vertalingen wereldwijd. Kleine landen en culturele mondialisering. In J. Heilbron, W. De Nooy & W. Tichelaar (red.), *Waar in een klein land. Nederlandse cultuur in internationaal verband* (pp. 206-253). Amsterdam: Prometheus.
- Holtrop, A. (2001). Dingen-die-je-niet-over-kinderboeken-mag-zeggen. Een zelfgesprek over het recenseren van kinderboeken. *Literatuur zonder Leeftijd*, 54, 20-26.
- Horsten, T. (2011, 17 maart). Strip tijdschrift Eisner verdwijnt van de markt. *De Standaard*. p. D7
- Kakebeeke, H. (2003, 31 december). Een noodkreet uit Transmuizanië. *Leesideeën Off Line 2000-2003*. Geraadpleegd op 27 oktober, 2010, via *JeugdLiteRom*.
- Kraaykamp, G. (2002). *Leesbevordering door ouders, bibliotheek en school. Effecten en ontwikkelingen*. Amsterdam: Stichting lezen.
- Kuyper, S. (2004). *Hoofden uit de mist. Over de moderne jeugdliteratuur*. Amsterdam: L. J. Veen.

- Leyman, D. (2010, 22 april). De successtory van een lucratieve muis. *De Morgen*. p. 31.
- Linders-Nouwens, J., Luidinga, G. & Vermeer – van der Bruggen, E. (1986). *Over kinderboeken. Voor ouders met kinderen tussen 5 en 12 jaar*. Utrecht: Teleac.
- Maliemaard, B. (2006, 21 februari). Een hoffelijke muis in drieledig pak. ‘Mijn naam is Stilton, Geronimo Stilton’. *Trouw*. Geraadpleegd op 27 oktober, 2010, via *JeugdLiteRom*.
- Marmioli, A. (2009, 5 september). Geronimo Stilton debutto a cartoni. *La Stampa*. Geraadpleegd op 3 november, 2010, via http://lastampa.it/_web/cmstp/tmplrubriche/base/grubrica.asp?ID_blog=47&ID_articolo=356&ID_sezione=70&sezione=
- McLean, T. (2010). *Second season of Geronimo Stilton ordered*. Geraadpleegd op 10 maart, 2011, via <http://www.animationmagazine.net/tv/second-season-of-geronimo-stilton-ordered>
- Nannings-Roozenburg, E. (1987). Echt of onecht? In A. Moerkercken Van der Meulen & H. Spelbrink (red.), *De wereld van het kinderboek: een oriëntatie in de jeugdliteratuur* (pp. 25-31). Groningen: Wolters-Noordhoff.
- Nederlandse Kinderjury. (2010). *Juryrapport categorie 6 t/m 9 jaar*. Geraadpleegd op 30 maart, 2011, via http://web.cpnb.nl/blobs/cpnb/61970/2010/25/Juryrapport-2010_6-9.pdf
- Nilsen, A.P., Peterson, R. & Searfoss, L.W. (1980). The adult as critic vs. the child as reader. *Language Arts*, 57(5), 530-539.
- Pascoe, M. (2011). *Review: Geronimo Stilton*. Geraadpleegd op 10 maart, 2011, via <http://tvforkids.wordpress.com/2011/01/03/review-geronimo-stilton>
- Reynebeau, M. (2009, 25 april). Geronimo Stilton, succesmuis. *De Standaard*. p. 62.
- Sainsbury, M. & Schagen, I. (2004). Attitudes to reading at ages nine and eleven. *Journal of Research in Reading*, 27(4), 373-386.
- Stilton, G. (2002). *Een noodkreet uit transmuizanië*. Mechelen: Bakermat.
- Stilton, G. (2004). *Bungelend aan een staartje*. Mechelen: Bakermat.
- Stilton, G. (2005). *Het is kerstmis, Geronimo!* Mechelen: Bakermat.
- Stilton, G. (2006a). *Een weekend met een gaatje*. Mechelen: Bakermat.

- Stilton, G. (2006b). *Het spook van de metro*. Mechelen: Bakermat.
- Stilton, G. (2008a). *Schimmen in het schedelslot*. Mechelen: Bakermat.
- Stilton, G. (2008b). *Een reis door de tijd*. Mechelen: Bakermat.
- Stilton, G. (2008c). *Geheime missie: Olympische Spelen*. Mechelen: Bakermat.
- Stilton, G. (2008d). *Het geheim van kerstmis*. Mechelen: Bakermat.
- Taglietti, C. (2010, 3 oktober). Stilton, dieci anni e 45 milioni di copie. *Corriere della Sera*, p. 44.
- Terhell, A. (2007, 12 januari). Skaten op de stinkende berg. *KidsWeek*. Geraadpleegd op 27 oktober, 2010, via *JeugdLiteRom*.
- Theerlynck, S. (2008, 17 maart). Kinderen kiezen mooiste boek ooit. *De Morgen*. p. 12
- Theerlynck, S. (2009, 22 april). Geronimo Stilton kraakt alle kassa's. *De Morgen*. p. 23.
- Van Alphen, E. (2001). *Naar een intermediale benadering van literatuur*. Geraadpleegd op 15 maart, 2011, via http://www.let.leidenuniv.nl/forum/01_2/discussie/1.htm
- Van Coillie, J. (2006a, 31 december). Reis door de tijd. *Leesideeën Off Line*. Geraadpleegd op 27 oktober, 2010, via *JeugdLiteRom*.
- Van Coillie, J. (2006b, 1 januari). Fantasia. *Leesideeën Off Line*. Geraadpleegd op 27 oktober, 2010, via *JeugdLiteRom*.
- Van Coillie, J. (2007). *Leesbeesten en boekenfeesten. Hoe werken (met) kinder –en jeugdboeken*. Leuven: Davidsfonds/Infodok.
- Van der Chijs, I. (2009, 5 december). Ze ruiken trollen. *Elsevier*. Geraadpleegd op 27 oktober, 2010, via *JeugdLiteRom*.
- Van der Hoven, P. (1996). Tegen het misverstand. Over jeugdliteratuur en leesbevordering. *Literatuur zonder Leeftijd*, 10(38), 210-222.
- Van der Pennen, W. (2008). Informatie, vermaak en/of reclame? Over websites rond kinderboekfiguren en –series. In H. Van Lierop (red.), *Jeugdliteratuur en andere media* (pp. 54-66). Leidschendam: Biblion.
- Van Gorp, H., Delabastita, D. & Ghesquiere, R. (2007). *Lexicon van literaire termen*. Groningen: Martinus Nijhoff.

- Van Lenteren, P. (2010, 10 juli). Homerosbewerkingen: boer Eenoog en de Skylla 2000. *De Volkskrant*. Geraadpleegd op 5 november, 2010, via <http://www.volkskrant.nl/vk/nl/2676/Cultuur/archief/article/detail/1006334/2010/07/10/Homerosbewerkingen-boer-Eenoog-en-de-Skylla-2000.dhtml>
- Van Lierop, H. (2008). Jeugdliteratuur en andere media. Cultuureducatie in woord en beeld. In H. Van Lierop (red.), *Jeugdliteratuur en andere media* (pp. 9-15). Leidschendam: Biblion.
- Van Lierop-Debrauwer, H. (2006). Hoe oordeelt de Nederlandse Kinderjury? *Literatuur zonder Leeftijd*, 71, 63-71.

8. Samenvatting in het Frans

Ce mémoire examine la réception des livres de la souris Geronimo Stilton, auteur fictif et éponyme du personnage principal d'une série pour enfants. Rédacteur en chef du journal *l'Écho du rongeur*, le héros Stilton décrit ses aventures fantaisistes de manière originale et captivante. Depuis la parution en 2000 de son premier livre en Italie, Stilton continue à renforcer sa popularité. Aujourd'hui, sa production littéraire est disponible dans 150 pays et en 35 langues différentes. En Flandre, où se vendent proportionnellement plus de livres de Stilton qu'en Italie, la série s'avère un succès commercial. Quels éléments sont à la base de la réception enthousiaste de la saga de Geronimo Stilton ?

La quête des clés du succès de Stilton s'opère par une approche théorique et pratique. La première partie traite de la situation des livres pour enfants dans le polysystème littéraire. Elle englobe une analyse des espérances des jeunes lecteurs, une étude des fonctions de la littérature enfantine et un examen des relations entre les (nouveaux) médias et les livres traditionnels.

La seconde partie du mémoire livre les résultats concrets de la recherche sur la réception de Stilton en trois volets : l'étude des chiffres de vente et des listes des prêts, l'analyse des opinions des adultes et l'examen de la vision des jeunes enfants.

Les chiffres de vente et les listes des prêts proviennent respectivement de l'association *Boek.be* et de trois bibliothèques situées à Bruxelles, Gand et Hasselt. Les données des statistiques confirment la popularité des livres de Stilton. L'achat des livres pour enfants ne se fait pas par le public cible, mais par les adultes. Il est donc important qu'eux aussi apprécient les titres proposés.

L'attitude d'achat des adultes est influencée par les métatextes. Une bonne recension suffit parfois à les mettre en route vers la librairie. Les critiques des livres de Stilton sont cependant très négatives. Aucun des titres de Stilton n'a reçu quelconque prix littéraire de la part d'un jury adulte. En revanche, il ressort d'une enquête chez des enfants de 7 à 13 ans que Stilton

rend ce jeune public très enthousiaste. En 2008, les enfants flamands ont même attribué le titre 'le meilleur livre de tous les temps' à une œuvre de Geronimo Stilton.

Il existe donc une grande disparité entre l'opinion des adultes et celle des enfants. Dans le cas de Stilton, les chiffres impressionnants de vente et des prêts ne découlent aucunement de bonnes recensions. L'appréciation de Geronimo par les enfants eux-mêmes forme la base solide du succès de la série Stilton.

Différents atouts assurent la vogue de Stilton. Dans les écoles de la Flandre, les livres de Stilton s'intègrent dans un projet de lecture. Grâce au graphisme attrayant, même les enfants ayant des problèmes ou un dégoût de lecture sont charmés par la souris héroïque. Comme les parents adorent voir lire leurs enfants, les opinions négatives des critiques littéraires n'ont guère d'impact sur les chiffres de vente. En outre, le caractère aimable du protagoniste, les pages odorantes, les dessins multicolores, le caractère trivial du contenu et la stratégie efficace de marketing par internet, la télé et la presse renforcent encore le succès mondial de la saga Stilton.

9. Bijlagen

In totaal zijn drie bijlagen opgenomen. De eerste is de afgenomen enquête bij de basisschoolkinderen. De bladschikking is gelijk aan die van de originele versie. Als tweede bijlage zijn de volledige antwoorden op alle enquêtevragen opgenomen. Ten slotte zijn ook de volledige uitleenlijsten van de bibliotheken in Gent, Brussel en Hasselt opgenomen.

Bijlage 1: Enquête

A. Over jezelf

1. Ik ben een jongen / meisje (omcirkel je antwoord)
2. Ik ben jaar
3. Ik weet wie Geronimo Stilton is: ja / nee (indien nee, einde enquête)

B. Over de boeken van Geronimo Stilton

4. Ik leerde de boeken van Geronimo Stilton kennen via: (omcirkel slechts één antwoord)

- Familie (papa, mama, broer, zus, oom, tante, opa, oma...)
- Televisie
- Meester of juf
- Krant of tijdschrift
- Vrienden
- Internet
- Geronimo Stilton zelf
- Andere:

5. Ik heb al één of meer boeken van Thea Stilton gelezen: ja / nee

6. Ik heb al één of meer boeken van Geronimo Stilton gelezen: ja / nee

Indien nee, ga naar vraag 12.

7. Hoe oud was je toen je je eerste boek van Geronimo Stilton las? jaar

8. Lees je de boeken van Geronimo Stilton nog steeds? ja / nee

Indien nee, op welke leeftijd ben je gestopt? Waarom ben je gestopt?:.....

.....

9. Je mag verschillende woorden uit de lijst aanduiden om je mening over de boeken van Geronimo Stilton te geven:

Ik vind de boeken van Geronimo Stilton :

- | | | |
|---------------------------------------|---------------------------------------|---|
| <input type="checkbox"/> langdradig | <input type="checkbox"/> voorspelbaar | <input type="checkbox"/> vlot |
| <input type="checkbox"/> grappig | <input type="checkbox"/> spannend | <input type="checkbox"/> oppervlakkig |
| <input type="checkbox"/> kinderachtig | <input type="checkbox"/> saai | <input type="checkbox"/> allemaal hetzelfde |
| <input type="checkbox"/> leerrijk | <input type="checkbox"/> flauw | <input type="checkbox"/> Eng |
| <input type="checkbox"/> Ontspannend | andere: | |

10. Wat vind je het beste aan de boeken van Geronimo Stilton? (duid maximum 3 antwoorden aan)

- | | | |
|-------------------------------------|---------------------------------------|--|
| <input type="checkbox"/> tekeningen | <input type="checkbox"/> grapjes | <input type="checkbox"/> niets, ik vind ze niet leuk |
| <input type="checkbox"/> spelletjes | <input type="checkbox"/> Stilton zelf | <input type="checkbox"/> andere: |
| <input type="checkbox"/> geurtjes | <input type="checkbox"/> weetjes | |

11. De boeken van Geronimo Stilton zijn mijn lievelingsboeken: ja / nee
Indien nee, wat is je lievelingsboek:.....

C. Geronimo Stilton en andere media

12. Ik ging kijken naar de *Giga Grote Muisical* van Geronimo Stilton: ja / nee

13. Ik ben al eens, of meerdere keren, naar de website van Geronimo Stilton gegaan: ja / nee
Indien ja, stuurde je Stilton al eens een berichtje via de website? ja / nee

14. Ben je lid van de fanclub van Geronimo Stilton? ja / nee

15. Ik heb al eens, of meerdere keren, tekenfilms van Geronimo Stilton gezien: ja / nee

16. Heb je andere artikelen of speelgoed (GEEN boeken) van Geronimo Stilton? ja / nee

Bijlage 2: Rapport enquêtes

A. Over jezelf (vragen 1, 2 en 3) (113 respondenten)

1. Wat is je geslacht?
2. Wat is je leeftijd?

In absolute cijfers:

Leeftijd:	7	8	9	10	11	12	Totaal
Jongen	9	11	9	11	11	2	53
Meisje	5	13	7	10	15	10	60
Totaal	14	24	16	21	26	12*	113

In procent:

Leeftijd:	7	8	9	10	11	12	Totaal
Jongen	64,3	45,8	56,3	52,4	42,3	16,7	46,3
Meisje	35,7	54,2	43,7	47,7	57,7	83,3	53,7
Totaal	100	100	100	100	100	100	100

3. Weet je wie Geronimo Stilton is?

In absolute cijfers:

Leeftijd:	7	8	9	10	11	12	Totaal
Ja	14	24	16	20	26	12	112
Nee	0	0	0	1*	0	0	1
Totaal	14	24	16	21	26	12	113

In procent:

Leeftijd:	7	8	9	10	11	12	Totaal
Ja	100	100	100	95,2	100	100	99,2
Nee	0,0	0,0	0,0	4,8	0,0	0,0	0,8
Totaal	100	100	100	100	100	100	100

B. Over de boeken van Geronimo Stilton (vraag 4 tot en met 11) (112 respondenten)

4. Ik leerde de boeken van Geronimo Stilton kennen via:

In absolute cijfers:

Leeftijd:	7	8	9	10	11	12	Totaal
Televisie	9	12	7	6	7	2	43
Vrienden			4	6	10	9	29
Familie	2	4		5	3		14
Stilton zelf	3	3	2	1	1		10
Boekwinkel		1	1		3		5
Bibliotheek				1	1	1	3
Krant of tijdschrift		2	1				3
Internet			1				1
Blanco		2		1	1		4
Totaal	14	24	16	20	26	12	112

In procent:

Leeftijd:	7	8	9	10	11	12	Totaal:
Televisie	64,2	50,0	43,6	30,0	26,9	16,7	38,4
Vrienden	0,0	0,0	25,0	30,0	38,7	75,0	25,9
Familie	14,3	16,7	0,0	25,0	11,5	0,0	12,5
Stilton zelf	21,5	12,5	12,5	5,0	3,8	0,0	8,9
Boekwinkel	0,0	4,2	6,3	0,0	11,5	0,0	4,5
Bibliotheek	0,0	0,0	0,0	5,0	3,8	8,3	2,7
Krant of tijdschrift	0,0	8,3	6,3	0,0	0,0	0,0	2,7
Internet	0,0	0,0	6,3	0,0	0,0	0,0	0,9
Blanco	0,0	8,3	0,0	5,0	3,8	0,0	3,5
Totaal	100	100	100	100	100	100	100

5. Ik heb al één of meer boeken van Thea Stilton gelezen.

In absolute cijfers:

Leeftijd:	7	8	9	10	11	12	Totaal
Ja	7	12	10	11	13	5	58
Nee	7	12	6	9	13	7	54
Totaal	14	24	16	20	26	12	112

In procent:

Leeftijd:	7	8	9	10	11	12	Totaal
Ja	50,0	50,0	62,5	55,0	50,0	41,7	51,5
Nee	50,0	50,0	37,5	45,0	50,0	58,3	48,5
Totaal	100	100	100	100	100	100	100

6. Ik heb al één of meer boeken van Geronimo Stilton gelezen.

In absolute cijfers:

Leeftijd:	7	8	9	10	11	12	Totaal
Ja	11	23	16	19	24	10	103
Nee	3	1	0	1	2	2	9
Totaal	14	24	16	20	26	12	112

In procent:

Leeftijd:	7	8	9	10	11	12	Totaal
Ja	78,6	95,8	100	95,0	92,3	83,3	90,8
Nee	21,4	4,2	0,0	5,0	7,7	16,7	9,2
Totaal	100	100	100	100	100	100	100

7. Hoe oud was je toen je je eerste boek van Geronimo Stilton las? (vraag 7 tot en met 11: 103 respondenten)

Aantal	%	Leeftijd
6	5,8	5 jaar
24	23,3	6 jaar
39	37,9	7 jaar
12	11,7	8 jaar
12	11,7	9 jaar
4	3,8	10 jaar
2	1,9	11 jaar
1	1,0	12 jaar
3	2,9	Blanco
103	100	

8. Lees je de boeken van Geronimo Stilton nog steeds?

In absolute cijfers:

Leeftijd:	7	8	9	10	11	12	Totaal
Ja	11	21	16	18	18	6	90
Nee	0	2	0	1	6	4	13
Totaal	11	23	16	19	24	10	103

In procent:

Leeftijd:	7	8	9	10	11	12	Totaal
Ja	100	91,3	100	94,7	75,0	60,0	86,8
Nee	0,0	8,7	0,0	5,3	25,0	40,0	13,2
Totaal	100	100	100	100	100	100	100

9. Je mag verschillende woorden uit de lijst aanduiden om je mening over de boeken van Geronimo Stilton te geven. (14 opties)

Per leeftijdscategorie:

Lft.	Positief	Keren aangevinkt	%	Negatief	keren aangevinkt	%
7	Spannend	9	81,8	Langdradig	1	9,1
	Grappig	8	72,7	Kinderachtig	1	9,1
	Vlot	7	63,6	Voorspelbaar	1	9,1
	Leerrijk	6	54,5			
	Eng	4	36,4			
8	Grappig	18	78,3	Langdradig	1	4,3
	Spannend	16	69,6	Kinderachtig	1	4,3
	Vlot	9	39,1	Allemaal hetzelfde	1	4,3
	Ontspannend	6	26,1			
	Andere	5	21,7			
9	Grappig	15	93,8	Allemaal hetzelfde	2	12,5
	Spannend	15	93,8	Langdradig	1	6,25
	Vlot	10	62,5	Kinderachtig	1	6,25
	Ontspannend	10	62,5			
	Leerrijk	5	31,3			
	Andere	5	31,3			
10	Spannend	16	84,2	Voorspelbaar	2	10,5
	Grappig	15	78,9	Saai	1	5,3
	Leerrijk	9	47,4			
	Ontspannend	9	47,4			
	Vlot	6	31,6			
11	Spannend	22	91,7	Voorspelbaar	4	16,7
	Grappig	20	83,3	Langdradig	1	4,2
	Ontspannend	15	62,5	Kinderachtig	1	4,2
	Vlot	9	37,5	Allemaal hetzelfde	1	4,2
	Andere	6	25,0	Saai	1	4,2
12	Grappig	8	80,0	Langdradig	3	30,0
	Spannend	5	50,0	Allemaal hetzelfde	3	30,0
	Ontspannend	4	40,0	Voorspelbaar	1	10,0
	Vlot	4	40,0	Saai	1	10,0
	Leerrijk	3	30,0	Kinderachtig	1	10,0

Absolute en procentuele totalen: hierbij zijn de termen die buiten de bovenstaande ranglijsten vallen ook meegerekend. (%: hoeveel procent van de 103 lezers van de boeken van Geronimo Stilton duidde volgende termen aan?):

Positief	Keren aangevinkt	%	Negatief	Keren aangevinkt	%
1. Grappig	84	81,6	1. Voorspelbaar	8	7,8
2. Spannend	83	80,6	2. Langdradig	7	6,8
3. Ontspannend	46	44,7	3. Allemaal hetzelfde	7	6,8
4. Vlot	45	43,7	4. Kinderachtig	6	5,8
5. Leerrijk	31	30,1	5. Saai	3	2,9
6. Andere	20	19,4	6. Oppervlakkig	1	1,0
7. Eng	15	14,6	7. Flauw	0	0,0

10. Wat vind je het beste aan de boeken van Geronimo Stilton? (Maximum 3 antwoorden)
Indeling per leeftijdscategorie, in absolute cijfers en in procent. (%: hoeveel procent van de respondenten binnen een bepaalde leeftijdscategorie duidde de term in kwestie aan)

Leeftijd	Kenmerk	Aantal	%	Opmerking
7	Stilton zelf	9	81,8	
	Geurtjes	9	81,8	
	Grapjes	7	63,6	
	Tekeningen	7	63,6	
	Spelletjes	0	0,0	
	Weetjes	0	0,0	
	Niets	0	0,0	
	Andere	0	0,0	
8	Geurtjes	18	78,3	
	Stilton zelf	16	69,6	
	Tekeningen	13	56,5	
	Grapjes	11	47,8	
	Spelletjes	4	17,4	
	Weetjes	2	8,7	
	Niets	0	0,0	
	Andere	0	0,0	
9	Geurtjes	12	75,0	
	Grapjes	12	75,0	
	Stilton zelf	10	62,5	
	Tekeningen	8	50,0	
	Weetjes	4	25,0	
	Spelletjes	2	12,5	
	Niets	0	0,0	

	Andere	0	0,0	
10	Geurtjes	17	89,5	
	Grapjes	11	57,9	
	Stilton zelf	9	47,4	
	Tekeningen	8	42,1	
	Spelletjes	2	10,5	
	Weetjes	2	10,5	
	Andere	2	10,5	‘personages’ en ‘lettertypes’
	Niets	1	5,3	
11	Geurtjes	17	70,8	
	Tekeningen	14	58,3	
	Grapjes	12	50,0	
	Stilton zelf	10	41,7	
	Andere	4	16,7	‘avonturen’, ‘lettertypes’ (3x)
	Spelletjes	3	12,5	
	Weetjes	3	12,5	
	Niets	0	0,0	
12	Geurtjes	9	90,0	
	Andere	7	70,0	‘lettertypes’ (6x), ‘fantasiacode (geheimschrift)’
	Tekeningen	5	50,0	
	Weetjes	3	30,0	
	Grapjes	2	20,0	
	Stilton zelf	2	20,0	
	Spelletjes	0	0,0	
	Niets	0	0,0	

Totaal in absolute cijfers en in procent. (‘Andere’ wordt concreet onderverdeeld):

Kenmerk	Aantal	%
Geurtjes	82	79,6
Stilton zelf	56	54,4
Grapjes	55	53,4
Tekeningen	55	53,4
Weetjes	14	13,6
Spelletjes	11	10,7
Lettertypes	10	9,7
Avonturen	1	1,0
Fantasiacode	1	1,0
Personages	1	1,0
Niets	1	1,0

11. De boeken van Geronimo Stilton zijn mijn lievelingsboeken:

In absolute cijfers:

Leeftijd:	7	8	9	10	11	12	Totaal
Ja	11	14	13	13	12	3	66
Nee	0	8	3	6	12	7	36
Blanco	0	1	0	0	0	0	1
Totaal	11	23	16	19	24	10	103

In procent:

Leeftijd:	7	8	9	10	11	12	Totaal
Ja	100	60,9	81,3	68,4	50,0	30,0	65,1
Nee	0,0	34,8	18,7	31,6	50,0	70,0	34,2
Blanco	0,0	4,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,7
Totaal	100	100	100	100	100	100	100

C. Andere informatie over Geronimo Stilton (112 respondenten)

12. Ik ging kijken naar de *Giga Grote Muisical* van Geronimo Stilton.

In absolute cijfers:

Leeftijd:	7	8	9	10	11	12	Totaal
Ja	6	6	4	5	3	1	25
Nee	8	18	12	15	23	11	77
Totaal	14	24	16	20	26	12	112

In procent:

Leeftijd:	7	8	9	10	11	12	Totaal
Ja	42,9	25,0	25,0	25,0	11,5	8,3	23,0
Nee	57,1	75,0	75,0	75,0	88,5	91,7	77,0
Totaal	100	100	100	100	100	100	100

13. Ik ben al eens, of meerdere keren, naar de website van Geronimo Stilton gegaan?

In absolute cijfers:

Leeftijd:	7	8	9	10	11	12	Totaal
Ja	7	12	9	6	9	4	47
Nee	7	12	7	14	17	8	55
Totaal	14	24	16	20	26	12	112

In procent:

Leeftijd:	7	8	9	10	11	12	Totaal
Ja	50,0	50,0	56,3	30,0	34,6	33,3	42,4
Nee	50,0	50,0	43,7	70,0	65,4	66,7	57,6
Totaal	100	100	100	100	100	100	100

Indien ja, in dit geval 47 respondenten, stuurde je Stilton al eens een berichtje via de website

In absolute cijfers:

Leeftijd:	7	8	9	10	11	12	Totaal
Ja	4	5	2	2	6	2	21
Nee	3	7	7	4	3	2	26
Totaal	7	12	9	6	9	4	47

In procent:

Leeftijd:	7	8	9	10	11	12	Total
Ja	57,1	41,7	22,2	33,3	66,7	50,0	45,2
Nee	42,9	58,3	77,8	66,7	33,3	50,0	54,8
Totaal	100	100	100	100	100	100	100

14. Ben je lid van de fanclub van Geronimo Stilton?

In absolute cijfers:

Leeftijd:	7	8	9	10	11	12	Totaal
Ja	1	6	4	2	4	2	19
Nee	13	18	12	18	22	10	93
Totaal	14	24	16	20	26	12	112

In procent:

Leeftijd:	7	8	9	10	11	12	Totaal
Ja	7,1	25,0	25,0	10,0	15,4	16,7	16,5
Nee	92,9	75,0	75,0	90,0	84,6	83,3	83,8
Totaal	100	100	100	100	100	100	100

15. Ik heb al eens, of meerdere keren, tekenfilms van Geronimo Stilton gezien.

In absolute cijfers:

Leeftijd:	7	8	9	10	11	12	Totaal
Ja	13	21	16	18	25	10	103
Nee	1	3	0	2	1	2	9
Totaal	14	24	16	20	26	12	112

In procent:

Leeftijd:	7	8	9	10	11	12	Totaal
Ja	92,9	87,5	100	90,0	96,2	83,3	91,7
Nee	7,1	12,5	0,0	10,0	3,8	16,7	8,3
Totaal	100	100	100	100	100	100	100

16. Heb je andere artikelen of speelgoed (GEEN boeken) van Geronimo Stilton?

In absolute cijfers:

Leeftijd:	7	8	9	10	11	12	Totaal
Ja	5	11	5	5	12	3	41
Nee	9	13	11	15	14	9	71
Totaal	14	24	16	20	26	12	112

In procent:

Leeftijd:	7	8	9	10	11	12	Totaal
Ja	35,7	45,8	31,3	25,0	46,2	25,0	34,8
Nee	64,3	54,2	68,7	75,0	53,8	75,0	65,2
Totaal	100	100	100	100	100	100	100

Bijlage 3: Uitleenlijsten

Stedelijke bibliotheek Hasselt (hoofdbibliotheek Kuringen):

	Titel	Aantal ex.	2010
1	Fantasia	4	57
2	Een muizenissige vakantie	2	28
3	Gi-ga-geitenkaas, ik heb gewonnen!	2	27
4	Het ware verhaal over Geronimo Stilton	2	27
5	De speurtocht naar het geluk	2	27
6	De voetbalkampioen	2	24
7	Prettige vakantie, Stilton?!	1	17
8	Losgeld voor Geronimo	1	16
9	Agent Nul Nul K	1	15
10	De Thea Sisters op avontuur	1	14
11	Halloween...	1	13
12	De glimlach van Lisa	1	13
13	Het oog van smaragd	1	13
14	Echte muizenliefde is als kaas ...	1	13
15	Kaas op wielen	1	13
16	Bungelend aan een staartje	1	13
17	Knagers in het donkere woud	1	13
18	Een weekend met een gaatje	1	12
19	De rimboe in met Patty Spring!	1	12
20	Reis door de tijd	1	12
21	De familie Duistermuis	1	12
22	De geheimzinnige kaasdief	1	12
23	Wie wint Geronimo?	1	12
24	Vier knagers in het wilde westen	1	12
25	Het geheim van Kerstmis	1	12
26	Het mysterie van de gezonken schat	1	11
27	Mijn naam is Stilton, Geronimo Stilton	1	11
28	Eén plus één is één teveel	1	11
29	Geheime missie	1	11
30	Het geheimzinnige geschrift van Nostradamuis	1	11
31	Vlinders in mijn buik	1	11
32	Een noodkreet uit Transmuizanië	1	11
	TOTAAL	40	516
	GEMIDDELDE	1	12,90

Hoofdstedelijke Openbare Bibliotheek:

	Titel	Aantal ex.	2010
1	Het mysterie van de gezonken schat	4	37
2	De Thea Sisters in Parijs	2	26
3	Fantasia	2	21
4	De glimlach van Lisa	1	17
5	Welkom op kasteel Vrekkenstein	1	15
6	De sprekende berg	1	15
7	Een noodkreet uit Transmuizanië	2	15
8	Gi-ga-geitenkaas, ik heb gewonnen!	1	14
9	Geheim agent Nul Nul K	1	14
10	Het drakenei	1	14
11	Het geheimzinnige geschrift van Nostradamuis	1	13
12	Vlinders in mijn buik	1	13
13	De drakencode	1	13
14	De grote invasie van Rokford	1	13
15	Ik ben geen supermuis!	1	13
16	Reis door de tijd	1	13
17	Mijn grote zoekboek	1	13
18	Een muizenissige vakantie	1	12
19	De familie Duistermuis	1	12
20	Bungelend aan een staartje	1	12
21	Kaas op wielen	1	12
22	De piraten van de Zilveren Kattenklauw	1	11
23	Vier muizen in het wilde westen	1	11
25	Schimmen in het Schedelslot, of Het geheim van dapper zijn	1	11
26	De roep van de wildernis	1	11
27	Griezelquiz op leven en dood	1	10
28	De voetbalkampioen	1	10
29	Echte muizenliefde is als kaas ...	1	10
30	Het geheim van Kerstmis	1	10
31	De verborgen stad	1	10
32	Reis door de tijd 2	1	10
33	Een diefstal om van te smullen	1	10
34	Robin Hood	1	10
35	Het kasteel van markies Kattebas	1	10
36	Knagers in het donkere woud	1	9

37	Geheime missie	1	9
38	Het jungle boek	1	9
39	De bende van Ratstad	1	9
40	De avonturen van Odysseus	1	9
41	Het ijzingwekkende geheim	1	8
42	De mysterieuze mummie	1	7
TOTAAL		47	521
GEMIDDELDE		1	11,09

Hoofdbibliotheek Gent:

	Korte titel	aantal ex.	2010
1	Fantasia	7	73
2	Reis door de tijd	4	62
3	De geheimzinnige kaasdief	4	55
4	De speurtocht naar het geluk	4	52
5	De rimboe in met Patty Spring!	4	49
6	Welkom op kasteel Vrekkenstein	3	41
7	Vier muizen in het wilde westen	3	40
8	Een koffer vol spelletjes	3	39
9	Het kasteel van markies Kattebas	3	38
10	De voetbalkampioen	3	37
11	Terug naar de ijstijd	2	31
12	Prettige vakantie, Stilton?!	2	30
13	Schimmen in het Schedelslot	2	30
14	Een muizenissige vakantie	2	29
15	Bungelend aan een staartje	2	28
16	De Thea Sisters op avontuur	2	28
17	Geheime missie	2	28
18	Het geheim van Kerstmis	3	28
19	De drakencode	2	27
20	De mysterieuze mummie	2	27
21	De sprekende berg	2	27
22	Het drakenei	2	27
23	De familie Duistermuis	2	26
24	Echte muizenliefde is als kaas...	2	26
25	Een weekend met een gaatje	2	26
26	Gi-ga-geitenkaas, ik heb gewonnen!	2	26
27	Wie wint Geronimo?	2	26

28	Vlinders in mijn buik	2	25
29	De Thea Sisters in Parijs	2	24
30	Het raadsel van de Kaaspiramide	2	24
31	Het ware verhaal over Geronimo Stilton	2	24
32	Halloween...	2	23
33	Het geheim van de sfinx	2	23
34	Ontvoering in het Colosseum	2	23
35	Reis door de tijd 2	2	23
36	De glimlach van Lisa	2	22
37	Het oog van smaragd	2	21
38	Mijn naam is Stilton, Geronimo Stilton	2	21
39	Het spook van de metro	2	20
40	Losgeld voor Geronimo	2	20
41	Het boekje over geluk	2	19
42	Griezelquiz op leven en dood	1	15
43	Kaas op wielen	1	14
44	Eén plus één is één teveel	1	13
45	Het is Kerstmis, Geronimo	2	13
46	Knagers in het donkere woud	1	12
47	De ontdekking van Amerika	1	11
48	Het boekje over vrede	2	11
49	Het geheimzinnige geschrift van Nostradamuis	1	10
50	Een noodkreet uit Transmuizanië	1	9
51	Het mysterie van de gezonken schat	1	9
52	Koken met Geronimo Stilton	1	8
TOTAAL		114	1393
GEMIDDELD		1	12,22

Totaal:

	Titel	Aantal exemplaren	2010
1	Fantasia	13	151
2	Reis door de tijd	6	87
3	De speurtocht naar het geluk	6	79
4	De voetbalkampioen	6	71
5	Een muizenissige vakantie	5	69
6	Gi-ga-geitenkaas, ik heb gewonnen!	5	67
7	De geheimzinnige kaasdief	5	67
8	De rimboe in met Patty Spring!	5	61
9	Het mysterie van de gezonken schat	6	57
10	Welkom op kasteel Vrekkenstein	4	56
11	Bungelend aan een staartje	4	53
12	De glimlach van Lisa	4	52
13	Het ware verhaal over Geronimo Stilton	4	51
14	Vier muizen in het wilde westen	4	51
15	De Thea Sisters in Parijs	4	50
16	De familie Duistermuis	4	50
17	Het geheim van Kerstmis	5	50
18	Vlinders in mijn buik	4	49
19	Echte muizenliefde is als kaas ...	4	49
20	Geheime missie	4	48
21	Het kasteel van markies Kattebas	4	48
22	Prettige vakantie, Stilton?!	3	47
23	De sprekende berg	3	42
24	De Thea Sisters op avontuur	3	42
25	Het drakenei	3	41
26	Schimmen in het Schedelslot, of Het geheim van dapper zijn	3	41
27	De drakencode	3	40
28	Kaas op wielen	3	39
29	Een koffer vol spelletjes	3	39
30	Een weekend met een gaatje	3	38
31	Wie wint Geronimo?	3	38
32	Losgeld voor Geronimo	3	36
33	Halloween...	3	36
34	Een noodkreet uit Transmuizanië	4	35
35	Het geheimzinnige geschrift van Nostradamuis	3	34

36	Het oog van smaragd	3	34
37	De mysterieuze mummie	3	34
38	Knagers in het donkere woud	3	34
39	Reis door de tijd 2	3	33
40	Mijn naam is Stilton, Geronimo Stilton	3	32
41	Terug naar de ijstijd	2	31
42	Geheim agent Nul Nul K	2	29
43	Griezelquiz op leven en dood	2	25
44	Eén plus één is één teveel	2	24
45	Het raadsel van de Kaaspiramide	2	24
46	Het geheim van de sfinx	2	23
47	Ontvoering in het Colosseum	2	23
48	Het spook van de metro	2	20
49	Het boekje over geluk	2	19
50	De grote invasie van Rokford	1	13
51	Ik ben geen supermuis!	1	13
52	Mijn grote zoekboek	1	13
53	Het is Kerstmis, Geronimo	2	13
54	Vier knagers in het wilde westen	1	12
55	De piraten van de Zilveren Kattenklauw	1	11
56	De roep van de wildernis	1	11
57	De ontdekking van Amerika	1	11
58	Het boekje over vrede	2	11
59	De verborgen stad	1	10
60	Een diefstal om van te smullen	1	10
61	Robin Hood	1	10
62	Het jungle boek	1	9
63	De bende van Ratstad	1	9
64	De avonturen van Odysseus	1	9
65	Het ijzingwekkende geheim	1	8
66	Koken met Geronimo Stilton	1	8
TOTAAL		201	2430
GEMIDDELD		1	12,09